

414
415
416

Ал-Сезим الوعي Ал-Ваъй

Кеңири көлөмдүү фикирий-сакафий журнал

Отуз бешинчи жыл чыгышы, ражаб, шаъбан, рамазан 1442-х. –
февраль, март, апрель 2021-м.

Ал-Ваъй сөзү

«Эй момундар, Алланын жардамчылары
болгула!»

Пайгамбарлык минхажындагы
Халифалык

«Аллах Таала бул үмөткө ар жүз жылдын башында
динди жаңыртуучуну (мужаддиди) жиберет»

Мусулмандар
жүз жылдан
бери аны менен
коргонула турган
жана анын
артында туруп
согушула турган
имамы жок
жашап келүүдө

14

Ислам
мыйзамчылы-
гынын
улуулугу

26

Рамазан айы
олуттуулукка
үндөөчү ай

46

Салман
аль-Фарисийдин
Исламга кирүү
тарыхы

72

Хизб
ут-Тахрирдин
сабына
жаңыдан
кошулган
даристин каты

79

414
415
416

Отуз бешинчи
жыл чыгышы,
ражаб, шаъбан,
рамазан 1442х

Ушул санда

- Бул санда..... 3
- **Ал-Въай сөзү:** «Эй момундар, Алланын жардамчылары болгула!» 8
- Мусулмандар жүз жылдан бери аны менен коргонула турган жана анын артында туруп согушула турган имамы жок жашап келүүдө 14
- Ислам мыйзамчылыгынын улуулугу 26
- Рамазан айы – олуттуулукка үндөөчү ай 46
- **Аалам мусулмандарынын кабарлары** 53
- **Куръани Карим сабагында** 59
- **Бейиш бактары:** Таждийд (динди жаңыртуу) Аллахтын убадасы, ал кечикпейт. Таждийдди Аллахтын динин тирилтүүчүлөр жана аны мусулмандардын турмушуна орнотуучулар ишке ашырышат 64
- Салмон Фарисийдин Исламга кирүү тарыхы 72
- Хизб ут-Тахрирдин сабына жаңыдан кошулган даристин каты: «Издөнүүлөрүм жана Хизб ут-Тахрир менен таанышуум» 79
- **Соңку сөз:** Эрдоган Ихвандар менен болгон достугунан баш тартса да, Америкага болгон малайлыгынан баш тартпады 83
- Эмне үчүн Франция Алжирдеги ядролук калдыктардын көмүлгөн жерин ачыкка чыгаруудан баш тартууда? 84

НУСКА БААСЫ

Ливан 1000 лира

Яман 30 риял

Түркия 1 доллар

Пакистан 1 доллар

Австралия 2,5 доллар

Америка 2,5 доллар

Канада 2,5 доллар

Германия 2,5 евро

Швеция 15 крон

Бельгия 1 евро

Британия 1 евро

Швейцария 2 франк

Австрия 1 евро

Дания 15 крон

БУЛ САНДА:

Ал-Ваъй журналы Хизб ут-Тахрирдин сакофий тармактарынын жана даъваттагы ишмердүүлүктөрүнүн бири катары, адатынча жыл сайын, Халифалыктын кулатылганын эскерүүгө арнап, атайын өзгөчө санын басып чыгарат. Хизб ут-Тахрир бул күндү өзү үчүн жана үмөт үчүн эскерүү күнү катары белгилеп, анын жардамында бүтүндөй үмөттү бурмаланган исламий билимдерди кайтарууга жана кулатылган исламий мамлекетти **пайгамбарлык минхажындагы Рошид Халифалык** кылып кайрадан тикелөөгө чакырып келет. Мындан өтөр мыкты милдет болор беле? Жараткан Аллах дал ушул ишти милдетибиз, максатыбыз жана негизги ишибиз кылып бергени биз үчүн чексиз сыймык. Анткени, биздин дөөлөтүбүз да өнүгүүбүз да ушул аркылуу болот. Бирок, бул сандын чыгарылышында дагы бир өзгөчөлүк бар. Ал исламий Халифалыктын кулатылганына хижрий эсеп менен толук түрдө жүз жыл болгону. Бул бизге Абу Дауд риваят кылган Пайгамбарырыздын ﷺ сахих хадисин эске салат. Пайгамбар ﷺ айтты:

«إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةٍ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا»

«Аллах Таала бул үмөткө ар жүз жылдын башында динди жаңыртуучуну (мужаддидди) жиберет» (Абу Дауд риваяты. Бул хадисти Ас-Сахавий «Ал-Макосиду ал-Хасана» китебинде, ошондой эле, Имам Ал-Албаний «Силсилату ас-Сохийха» китебинде сахих дешкен).

Жүз жылдан бери, куфр (динди турмуштан ажыратуу) калптын казанын кайнатып, үмөткө салмагын артып, сайрандап, жашап келет. Анын зулумунан рухтар тарылып, жандар талыгып, андан кутулуу үмөт көтөрүлүштөрүнүн ураанына айланып келет...

Жүз жылдан бери, Исламга Батыш тарабынан бурмалоолор, өзгөртүүлөр, алдамчылыктар жана куулуктар бир саамга да токтобостон, улантылууда. Ошентсе да, бир Аллахтын фазли менен, кутурган куфр тилегине жетпей келет. Мына ушунун өзү Исламдын үмөт көөдөнүндө дагы деле жандуулугун, жада калса, хазарий күрөштө каршылаштарын жеңүүгө жарактуулугун айгинелеп турат...

Жүз жылдан бери, үмөт үлкөн күнөө үстүндө жашап жатат. Анткени, үмөт Алланын акысын актабай т.а. Роббисинин түшүрүп,

бөлүштүрүп жана буйруп койгон нерсеси менен өкүм сүрбөй жашап келет...

Бирок, ыдыраган үммөткө үмүт берген бир жакшылык бар. Ал да болсо, үммөт арасынан чыгып, аны менен биргеликте абалды оңдоо үчүн аракет кылган хизбдин т.а. **Хизб ут-Тахрирдин** болушу. Аллах Таала хизбди бул фарзды аткарууда жана коргоодо үммөт үчүн ишенимдүү өкүл кылды. Ошондуктан, үммөт үлкөн күнөөдөн кутулуу үчүн аны менен биргеликте аракет кылуусу зарыл. Жараткандын жардамы жана колдоосу менен хизб бул жолдо аз эмес аралыкты басып өттү жана учурда өзгөрүүнүн босогосуна келип, жалгыз Аллахтан ийгилик менен жеңишти күтүп турат.

Бул сандын чыгарылышы (жогорудагы) эки окуяга арналып жаткандыктан, башка сандардан айырмаланып, мумтаз деңгээлде чыгышы үчүн болгон күчүбүздү сарптадык. Мунун жардамында, үммөт улуу фарзды (Халифалыкты) тургузуу үчүн Расулуллахтын ﷺ тарыйкатына негизделген абалда, хизб менен чогуу аракет кылсын. Мына ошондо, үммөт Аллах Тааланын Пайгамбарга ﷺ айткан төмөнкү аятына татыктуу боло алат:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ سُبْحَانَ اللَّهِ ۖ مَا أَنَا مِنَ

الْمُشْرِكِينَ﴾

«Айткын: «Менин Жолум ушул, Мен Аллахка даават кыламын (чакырамын). Мен жана мени ээрчиген адамдар анык-таасын далилге-ишенчике ээбиз. (Ар кандай шериктен) Аллахты аруулаймын. (Анткени) мен мушриктерден эмесмин»» [12:108]

Ошондуктан, Ал-Ваъйдын бул өзгөчө санындагы макалалар төмөнкүдөй беш бөлүмгө бөлүнүп келди:

Биринчи бөлүмдүн аталышы: **«Динди жаңыртуунун жападан жалгыз жолу пайгамбарлык минхажындагы Халифалыкты тургузуу».**

Бул бөлүмдөгү макалалар төмөнкү темаларды камтыды: Алгач **«Бул санда»**. Андан соң, биринчи сандагы (414-сандагы) Ал-Ваъй сөзү **«Хизб ут-Тахрир экинчи рошид Халифалыкты тикелөөгө болгон аракети менен кылымдын мужаддиди болууга умтулууда»** деген темада жазылды. Андан кийин **«Мусулмандар жүз жылдан бери аны менен коргонула турган жана анын артында туруп согушула турган имамы**

жок жашап келүүдө» жана **«Исламий шарияттын (мыйзамчылыктын) улуулугу»** деген темалар келди.

Экинчи бөлүмдүн аталышы: «Хизб ут-Тахрир Халифалыкты жана таждидди (динди жаңыртууну) талап кылуучу жалгыз хизб».

Адатта, биз Хизб ут-Тахрирдин эскерүү кампаниясы алкагында түрдүү аймактардагы алып барган иш чараларын кыскача чагылдырып өтөр элек. Бирок, бул жылы иш чаралар таасирдүү жана кең көлөмдө алып барылгандыктан, бул ишти толук түрдө, атайын чыгарылыш менен чагылдырууну хизбдин борбордук медиа бөлүмүнө калтырууну туура көрдүк. Ал эми, бул бөлүмдөгү макалалар төмөнкү темаларды камтыды: **«Хизб ут-Тахрир максатына болгон жолду ийгиликтүү басып өтүүдө. Исламий үмөт өзгөртүү жолундагы иш орду жана үмүт тоосу», «Аллахтын пайгамбарына нусрат бергендерге ыйгарган жакшылыктары бүгүнкү күндө нусрат важибин аткаруучулар үчүн чоң үлгү».**

Үчүнчү бөлүмдүн аталышы: «Үмөттүн хизб долбоору менен кызматташуусу... Жайгаруу зарыл болгон тоскоолдуктар»

Бул бөлүм үмөттүн күнөөдөн кутулуусу жана максатка жулкунуусу үчүн өздөштүрүү зарыл болгон темаларды камтыды. Алар: **«Халифалык кулатылганынын жүз жылдыгын эскерүү... Халифалык жолундагы тоскоолдуктар жана аларды алып салуу», «Үмөт өзгөртүүгө кудуреттүү. Анын мүмкүнчүлүктөрү чексиз (абдан кенен)», «Көтөрүлүштөрдүн көйгөйлөрү убактылуу жана өткүнчү. Алардын максаттары тез күндө Аллахтын жардамы менен ишке ашат. Тунис козголоңу – бул үлгү», «Аалымдар жана алардын Халифалыкты тургузууга болгон кайдыгерлиги», «Аалымдардын орду жоопкерчиликтин жана көзөмөлдүн орду. Андай болсо, бүгүнкү күндө, Ислам аалымдары жер бетинде Аллахтын хукмун канчалык орнотуп жатышат?»**

Төртүнчү бөлүмдүн аталышы: «Батыштын хизб долбооруна каршы күрөшү»

Бул бөлүмдөгү макалалар Аллахтын амры (буйругу) болгон Халифалыкты тикелөөгө каршы Батыштын куулук менен кылмыштуулукка толгон пландары тууралуу жазылды. Ошондой

эле, бул макалалар Батыштын ар тараптуу ийгиликсиздиктерин т.а. анын хазоратындагы жана Исламга каршы күрөшүндөгү ийгиликсиздиктерин ачыктап берет. Алардын дүйнөнүн ар кайсы бурчунда үмөткө каршы жасаган кылмыштарына жана куулуктарына карабай, ийгиликсиздикке батып баратышканын баяндайт. Ошону менен бирге, алардын жеңишке жетүү үчүн Исламга каршы алып барган күрөшүнүн кээбир көрүнүштөрүн жана услубдарын да баяндап берет. Акыйкатта алар жеңишке жетишпейт. Бул бөлүм төмөнкү темаларды камтыйт:

«Жаңы Жакынкы Чыгыш... Бөлүп-жаруу долбоору менен пайгамбарлык минхажындагы Халифалык долбоорунун ортосунда».

«Америка жана жаңы саясий согуштар».

«Исламизм».

«Жөөт вужуду менен мамилелерди нормалдаштыруу жана анын шарияттагы хукму».

«Жөөттөр менен болгон тирешүүнү Иран менен болуучу тайпачылык тирешүүсүнө буруп салуу жана анын коркунучтары».

«Маалымат каражаттарынын колонизаторлукка кызмат кылуудагы, ошондой эле, үмөттүн ойгонуусуна жана азаттыгына каршы күрөштөгү орду»

Бешинчи бөлүмдүн аталышы: «Ислам дүйнө жүзүн кутулууга жетелөөчү жападан-жалгыз хазарий долбоор»

Бул бөлүм эки макаладан гана турат. Биринчиси: **«Капиталисттик демократиянын кезектеги ийгиликсиздиги: Коронавирус пандемиясына каршы күрөш адамзатка кайгы алып келди».** Бул макалада капитализмдин коронавирууска каршы күрөштөгү ийгиликсиздиги жана анын бүтүн ааламга тийгизген кесепеттери тууралуу сөз алып барылат. Экинчи макала бөлүмдү жыйынтыктоо иретинде **«Капитализм аксап калды, ага жалгыз бадийл (альтернатива) бул Ислам»** деген темада жазылды.

Андан соң, рамазан айына арналган макала жайгаштырдык.

Андан кийин, адаттагы **туруктуу бөлүмдөрдү** жайгаштырдык. Алар:

«Дүйнөдөгү мусулмандар жаңылыктары». **«Ыйык Куран менен бирге».** Бул бөлүм: *«Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык. Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен*

өкүм кылгын жана (көңүл) каалоосуна ээрчип кетпегин!» - деген темада жазылды. Андан соң **«Бейиш бакчалары»** бөлүмү орун алып, ал **«Таждийд Аллахтын убадасы, ал кечикпейт. Таждийдди Аллахтын динин тирилтүүчүлөр жана аны мусулмандардын турмушуна орнотуучулар ишке ашырышат»** - деген теманы камтыды. Кийин **«Алардын жолуна ээрчигиле»** бөлүмү орун алып, анда Салман ал-Фарисийдин ﷺ Исламга кирүү тарыхы тууралуу баяндалды. Андан кийин **«Хизб ут-Тахрир сабына жаңыдан кошулган дарситин каты»** деген темадагы макала орун алды. Бул макала биздин заманыбыздагы Салман ал-Фарисийдин ﷺ тарыхына окшогон окуя тууралуу баяндайт. Андан соң **«Эрдоган ихвандар менен болгон достугунан баш тартса да, Америкага болгон малайлыгынан баш тартпады»** деген темадагы макала жазылды. Соңунда **«Эмне үчүн Франция Алжирдеги өзөктүк калдыктардын көмүлгөн жерин ачыкка чыгаруудан баш тартууда?»** деген тема менен жыйынтыкталды. □

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**ХИЗЬ УТ-ТАХРИР ЭКИНЧИ РОШИД ХАЛИФАЛЫКТЫ
ТИКЕЛӨӨГӨ БОЛГОН АРАКЕТИ МЕНЕН КЫЛЫМДЫН
МУЖАДДИДИ БОЛУУГА УМТУЛУУДА**

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا أَنصَارَ اللَّهِ﴾

«Эй момундар, Алланын жардамчылары болгула!»

Мусулмандар өзгөрүүгө умтулушууда. Бул умтулуулар Аллах каалаган жашоо образы жана башкаруу долбоору катары өз динине кайтууга багытталган. Муну андаган Батыш аны болтурбоо үчүн болгон мүмкүнчүлүгүн сарптап, амалы менен кылмышынын баарын ишке салууда. Ушундан улам, бул аймакта Ислам менен Батыштын ортосунда хазарий жана аскерий күрөш күч алып жатат. Бул күрөштө мусулмандар өз долбоорун ишке ашыруу үчүн талыкпас мээнет жана чечкиндүүлүк менен тер төгүшүүдө. Алар Аллах Тааланын төмөнкү аятына татыктуу болууга умтулушууда:

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّأ أَن يُنِيعَ نُورَهُ ۗ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۗ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۗ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾

«Алар Аллахтын нурун (Исламды) ооздору (бекерпоз, пайдасыз сөздөрү) менен өчүрмөкчү болушат. Аллах болсо, (каапырлар) каалашпаса да, Өз нурун толо (чар тарапка) жаюуну каалайт. Ал (Аллах) өз пайгамбарын Туура Жол жана чындык дин менен мушириктер каалашпаса да, бардык диндерге үстөм кылуу үчүн жиберген Зат» [9:32-33]

Бул аймак дегенде биз Жакынкы Чыгышты гана эмес, балким Кытай, Индия, Тайланд, Бирма, Афганистан жана Орто Азия сыяктуу мусулмандар жашаган аймактардын баарын назарда туттук. Бирок ошентсе да, Жакынкы Чыгыш бул күрөштүн чордону болуп келүүдө.

Бул күрөш жаңыдан пайда болгон жок. Ал Исламдын алгачкы таңы аткандан тартып, акыркы күн батканга (кыяматка) чейин улана бермекчи. Болгону анын сүрөтү гана өзгөрүп турат. Бүгүнкү күндө, Ислам өкүмдарлыгы кулатылып, үммөт аны кайтарууга умтулууда. Ал эми, кафир Батыш аны болтурбоого тырышып жатат.

Батыштын дүйнөгө жетекчилик кылып жаткан хазораты – көрүп жана угуп жатканыбыздай эле – адамзатты эсепсиз согуштарга, азаптарга жана кризистерге батырды. Ал инсаният деңгээлинде өркүндөгөнү менен бардык тармакта жана бүтүн ааламда өзүнүн эң төмөн чекитине чейин жетти. Эми, бүткүл адамзаты андан арылууга аракет кылып жатышат.

Ислам тарыхта өкүмдарлыкка жана башкарууга ээ болгон. Анын жаркыган жарык таарыхы менен ар бир мусулман сыймактанып келсе, калыс болгон кайры мусулмандар аны мактап, суктанып келишет. Ислам мабда жана инсаний хазорат болуп, өзүнүн акыйдасы жана ахкамдары менен бүгүнкү күндө дагы, бүт дүйнөнү башкарууга жана тарыхтагы кубатын кайтарууга кудуреттүү. Ислам дөөлөтү мындан **жүз жыл** мурун кулатылып жатканда, анын жашоого болгон көз карашынын бузуктугу же анын ахкамдарынын адамзат көйгөйлөрүн чечүүдөгү алсыздыгы себептүү кулатылган эмес. Болгону, мусулмандардын Исламды түшүнүүдөгү жана аны татбик кылуудагы алсыздыгы себептүү кулап калган. Демек, Ислам дөөлөтү Исламдын кемчилиги эмес, мусулмандардын кемчилиги себептүү кулаган. Ал эми, капитализмдин жашоого болгон көз карашы бузук болуп, анын мыйзамдары адамдардын көйгөйлөрүн чечүүгө жараксыз. Бул экөөнүн ортосундагы айырма абдан чоң.

Ислам азыр дагы башкарууга жарактуу. Болгону, мусулмандар аны туура түшүнүүсү, турмушка төп келтире билүүсү жана туура татбик кылуусу зарыл. Ал эми **капитализм** болсо, өзүнүн ийгиликсиздигин далилдеп бүттү. Анын орточо чечимге негизделген акыйдасы жана дүйнө байлыктарын бир ууч байлардын колуна чогултууга негизделген экономикалык чечимдери анын жараксыздыгын айгинелеп турат. Ошондой эле, капиталисттер бүтүн ааламга жакырчылыкты жайылтып, дүйнө элдеринин байлыктарына кол уруп, аларга ээлик кылып, дүйнө мамлекеттерине тышкы рибавий карыздарды берүү менен аларды туруктуу өнүгүүдөн тосуп келишет. Андан тышкары, дүйнө мамлекеттерине экономикалык көз карандысыздыкка жетүүсүн камсыздоочу илимий-изилдөө жана өндүрүштүк мүмкүнчүлүктөрүнө ээ болууга тыюу салып келишет. Ал эми **ижтимаый жаатта** болсо, капитализм өзүнүн жалпы эркиндикке негизделген мыйзамдары менен коомдо бузукулуктун жана зынанын жайылуусуна, өзүмчүлдүккө жана үй-бүлөнүн бузулуусуна, ошондой эле, руханий бактысыздыктарга алып келди. Жада калса,

алардын өз эли да өздөрү жашап жаткан түзүмдөн чарчашканын, андан кутулуунун жолун таба албай жатышканын айтышууда...

Ислам адамзатты, анын ичинде Батыш элдерин дагы капитализм кордугунан Ислам адилеттүүлүгүнө алып чыгууга кудуреттүү болгон жалгыз мабда. Жыл сайын Батыштын өзүндө, он миңдеген адамдардын Исламды кабыл алып жатканы мунун ачык далили боло алат.

Ушул жерде тактап өтүү зарыл болгон бир маселе бар. Биз «Ислам бул адамзатты фикирий жана амалий жактан башкарууга жарактуу болгон жалгыз мабда» деп айтып жатканыбызда «капитализм кулап баратканынан улам, анын ордуна башка бадийл (альтернатива) жок болгондуктан гана Исламды орнотуш керек» деген мааниде айтканыбыз жок. Же болбосо «Ислам тарыхта бийликке ээ болуп, башкарууда ири ийгиликтерге жетишкени жана анын мамлекети дүйнөдөгү эң алдыңкы өлкөгө айланганы үчүн, аны тикелөө тарыхый таасын мурас болот» деген ойдо гана айтып жатканыбыз жок. Ошондой эле «Бабалардын жолун жолдошубуз керек, тарыхта ийгиликке жетишкен бул мабда бүгүн дагы ийгиликке жетише алат» деген үмүттүн негизинде гана айтып жатканыбыз жок. Албетте андай эмес. Ислам – бул баарынан мурун, Роббаний дин. Анын ахкамдары Жаратуучу жана Башкаруучу тарабынан түшүрүлгөн. Ал өз махлуктарын (жараткан нерселерин) мыкты билет. Ал баарын билүүчү жана баарынан кабардар. Ал Жалгыз Жаратуучу болгондон кийин, мыйзам чыгаруу укугу да Ага гана таандык. Ошондой эле, Ислам адам, аалам жана тирүүлүк жөнүндөгү туура пикирге ээ. Ошондуктан, анын ахкамдары инсаний көйгөйлөргө эң туура чечимдерди бере алат. Аллах Таала айтты:

﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۖ هُوَ الْأَلَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾

«(Акыры) Жараткан Зат (Өзү жоктон бар кылган нерселерди) билбейби? Ал Мээримдүү жана (ар нерседен) кабардар Зат» [67:14]

Демек, Ислам ахкамдары капитализмдин «динди турмуштан ажыратууга» негизделген ахкамдарына бүтүндөй тескери келет. Дүйнөдө кандай гана көйгөй пайда болбосун, Ислам ага чечим бере алат. Ислам адамга эң негизги фикирди т.а. акылды канааттандырган, табиятка туура келген жана көңүлдү тынчтандыра турган аклий акыйданы берет. Ошондой эле, ал

адамдын гарыйзаларын биринин эсебинен экинчисин кандырбастан, ар бирин өз ордунда, туура кандыруу аркылуу адамды тынчсыздануудан жана бактысыздыктан куткарат. Исламий ахкамдар адамда рухий, ахлакий жана инсаний кыйматтарды жүзөгө чыгарат. Анын жардамында, жеке адамдын турмушу бардык жагынан туруктуулукка жетишет. Андан тышкары, Ислам адамдарга мамлекет курууну буйруйт. Ислам ахкамдарына негизделген ал мамлекет адам баласына сүйүүгө жана мээримдүүлүккө оролгон, туруктуу **ижтимаъий турмушту** түзүп берет. Ал мамлекетте зына, бачабаздык, адам тукумунун жоголушу, никесиз жыныстык мамилелер жана үй-бүлө бузулуулары болбойт. Тескерисинче, ал мамлекетте үйлөнүү, ар-намыс, үй-бүлөлүк ынтымак жана ижтимаъий тилектештик өкүм сүрөт.

Экономика жаатында болсо, Ислам мамлекети жарандардын негизги муктаждыктарын кандырып берет. Байлыктын бир ууч байлардын колуна чогулуп калышына жол бербейт. Тескерисинче, байлыктарды калктын калың катмарына тегиз бөлүштүрүп, таратып берет. Мурас өкүмдөрү дагы ушуга окшош. Ал эми, музараба шериктиги аркылуу ишбилерман кедейди акчалуу бар бай менен шерик кылат. Андан тышкары, умумий мүлк ахкамдарынын негизинде, мамлекет ири кендерди жана мунай заттан түшкөн акчаларды элге тегиз бөлүштүрүп берет. Мына ушул жана башка ушул сыяктуу ахкамдар бир гана Исламда бар.

Халифалык мамлекетинин **тышкы саясаты** дүйнө элдерин колония кылууга жана алардын байлыктарын тартып алууга негизделбейт. Тескерисинче, анын негизи Ислам мабдасын жаюу, ошондой эле, адамдарды Ислам мээримине жана адилетүүлүгүнө алып кирүү болот. Ал мамлекет мусулмандар менен кайры мусулмандардын ортосун ажыратпай, өз жарандарына тегиз мамиле жасайт. Анткени, Аллах Таала айткан:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا ۚ إِذَا كُنْتُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۗ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾

«Албетте Аллах силерди аманаттарды өз ээлериңизге тапшырууга, жана адамдар арасында өкүм кылганыңарда адилет өкүм кылууга буюрат. Албетте Аллах силерге эң жакшы насыяттар кылат. Албетте Аллах угуучу жана көрүүчү Зат»

[4:58]

Аяттагы «адамдар» сөзү Ислам мамлекетиндеги мусулман жана мусулман эмес болгон жарандардын баарын камтыйт.

Исламий мамлекеттин кулатылганына **жүз жыл** болду. Мына ушул убакыт ичинде, дүйнө эли капитализмдин балээлеринен улам бактысыздык менен кордукка батышты. Алардын арасынан мусулмандар өзгөчө кыйналышты. Учурда, капиталисттик өлкөлөрдүн элдери дагы анын жакын арада кулашын жана эл аралык түзүм катары жок болуп кетишин түшүнө башташты. Бул тууралуу алардын көптөгөн таанымал адамдары сүйлөп чыгышты

﴿قَدْ أَفْلَحَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمِ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ﴾

«Жана алар каапыр экендиктери жөнүндө өздөрүнө каршы күбөлүк беришти» [6:130]

Батыштын көптөгөн муфаккирлери жана изилдөөчүлөрү капитализмдин кулашы жөнүндө сөз кылышып, бирок анын ордуна бадийл (альтернатива) жок экендигин айтып жатышса, кээ бирлери Исламды бадийл катары көрүп жатышат.

Демек, учурда капитализм өзүнүн ар тараптуу ийгиликсиздигин далилдеп бүттү. Андан тышкары, мусулмандар эле эмес, бүтүндөй дүйнө эли өзгөрүүнү талап кылышууда. Ал эми бизде болсо, адамзатты башкарууга жарактуу болгон мабда т.а. Ислам бар. Мына ушул акыйкаттардын өзү жер бетиндеги атаандашып жаткан эки мабданын ортосундагы хазорий күрөш чечүүчү бөлүгүнө жетип калганын түшүндүрөт. Ал эки мабда: Аллахка гана кулчулук кылууга негизделген Ислам мабдасы жана динди турмуштан ажыратууга негизделген капитализм мабдасы. Бул хазорий күрөштүн бир тарабында Америка баш болгон Батыш мамлекеттери менен эл аралык майдандагы аларга малайлык кылган өкмөттөр турушса, экинчи тарабында Хизб ут-Тахрир баш болгон исламий үммөт турат. Хизб ут-Тахрир Аллахтын ыраазычылыгына жетүү үчүн бул күрөштө үммөт менен чогуу аракеттенүүдө. Ал жакшылыктын жамааты. Ал Расулуллахтын ﷺ тарыйкаты менен жүргөн ат-тоифату ул-мансуро (ийгиликке жетүүчү жамаат). Аллах Таала анын колу менен акыр заман Халифалыгын тикелейт!

Чынында, биз жогоруда айтып өткөн хазорий күрөш жаңыдан пайда болгон жок. Жараткан Аллахтан бул өзгөрүү баскычынын аягына чыгуусун жана Ал түшүргөн нерсе менен башкаруучу изгилик Халифалыгынын тикеленүүсүн сурап калабыз. Адатта, хазораттын алмашуусу, мамлекеттердин кулашы жана жаңы

мамлекеттердин пайда болушу менен коштолуучу глобалдык өзгөрүү көп убакытты талап кылат эле. Ошондой эле, ал ишке ашуусу үчүн үмөт ичинде дагы көптөгөн терең өзгөрүүлөр жүз бериши керек эле. Бирок, бул ирет өзгөрүү тегирмени өзгөчө тездик менен айланып жатканына күбө болуудабыз. Жада калса, бул өзгөрүүнү каалабаган, аны болтурбоого тырышкан тараптар дагы анын ишке ашуусу тууралуу байма-бай кеп кыла башташты.

Мусулмандар Аллахтын шариятына моюн сунуудан алыстап, алардын үстүнө кафир капитализм кожоюндук кылган күндөн бери, исламий үмөт бар турмушу тарылып, зулумдун ар түрүнө кабылып, сандалып жашап келет. Бүгүнкү күнгө келип, акылы бар ар бир жан Аллахтан бөлөк баш калкалоого татыктуу Зат жок экенин аңдап жетти. Ошондой эле, Кудайдын буйругун орундатуу үчүн күч кубатын чогултуп, Хизб ут-Тахрир майданга чыкты. Анын жигиттери узак жылдар бою азап менен тузакка толгон тумандуу жолду басып өтүштү. Мына эми, үмөт жакшылыктын жамааты болгон, мусулмандар арасындагы кубат ээлеринин колун карап турат. Аллахтын жакшылыгын жана ыраазылыгын үмүт кылган, үмөттү бул зулумдардан куткара турган, Хизб ут-Тахрирдин талабына жооп берип, колун суна турган, үмөткө нусрат берип, Аллахтын ансарлары деген наамга татыктуу боло турган кубат ээлеринин колун карап турат! Аллах Таала айтты:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا أَنصَارَ ٱللَّهِ﴾

«Эй момундар, Алланын жардамчылары болгула!»
[61:14]

Чынында, Аллахтын нусраты, берген убадасы жана анын Расулу ﷺдын башараты шек күмөнсүз орундалат. Аллах Таала эң кыйын учурда Өз элчилерине жардам берип келген. Ибрахим алайхи салам үчүн алоолонгон отту салкын жана зыянсыз кылган, Муса алайхи саламга толкуган деңиздин так ортосунан жол ачкан, какыраган чак түштө Мадиналык ансарларды ыйманга келтирген, хижратка чыккан Пайгамбарды хирада коргоп сактаган Аллах, албетте бул үмөткө нусратын берет! Жабыркаган жүрөктөр бул ирет да Кудуреттүү Кудайдын күтүүсүз келер нусратына зар болуп, жол карап турат... Үмүттөрдү орундатуучу жалгыз гана Аллах! □

**МУСУЛМАНДАР ЖҮЗ ЖЫЛДАН БЕРИ АНЫ МЕНЕН
КОРГОНУЛА ТУРГАН ЖАНА АНЫН АРТЫНДА ТУРУП
СОГУШУЛА ТУРГАН ИМАМЫ ЖОК ЖАШАП КЕЛҮҮДӨ**

Абдулхолик Абдун Алий

Хизб ут-Тахрир Судан

вилаятынын медиа бөлүмүнүн мүчөсү

Ислам – эң акыркы дин. Аны ааламдардын Роббиси Пайгамбарга ﷺ адамдарга өздөрүнүн жаратуучусун таанытуу үчүн, ошондой эле, жер бетиндеги адамдардын – мусулманбы, каафирби айырмасыз – турмушундагы ижтимаый, экономикалык, саясий жана руханий тармактарды шарый ахкамдар менен тартиптеши үчүн жиберген. Белгилүү болгондой, Ислам өкүмдөрүн толук ишке ашыруунун жалгыз тарыйкаты Ислам саясий түзүмү. Демек, шариятта Исламий мамлекеттин болушу важиб. Ансыз Исламды толук ишке ашыруу мүмкүн эмес. Исламий мамлекет болбосо, Ислам бүгүнкү күндөгүдөй жалаң гана ибаадаттарга чектелген жана жеке адамдарга гана тиешелүү болгон өкүмдөрдүн жыйындысына айланып калат. Батыш мына ушул жол аркылуу Исламды христиан жана иудаизм диндери менен теңдештирүүнү каалап жатат. Алар мусулмандардын абалын өздөрү каалагандай кылып өзгөртүү үчүн бардык кылмыштарды жасоого даяр. Батыштын мындай аракеттери «Араб жазы» козголоңдорунда даана көрүндү. Анткени, Батыш бул козголоңдордо, мусулмандардын анын колониализминен арылууга жана анын ордуна Ислам хазаратын орнотууга олуттуу аракет кылып жатышканын түшүнүп калды. Исламда мамлекет анын ажыралгыс бир бөлүгү болуп саналат. Ал мусулмандарды өнүгүүгө алып бара турган жана дүйнөнү каптаган, жырткыч Батыш хазаратына чек кое турган жападан жалгыз жол.

Сийратта айтылгандай, Мухаммад ﷺ жана анын сахабалары Маккада Ислам мамлекетин тикелөө үчүн он үч жыл күрөш алып барышты. Кийин, Мадинага хижрат кылышып, ал жакта биринчи Халифалык мамлекетин тургузушту. Алардын хижрат кылуусу дар ул-куфрдан (Маккадан) дар ул-Исламга (Мадинага) көчүүнү түшүндүрөт. Себеби, Мадинада ыйман жана коопсуздук өкүм сүрүп, Ислам амалий түрдө адамдар арасында татбик кылынган. О.э. ал жерде жихад кылынган, түрдүү уруулар Ислам бийлигине моюн сундурулган жана Исламдын туура татбик кылынуусу себептүү ал башка аймактарга да жайылган. Мунун натыйжасында, Ислам араб

жарым аралында жайылып, түрдүү уруулар жана элдер бир желек астында биригишип бир үмөткө т.а. исламий үмөткө айланышкан. Ислам мамлекетинин туңгуч өкүмдары Мухаммад ﷺ болду. Кийин, Пайгамбар ﷺ чын дүйнөгө сапар алгандан кийин, мусулмандар Абу Бакрга баят беришип, ал мамлекет башчысы болду. Бул Пайгамбарлык мамлекетинен кийинки Рошид Халифалык мамлекети деп аталып калды.

Халифалык – бул бүткүл дүйнөдөгү мусулмандар үчүн бирдиктүү жетекчилик. Ал өз калкына шариятты татбик кылат. Халифалык шариятты туура татбик кылуу менен, ошондой эле, даават жана жихад менен Ислам рисалатын бүткүл адам затына алып чыгат. Бул Халифалык түзүмү дүйнөдөгү башка түзүмдөргө окшобогон уникалдуу түзүм. Ал руханий гана мамлекет эмес, балким, саясий руханий акыйдага негизделген мамлекет. Халифалык өз жарандарынын улутуна жана динине карабастан, баарына тегиз коопсуздукту жана бейпилдикти камсыздап, алардын негизги муктаждыктарын кандырып берет.

Халифалык мамлекети өткөн кылымдарда дүйнөдөгү эң өнүккөн алдыңкы мамлекет болгон. Анын жарыгы баардык калктарга тегиз тийип, жер бетиндеги элдерге жетекчилик кылган. Адам заты Халифалык мамлекетиндегидей өсүп-өнүгүүнү жана ал камсыздап бергендей тынчтык менен коопсуздукту ага чейин көргөн эмес болчу. Ал он үч кылымдан ашуун дүйнөнү эч атаандашсыз башкарып турду. Дүйнөнү саясий, аскерий, экономикалык, руханий, сакафий тармактан жетектеп келди. Тилекке каршы, ал улуу мамлекет хижрий 1342-жылдын 28-ражаб айында, Англис малайы, яхудий Мустафа Камалдын колу менен кулатылды. Акыбетте, үмөт чачырандыга айланды. Алар өздөрүнүн турмушун, мал-мүлктөрүн жана намыстарын коргой турган калканынан ажырап калышты.

Пайгамбарыбыз ﷺ Халифаны:

«إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ، يُفَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ، وَيَتَّقَى بِهِ»

«Имам - аны менен коргонула турган жана анын артында туруп согушула турган калкан», - деп сыпаттаган. (Сахих Муслим). Халифалыктын кулашы менен иштерибибизди иреттеген, көйгөйлөрүбүздү чечкен жана азиздигибизди коргогон камкорубуздан айрылдык. Ислам үмөтү Халифалык кулатылгандан кийин жетим калып, ач көздөрдүн талап тоноосуна, бөлүнүп-жарылууга жана кордуктарга дуушар болду. Мына ушунун

өзү Исламда Халифалыктын кандай гана маанилүү экендигин далилдеп турат.

Халифалык кулатылган күнү Исламдын туусу кулап, ал эл аралык майдандагы жетекчилигин жоготту. Куран жана Сүннөт четке кагылып, анын ордуна кұфрдун конституциялары жана мыйзамдары орнотулду. Натыйжада, улуу Халифалык майда мамлекетчелерге бөлүнүп, Исламий үммөт өз коопсуздугун камсыздоого жана душмандарынан коргоонууга жарабай калды. Куддус жана башка ушул сыяктуу мукаддасаттарынан (ыйык нерселеринен) ажырады. Малай акимдер бийликке келишип, үммөттүн азиздигин жана ар-намысын тебелеп-тепсешти. Алар кыянатчылык менен үммөттүн байлыктарын тоношту жана кандарын сорушту. Алар үммөт үчүн душмандарынын колундагы ууланган канжар сыяктуу эле. Мусулмандардын башына түшкөн, көз көрүп, кулак укпаган бул кордуктардын артында ири кафир өлкөлөр турушту. Дал ошол өлкөлөр бүгүнкү күндө дагы, Америка башчылыгы астында мусулмандарга карата түрдүү кылмыштарды ишке ашырышууда.

Биз алдыда, каргыш тийгир кафирлердин мусулмандарга карата жасаган, үрөй учурган кылмыштары тууралуу азыраак айтып өтөбүз. Эгер биз алардын баскынчылыктары менен кылмыштарынын баарын айта турган болсок, канчалаган томдор талап кылынмак. Муну менен катар, Халифалык мамлекетин тикелөө фарз экендигин эскертип өтмөкчүбүз. Себеби, ал гана мусулмандар кабылган кыйынчылыкка чек кое турган жалгыз жол. Андан башка чарабыз жок.

Алгач, **Россиянын** кылмыштары тууралуу. Халифалык кулатылган соң, Россия XII кылымдагы миграция учурунда, мусулман өлкөлөрүнөн Крымдын, Түндүк Монголдун, Түркистандын жана Кавказдын чоң бөлүктөрүн ээлеп калууга жетишти. Орустар бул аймактардын кайсы бирине кирип барышса, ал жердеги мусулмандарды аёосуз кыргынга алып жатышты. Алардын жырткычтыгы Андалусиядагы инквизициядан ашып түштү. Алар испандар менен кат алышып, алардан мусулмандарга кыянаттык кылуунун жолдорун үйрөнүштү. Орустар Крым аймагына ырайымсыздык менен кол салышып, бейкүнөө адамдардын канын төгүштү. Тирүү калган мусулмандарды болсо, мыкаачылык менен түрдүү кыйноолорго алышты. Ошол мезгилде, Орустар православдык христиан дининен башка динге өтүүнү өлүм

жазасына татыктуу кылмыш деп эсептешкен. Мусулмандар өз Исламын жашырууга мажбур болушуп, аны өз балдарына жашыруун үйрөтүп калтырышкан. Андалусия кулатылгандан кийин, аны басып алган христиандар Морисколорду (мусулман балдарын христиан кылып) тарбиялап чыгарышканы сыяктуу, Орус бийлиги мусулмандардын балдарын уурдап, аларды христиан мектептерине киргизишти. Ошондой эле, аларды ата-энелеринен жана түпкү дининен ажыратып тарбиялашты. Мына ушундан улам, учурунда 5 миллионго жеткен Крым мусулмандары бүгүнкү күндө жарым миллионду гана түзүп калды.

Түркистан. Хижрий 1293-жылы, Туркистандын – Кытай башкарып турган Чыгыш Туркистандан тышкары – көпчүлүк бөлүгү орустардын көзөмөлүнө өтүп, Ислам өкүмдарлыгынан ажыратылган. Бүгүнкү күнгө чейин, аларга басмырлоо жана мыкаачылык менен мамиле жасалып, аларга каршы массалык кыргындар жүргүзүлүп келүүдө. Орустар Туркистанга киргенден тартып, Крымдагыдай оор кылмыштарын улантышкан. Кандайдыр бир исламий козголоңдор башталса, орустар (кийинчерээк коммунисттер) аны дароо бутага алышып, эң ыплас жолдор менен басып турушкан. 1991-жылы Советтер Союзунун кулашы менен Түркистан чөлкөмүндөгү аймактар «көз карандысыздыкка» ээ болушуп, Өзбекстан, Тажикстан жана башкалар сыяктуу мамлекеттер түзүлдү. Бирок, Орусия ушул күнгө чейин бул өлкөлөрдө өз таасирин улантууда. Бул өлкөлөргө көчүп келишкен орустардын саны күн санап өсө берди. Натыйжада, Казакстанда жашап калган орустардын саны калктын жалпы санынын төрттөн бир бөлүгүнөн ашып кетти. Учурда Казакстандагы мусулмандар азчылыкты түзүп калышты. О.э. Советтер Союзу марксизм идеясын таңуулап келген. Мектептерде Исламды окутууга тыюу салып, орус тилин таңуулап, араб тамгаларына тыюу салган. 1922-1991-жылдар аралыгында, Советтер Союзунун эң көрүнүктүү саясаттарынын бири мусулмандарды өз жерлеринен көчүрүп-сүрүп чыгаруу болгон. Натыйжада, көптөгөн мусулмандар ар кайсы Ислам өлкөлөрүнө көчүп кетишти. Калгандарын Советтер Союзунун түрдүү шаарларына бөлүштүрдү. Ошентип, мусулмандар кайсы жерде жашашпасын, азчылыкты түзүп калышты. Мындан тышкары, Советтер Союзу алардын карамагында турган алсыз Ислам өлкөлөрүнө орустарды жайгаштырган. Алар айыл-чарба жерлерин аймактагы мусулмандардан тартып алып, аларды орустарга берүү

менен мусулмандарды жакырлаштырган жана орустар аларга кожоюн болуп калышкан. Ошондой эле, алар Ислам өлкөлөрүнө орус эмес болгон кафирлерди да жайгаштырышкан. Мисалы, Крымга яхудийлерди көчүрүп келип, жайгаштыруусу сыяктуу.

Советтер Союзу жасаган эң оор кылмыштардын дагы бири Крым, Чеченстан, Башкирия жана башка ушул сыяктуу мусулман элдерин – сууктугу менен белгилүү болгон Сибирь сыяктуу – жашоо шарты оор болгон аймактарга которушу болгон. Сталин доорунда ушул себептен улам 11 миллион мусулман жок кылынган. Совет бийлиги мечиттерди бузуп, айрымдарын чиркөөлөгө, ат сарайларга, театрларга жана шарап үйлөрүнө айландырган. Буларга дагы кошумча, алар исламий садакалардын акчаларын уурдап, толугу менен тартып алышкан. Ошондой эле, Ислам жана Куран окуу жайларын христиандаштыруу үйлөрүнө айландырышкан. Мунун үстүнө, орустар Ислам дининен баш тартпаган мусулмандардын жашоо шарттарын төмөндөтүү максатында, аларга чоң өлчөмдөгү салыктарды салып турушкан жана аларды аскерге барууга мажбурлашкан. Советтер Союзу кулаганга чейин анда жашаган мусулмандарга өтө копол жана адилетсиз мамиле жасап келген. Мусулмандардын ажылыкка барышына тоскоолдук кылып, зекет чогултууга тыюу салган. Жада калса, аялдарга паранжы жапканга тыюу салып, мусулмандарга Рамазан айында – диндерин катуу кармагандары себептүү – жумуш саатын көбөйтүп турган. Орустар марксисттик идеяны таңуулашып, мектептерде ислам динин окутууга тыюу салышып, орус тилин таңуулашкан жана ислам хазаратын жоготуш үчүн араб тамгаларына тыюу салышкан. Арада, адеп-ахлакты бузуу үчүн кыздар менен балдарды аралаштырып билим берүүнү жолго коюшкан. Медианы Ислам динин мазактоо үчүн колдонушкан. Алар Советтер Союзунунда жашаган мусулмандардын арасындагы биримдигин ажыратуу үчүн, ар кандай фитналарды себишкен. Көзөмөлдөөнү жеңилдетүү үчүн аларды чакан бөлүктөргө бөлүп салышкан. Мунун баары «дин - бул апийим» жана «эч кандай динге ишенбейбиз» деген ураандар астында ишке ашырылган. Бирок, оогандар Исламды бекем карманышкандыктан, алар орустар үчүн эң чоң душман болгон. 1973-жылы Махмуд Дауд орустар менен макулдашып, Ооганстандагы падышалык бийликти кулатууга жетишкен. Андан кийин 1978-жылы, Мухаммад Галлаб жетектеген Коммунисттик партия ага каршы төңкөрүш жасаган.

Коммунисттер Ооганстандан чыгып кетиши менен, кайрадан орустар Исламга болгон агрессиясын башташты. Төңкөрүштүн биринчи күнүндө алар 15000ден ашуун мусулмандарды өлтүрүштү жана Мухаммад Дауддун көзүнчө анын 29 уулу өлтүрүлдү. Андан соң, ал жана анын үй-бүлөсүнүн калган мүчөлөрү өлтүрүлдү. Кийин, коммунисттер Москванын айланасында, эл аралык коммунизмге чогулушту. Ушундан улам, алар «режимди коргоо» деген шылтоо менен орус армиясынын Афганистанды басып алышына эшик ачышты. Ошентип, орустар Кабулду жана Афганистандын калган провинцияларын көзөмөлгө алышты. 1980-жылы Ооганстанда орустар тарабынан миллионго жакын мусулман жок кылынган. Бул мусулман өлкөлөрүндөгү өкмөттөрдүн саткындык позициясын далилдеди. Алар ушул күнгө чейин саткындыкты дин кылып карманып келишүүдө. Аллах аларды шерменде кылсын.

Франция дагы мусулмандарга каршы ырайымсыз кылмыштарды жасаган. Ал 400 мусулман аалымын чогултуп, бир күндө баштарын алган. Ал 1917-жылы Чадды басып алган мезгилде («Чад», тарыхчы Махмуд Шакир, 73-бет) жана 1852-жылы Алжирдин Лагуат шаарына бастырып кирген учурларда, бир түн ичинде эле бул аймактагы калктардын үчтөн экисин тирүүлөй өрттөп жок кылган. Франция 1960-1966-жылдар аралыгында Алжирде 17 өзөктүк (ядролук) сыноо өткөргөн жана алардын кесепетинен курмандыктардын саны 27 миңден 100 миңге чейин жеткен. 1962-жылы Франция Алжирден чыгып кетип жатканда, артынан, ошол кездеги Алжирдин калкынан дагы көп (11 миллион) мина орнотуп кеткен. Франция Алжирди 132 жыл басып турган. Бул мезгилде француздар бастырып кирген күндөн тартып, алдыңкы 7 жылда бир миллион, кеткенге чейинки акыркы 7 жылда бир жарым миллион мусулманды жок кылышкан. Француз тарыхчысы Гал Горький «Франция 1820-жылы бастырып киргенден тартып, 1962-жылы чыгып кеткенге чейин, Алжирде Франция тарабынан өлтүрүлгөндөрдүн жалпы саны 10 миллион мусулман» деп эсептеген. Франция Тунисти 75 жыл, Мароккону 44 жыл, Мавританияны 60 жыл, Сенегалды (калкынын 95% мусулмандар түзөт) үч кылым бою басып турган.

Ал эми **Америкага** келсек, ал Афганистанда геноциддин үрөй учурган түрлөрүн колдонуп келген. Анын Афганстанды оккупациялап алгандагы жасаган кылмыштары жөнүндө миңдеген

документтер бар. Афганистандын бир катар райондорунда АКШнын баскынчы күчтөрү карапайым калкты кыргынга учураткан. Афганистандагы оккупациялык күчтөр жасаган геноцидди жашыруу айды этек менен жабууга барабар. Оккупациялык күчтөр кандай жана канча көлөмдө миңдеген жарандарды кырганы тууралуу документтер ачыкталган. Эгер бул кыргындар миңден ашпаганда, анда ал тууралуу жарыя кылышпайт эле. British Guardian, American New York Times жана German Der Spiegel гезиттери 90 миңге жеткен файл жана аудио жазмаларды жарыя кылышкан. Бул АКШнын Афганистан жана Ирак элдеринде, айрыкча Фаллуждада жасаган геноцидинин алдында, деңиздин бир тамчысы гана. Немис гезиттери буга чейин курман болгондордун, баш сөөгүн кучактап жаткан аскерлердин сүрөттөрүн жарыялаган. Бул америкалык аскерлерге гана эле эмес француз, англиялык, италиялык, даниялык, испан жана башка аскерлерге дагы тиешелүү. Карапайым калк топ тобу менен өлтүрүлгөн. Алар кастык жана агрессия менен өлтүрүлүшкөн. Гилменд провинциясындагы оккупациялык күчтөр жасаган ракеталык чабуулда, бир эле күндө 45 ооган жараны мерт кеткен. Оккупациялык күчтөр Ооганстандын түштүгүндөгү Сангин шаарында кылган кылмыштарын мойнуна алышкан.

Канадалык Global Research сайты Америка Кошмо Штаттарынын Экинчи Дүйнөлүк Согуштан кийинки согуштарында, дүйнө жүзүндө отуз миллиондон ашуун адамдын өлүмүнө себеп болгонун далилдеди. Башка жагынан, дагы бир уюм жүргүзгөн маанилүү изилдөөдө, АКШ баштаган «терроризмге (б.а. Исламга) каршы согуш» эки миллионго чукул адамдын өмүрүн алганын далилдеди. Бирок, бул сан Батыштын Иракта, Ооганстанда жана Пакистанда (андан соң Ливияда, Сирияда жана Сомалиде, акыркы жыйырма жыл ичиндеги) жасаган кыргындарынын кичине гана бөлүгү. Албетте, бул сандар яхудий вужудунун Фалестин калкына жасаган кыргынын кошпогондо. Вашингтондо жайгашкан Physicians for Social Responsibility (PSR) социалдык врачтар уюму жарыя кылган отчетто «Бул тарыхый изилдөөдө, 10 жылдан бери алып барылган «терроризмге (Исламга) каршы согуштун» айынан, кеминде 1,3 миллион адам каза болгон. Алардын саны 2 миллионго жетиши мүмкүн» деп айтылат. Бирок, изилдөөдө айтылган бул фактылар бүткүл англис тилдүү ЖККлар тарабынан жаап жашырылган. 2006-жылдын орто ченинде, Британиялык The Lancet журналы

окупациянын кесепетинен болжол менен 670,000 ирактыктар өлтүрүлгөндүгүн тастыктаган изилдөөсүн жарыялаган. Бул изилдөө Англия менен Америка Кошмо Штаттарындагы массалык маалымат каражаттарынын чабуулуна дуушар болгон. Изилдөө көрсөткөн сандар АКШнын статистикасы боюнча эки жылдан кийин шектенүүгө учурады. АКШ 30 миңден бир аз ашыгыраак болушу мүмкүн деди. Бирок, күндөр өткөн сайын жаңы фактылар пайда болуп, алардын саны The Lancet кабарлагандай, чындыкка эң жакын болуп чыкты. Кийин, бул акыркы изилдөөдө, Америка Кошмо Штаттары тарабынан Иракка жасалган чабуулдар, ошондой эле, 1991-жылдан 2003-жылга чейинки мезгилдеги адилетсиз жана адамгерчиликсиз блокада 1,9 миллион ирактыктардын өмүрүн алып кеткени айтылган. О.э. 2003-жылы дагы бир миллиондой адам өлтүрүлгөнү, тактап айтканда, жыйырма жыл ичинде АКШнын колунан же анын саясатынын айынан 3 миллиондон ашуун ирактыктар курман болушканы далилденген. Бул геноциддер түркөйлүк жана мыкаачылык менен ишке ашырылган. Он миңдеген жоокерлерди тирлүүлөй өз окопторуна көмүп салышкан. Бир миллион сегиз жүз миңден ашуун адамды азык-түлүктөн жана дары-дармектерден куру калтырып, ачарчылык менен өлтүрүшкөн. Бейкүнөө жарандарга каршы ырайымсыз рейддер жүргүзүшкөн. Түрмөлөрдөгү кыйноолору тууралуу айтууга тил барбайт. Абу Гурайб түрмөсү буга ачык мисал.

Иракта, Сирияда, Ливияда, Йаманда жана Ливанда болуп өткөн жана болуп жаткан окуялардын артында «терроризмди жана террористтерди» колдоо жана жайылтуу аркылуу бул өлкөлөрдү жок кылуу саясаты турганын түшүнүү үчүн ашыкча акыл деле керек эмес.

Америка Ирактан уурдап кеткен акчаларга келсек, Dar Defaf гезитинин редактору Багдаддагы басмага жазган билдирүүсүндө «Америка Кошмо Штаттарынын Кылмыштар Энциклопедиясынын 29-бөлүгү (279-бети)» басылып чыкканын жарыя кылган. Бул билдирүү изилдөөчү Хуссайдн Сармак Хас тарабынан которулуп, даярдалган. Автор өз билдирүүсүндө «Бул бөлүм ар бир ирактыктын жанын кейитип, канын кызытуу менен бирге аларды айтып бүткүс кайгыга батырат» дейт. Бул бөлүм бири-бирине байланыштуу эки маселени караган бирдиктүү бөлүм болушу пландаштырган. Биринчиси: Ирактын өнүктүрүү фондунун эсебиндеги, АКШнын көзөмөлүндө болгон 60 миллиард доллардан

ашуун акчанын уурдалуусу (айрым изилдөөчүлөр оккупациянын тушунда мунай сатуудан түшкөн 20 миллиард долларды да кошуп эсептешет). Экинчиси: Коалициялык Убактылуу өкмөттүн Павел Бремер башчылыгындагы америкалык чиновниктери тарабынан «Иракты калыбына келтирүү» долбооруна ажыратылган Ирактын ондогон миллиард долларлык каражаттарын орунсуз сарптоосу. Т.а. алардын аталган сумманы оккупациянын алгачкы жылдарынан тартып паракорлук, ысырапкерчилик жана кыянаттык менен пайдаланышканы.

Сирияда миллиондогон адамдар өлтүрүлдү, жаракат алышты, дайынсыз жоголушту, камакка алынышты жана жер которууга аргасыз болушту. Фотограф Сезар режимдин убактылуу кармоочу жайларындагы сириялыктардын өлтүрүлүшүн жана кыйноолорун чагылдырган миңдеген сүрөттөрдү ачыкка чыгарды. О.э. БУУнун акыркы отчетуна ылайык, Сирия революциясына он жыл болгону менен, жер которгон жана өлгөн адамдардын саны эки эсеге көбөйүп баратат. Январь жана февраль айларында жер которгон сириялыктардын саны 900 миңден ашты. Алардын ичинен 300 миңи өткөн айдын башынан бери катталгандар. Буга жакында Сирия режиминин Россия жана Ирандын колдоосу менен Алеппо жана Идлиб провинцияларында жүргүзгөн аскерий өнөктүгү себеп болду. Анын жүрүшүндө, стратегиялык аймактар көзөмөлгө алынып, борбор шаар Дамаскты Алеппону жана Сахелди бириктирген эл аралык М5 жолун ачылган. Сирия режиминин жана анын союздаштарынын колунан каза тапкандардын саны боюнча маалыматтар Сириядагы революция башталгандан бери карама-каршылыктуу болууда. «Камакка алынган жана дайынсыз жоголгон адамдарды коргоо боюнча Улуттук комиссиянын» башчысы Ясир Ал-Фархан «Ал-Жазира Нет» агенттигинин билдирүүсүн четке кагып, Сириядагы «Адам укуктарын коргоо» тармагы 2011-жылдын март айынан 2020-жылдын март айына чейин Сирияда 222000ден ашуун адамдын өлтүрүлгөндүгүн документтештиргенин билдирди. Ушул эле учурда, Хьюман Райтс Уотч уюму Сирияда 2011-жылдан бери 400 миңден ашуун адам курман болгонун билдирди. Ал-Фархан бул сандар чындыктын бир бөлүгүн гана чагылдырарын айтты. Анткени, документтештирүү уюмдарга бөлүнгөн адистештирилген топтордун жана каражаттардын болушуна карабастан, сандар көбөйүп-өсүп бараткандыгына байланыштуу, ошондой эле, тоскоолдуктар себептүү аталган уюм Сириядагы

бардык аймактардагы мыйзам бузууларга толук мониторинг жүргүзө албашы мүмкүндүгүн билдирди.

Эгерде, бул үмөттүн **аны менен коргонула турган жана анын артында туруп согушула турган**, аны Халифалык түзүмү менен башкара турган Халифасы (калканы) болгондо, мусулмандар мындай өлүмдөргө жана аёсуз кыргындарга дуушар болмок эмес. Халифалык жок кылынышы менен, кафир Батыш мусулман жашоосунун бардык тармактарын көзөмөлдөп, жада калса, алардын жашоосунун эң майда-баратына чейин кийлигишишти. Буйрук берип да, кайтарып да калышты. Куфр өлкөлөрүнүн өкүлдөрү биздин өлкөлөрүбүздүн чыгышы менен батышында ээн-эркин кыдырып жүрүп калышты. Халифалыктын кулатылышы менен Харун ар-Рашид сыяктуу баатырларыбыз, кресттүүлөрдүн жеңүүчүсү Салахутдин Аюбий жана татарларды жеңген Сайфуддин Кутуз сыяктуу эр азаматтарыбыз жок болду калды. Колунда аскерий кубаты болгон Халифаларыбыз ар-намысы тебеленген бир аял үчүн бүтүндөй армияны бутка тургузушар эле. Бүгүн болсо, миллиондогон мусулмандар кырылып, намыстары тепселенсе да үн катар улугубуз жок. Халифалык – бул мусулмандарды, алардын азиздигин жана ар-намысын коргой турган мамлекет. Мына ошондуктан, аны кайра тургузуу үчүн болгон күчүбүздү сарпташыбыз керек.

Халифалыкты тургузуу улуу милдет болуп, аны таштоо мусулмандар үчүн көтөргүс күнөө. Буга Пайгамбар ﷺдын төмөнкү сөзү жетиштүү:

«وَمَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي عُنُقِهِ يَبَعَةٌ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً»

«Ким моюнунда байъаты жок өлө турган болсо, ал жахилият өлүмүндө өлөт». Муслим риваяты.

Байъат Халифага гана болот. Халифа чыкканда мусулмандар ага байъат беришет. Андыктан, оо мусулмандар! Тынымсыз мээнет кылып, өздөрүн бул тагдыр чечүүчү маселеге арнаган Хизб ут-Тахрир менен бирге аракет кылгыла. Себеби, Хизб ут-Тахрирди канчалаган жылдар бою жакшы таанып-билдиңер. Ал эч качан өз элине кыянат кылбады, өз максатынан кылча тайбады жана артка кайтпады. Тескерисинче, аскадай бекем туруп, күнү-түнү үмөткө бул иштин фарз экендигин, балким, фарздардын таажысы экендигин баяндап келди. Мына ушуну менен гана фарздар ишке ашат. Ал-Аксаны Халифадан башка ким азат кыла алат? Дүйнөнүн Чыгышы менен Батышында зулум чегип, өлтүрүлүп жаткан

мусулмандарды Халифадан башка ким куткара алат? Жүз жылдан бери колдонулбай жаткан Аллахтын китебин татбик кылып, анын өкүмдөрүнө амал кылып, анын дустирун турмушка ким орнотот? Айткылачы, ким? Бир гана Халифа жана Халифалык мамлекети! Мына ошондуктан, Хизб ут-Тахрир Халифалыкты тургузуу үчүн болгон күчүн сарптап жатат! Жана ал Расуллахтын ﷺ үммөткө сүйүнчүлөгөн башараты ишке ашканга чейин өз жолун уланта берет! Расуллалах ﷺ айтты:

«ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَيَّ مِنْهَا جِ النَّبَوَّةِ»

«Кийин Пайгамбарлык минхажындагы Халифалык болот». Имам Ахмад риваяты. Хизб ут-Тахрир үммөттү жана анын аскерлерин Пайгамбарлык минхажындагы Халифалыкты тикелөө менен жер жүзүндө Аллахтын динин орнотуу жолунда хизб менен чогуу аракет кылууга чакырып келет.

Аллахтын жардамы жана колдоосу менен Хизб ут-Тахрир Халифалык турганга чейин өз ишин уланта берет. Эй мусулмандар, жер бетинде Аллахтын динин орнотууда биз менен чогуу аракет кылгыла! Эй мусулман аскерлери, бул улуу фарзды тургузууда бизге колуңарды узаткыла! Күчтүү жана Азиз болгон Аллахка ишенгиле! Билип койгула, Аллахтын нусраты жакын. Ислам үммөтү эч качан Аллахтын жардамынан жана нусратынан үмүтүн үзбөйт! Аллахтын нусраты суздаган көңүлдөрдү бакытка бөлөп, суусаган жүрөктөрдү кайрадан гүлдөтөт!

Аллах Таала айтат:

﴿عَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ ۖ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ كَمَا اَسْتَخْلَفَ

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾

«Аллах силердин араңарда ыйман келтирген жана жакшы амалдарды аткарган адамдарды жер жүзүнө Халифа кылууну убада кылды» [24:55]

Туталанган үммөт туңгуюктан чыкканы калды! Анткени, анын жол башында улуу аалым Ата бин Халил Абу Ар-Рашта баштаган Хизб-ут-Тахрир жигиттери баратышат! Алар күнү-түнү Жаратканга жалбарып сажда кылышат! Алар желкелеринде үммөттүн тагдыр чечүүчү маселесин көтөрүшүп баратышат! Алар пайгамбарлык минхажындагы Рошид Халифалыкты жарыя кылуу менен үммөткө бийлигин жана азиздигин кайтарышат! Албетте, бул Аллах үчүн абдан жеңил!

Аллах айтты:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ أَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾

«Эй момундар, Аллах жана Анын пайгамбары силерди түбөлүк жашоо бере турган нерсеге (динге) чакырган убактысында аны кабыл кылгыла жана билип койгула, албетте, Алла ар бир киши менен анын дилинин ортосун ээлеп турат жана Анын алдына топтолосуңар»

[8:24] □

Нух Фельдман өзүнүн «**Кыйроо жана Ислам мамлекетинин жүзөгө келиши**» китебинде мындай дейт: «**Акыйкатта, Ислам мамлекети мыйзам тутумун жетекчиликке алган шариат мамлекети. Тарыхта ал мамлекеттин конституциясы – бүгүнкү Британия конституциясы сыяктуу жазалбаган болсо да – Исламий мамлекетти укуктук мамлекет кылып турган. Мамлекеттик түзүлүш мыйзам менен аныкталган. Мамлекет мыйзам тарабынан, башкача айтканда, шариат тарабынан башкарылган. Ислам мамлекетин тикелөөгө болгон даъват, чындыгында, ислам шариятын жана мыйзамчылыгын орнотууга болгон даъват. Мусулмандар аларды башкарып жаткан мамлекеттерге назар салыша турган болсо, алардын мыйзам күчү менен эмес, бийликтин күчү менен башкарып жатышканына күбө болушат. Алдыда күтүлүп жаткан Ислам мамлекети мыйзам менен башкарылган жана мыйзамдын көлөкөсүндө турган укуктук мамлекет болот. Көпчүлүк адамдар Исламий шариятта аялдардын жоолугунан жана оор жазалардан башка эч нерсе жок деп ойлошот. Чындыгында, исламдагы мыйзамчылык бул Куран жана Сүннөттөн истинбат кылынган мыйзамга негизделип, жеке жана коомдук турмуштун бардык тармактарын жөнгө салат».**

Чынында конституциянын да, мыйзамдын да, деги эле, конституция менен мыйзам балкып чыгуучу түзүмдүн да негизги максаты адилеттүүлүктү орнотуу.

Аллах Таала сүйүктүү китебинде мындай дейт:

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ ۖ أَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ ۖ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾

«Биз өз пайгамбарларыбызды анык далил-кереметтер менен жибердик, ошондой эле, алар менен бирге адамдар адилеттүүлүктү тургузуулары үчүн Китеп жана мыйзам-тараза жибердик» [57:25]

Мыйзамдык адилеттүүлүктү орнотуу үчүн бир нече шарттар талап кылынат. Алардын эң негизгилери:

1 – Мыйзам чыгаруучунун көңүл каалоолорунан аруу таза болуусу.

2 – Адамдардын шарт-абалдарын толук камтып турган илим-билимдин болуусу.

3 – Мыйзамдарды талап кылган көйгөйдү түшүнө билүү.

4 – Адамдын жүрүм-турумун жөнгө салуучу мыйзам үстөмдүгү.

Дүйнөдөгү бардык мыйзамдар кандай жол аркылуу болбосун, ушул шарттардын бардыгын же айрымдарын ишке ашыруу үчүн кызмат кылышат. Ислам ушул шарттардын бардыгын толук түрдө ишке ашыра алат. Ислам шариятынын (мыйзамчылыгынын) улуулугу мына ушунда. Калган мыйзамдар жана түзүмдөр бул шарттардын бирин да алгылыктуу деңгээлде ишке ашыра албайт.

Мисалы, Жан-Жак Руссо жана Вольтер жарыялаган жана демократиянын түрдүү формаларында пайда болгон жарандык мамлекет баш мыйзамдагы кынтыксыздыкты жана көңүл каалоого ыктап кетпөөнү камсыздоо үчүн, мыйзамды түзүүдө же мыйзамдын негизин түзүүдө адамдардын көпчүлүгүн тартуу жолун тандашкан. Ошентип, алар элдин каалоосун мыйзамдын келип чыга турган булагы кылышты. Муну менен алар адамдарга таандык болгон көңүл каалоо жана ыктап кетүүнү жокко чыгарууга же жок дегенде азайтууга болот деп болжошкон. Ошондой эле, алар көпчүлүктүн каалоосу менен кабыл алынган мыйзам коомдун ар бир мүчөсүнө бирдей ыйгарым укукка ээ экендигин да айтышкан. Анткени, элдин каалоосу алардын ар биринин каалоосу экендигин билдирет. Мына ушинтип, жеке адамдын каалоосу кепилденет жана бул мыйзамдарга баш ийүүнү табигый нерсеге айлантат дешти. Адамдардын шарт-абалдарын билүү жөнүндө болсо, алар «Көпчүлүк тарабынан кабыл алынган мыйзам сөзсүз түрдө, көпчүлүктүн шарт-абалдарын ичине камтыйт» дешти. Ал эми, мыйзамды б.а. мыйзамдык чечимди талап кылган көйгөй тууралуу болсо «Бул мыйзам чыгаруучу тарабынан табигый түрдө сезүү аркылуу билине турган турмуш чындыгы (вакий)» деп айтышты.

Чындыгында, мыйзам чыгарууну жоопкерчилигине алып жаткан элдин (көпчүлүктүн) каалоосу жогоруда айтылган төрт негиздин бирин дагы ишке ашыра албайт. Иш жүзүндө, жарандык мамлекеттин башчылары үчүн мыйзам чыгаруу бир адам же чакан мыйзам чыгаруу комитети тарабынан ишке ашырылып жатканын көрүүдөбүз. Бул комитет жеке адамдардан куралган топ. Алардын ар биринин эрки, билими, акылы, сезимдери, көңүл каалоолору жана ыктоолору бар. Бул адамдар комитетке же жумушчу топко чогулган учурда, алардын көңүл каалоолору жоголуп калбайт.

Тескерисинче алар көбөйүп, түрдүү каалоолорду бири-бирине төп келтирүү маселеси жаралат. Ошондуктан алардын айтымында, кандайдыр бир мыйзамды иштеп чыгуунун бирден-бир жолу бул бардык адамдардын каалоолорун жакындаштыруу негизинде жетишилген **орточо чечим** болуп саналат. Негизи, жеке адамда каалоолордун жана ыктоолордун жоголуп кетүүсү мүмкүн болбогондой эле, көпчүлүктө да бул нерселердин жоголушу мүмкүн эмес. Жеке адамда каалоо жана ыктоонун жок болуп кетүүсү мүмкүн эмес, анткени, сезим, туйгу жана каалоо адамдын ажыралгыс бөлүгү. Эми, ушул жеке адамдар чогулушуп, коомго айланышкан учурда, алардагы каалоолор жана ыктоолор жок болуп кетпейт. Тескерисинче, бул учурда алар көбөйүп, алардын ар түрдүүлүгү ашат. Ушундан улам, бул каалоолорду бири-бирине төп келтирүү зарылчылыгы пайда болот. Демек, коомчулуктун же көпчүлүктүн тандоосуна негизделген мыйзамдар каалоолордон жана ыктоолордон кур кала албайт. Ошентип, мыйзамчылыктагы эң негизги жана биринчи шарт (Мыйзам чыгаруучунун көңүл каалоолорунан аруу таза болуусу) толугу менен жокко чыгат. Буга Америка менен Европадагы узак мезгилдер бою, демократиянын ар кандай формаларын колдонуп келген өлкөлөрдө байкалган мыйзамчылык далил болот алат.

Мисалы, Америка 1920-жылы спирт ичимдиктерин өндүрүүгө жана сатууга тыюу салган мыйзам чыгарган. Андан кийин 1933-жылы, бул мыйзамды жокко чыгарды. Бул мыйзамды иштеп чыгууда жана аны жокко чыгарууда да ага катышкан тараптардын каалоолоруна ыйлайык иш тутулган. Ошондой эле, Америкада курал-жаракка ээлик кылууга тыюу салууну талап кылуучулар көп болушканына карабай, ушул күнгө чейин, бул нерсеге тыюу салынбай келет. Курал-жарак өндүрүүчү компаниялар жана алардын лоббисттери азырга чейин, тыюу салуучу мыйзамдын кабыл алыныша жол бербей, кысым өткөрүп келишет. Ошол эле учурда, укук коргоо уюмдары аталган мыйзамды кабыл алдыра албай убара. Жада калса, БУУ жана Коопсуздук Кеңеши сыяктуу эл аралык уюмдар тарабынан кабыл алынган мыйзамдарда да күчтүү өлкөлөр өз каалоолорун таңуулап жатышканы ачык айдын көрүнүп турат. Американын ушул күнгө чейин, өзүнүн күчүнө жана текебердигине таянып, айлана-чөйрөнүн булгануусуна каршы күрөшүү тууралуу мыйзамды кабыл алууга жол бербей жаткандыгы, мунун эң жаркын мисалы.

Адамдардын шарт-абалдарын билүү тууралуу айта турган болсок. Демократиялык өлкөлөрдөгү адам көйгөйлөрүн чечүү үчүн, мыйзам чыгаруу комитеттери тарабынан чыгарылган мыйзамдар адамдардын учурдагы заманбап вакыйын толук өздөштүрө албай жатат. Анан, ал кантип келечектеги адамдардын шарт-абалдарын биле алмак эле?! Ошондой эле, алардын мыйзамдары вакыйлыктагы көйгөйдү гана чечүүгө каратылып, анын келип чыгуу себептерине жана адамдардын жүрүм-туруму менен кыймыл-аракеттерине таасир берүүчү факторлорго көңүл бурбайт. Андан тышкары, демократиялык өлкөлөрдөгү иштелип чыккан мыйзамдар ар качан өзгөртүүлөргө жана толуктоолорго кабыла берип, алардын канча ирет алмашканын саноого да мүмкүн болбой калган.

Ал эми, адамдын нафсисине карата мыйзам үстөмдүгү тууралуу айта турган болсок. Алардагы көпчүлүктүн тандоосу деп аталган нерсе мыйзамдын адам нафсисине карата эч кандай үстөмдүккө ээ эмес экендигин далилдеп турат. Адамдын нафсиси табигый түрдө жеке адамдардан куралган жамаат тарабынан чыгарылган мыйзамдын эркине баш ийбейт. Америкадагы алкогольго каршы мыйзам бүтүндөй коомдук келишим теориясынын жараксыздыгын ашкереледи. Анын тыюу салынган мезгилинде, спирт ичимдиктерин кыянаттык менен пайдалануу жана сатуу мурунку мезгилге караганда көбөйгөнү далилденген. Мыйзамдын нафсиге карата үстөмдүгү кайда? Спирт ичимдиктерине тыюу салууну жактоочулар мамлекеттин мыйзам бузуучуларга карата катуу мыйзам чыгарбагандыгы менен актанышты!

Советтер Союзунда т.а. социалисттик-коммунисттик доордо чыгарылган мыйзамдар мындан мыкты болгон эмес. Ошол эле нерсе аскердик күч менен башкарылган мамлекеттерде чыгарылган мыйзамдарга да тиешелүү. Мисирдеги Сисинин мыйзамдары менен жарлыктарына назар салуунун өзү мындай өлкөлөрдөгү мыйзамдар адилеттүүлүктүн бир да түркүгүн жүзөгө ашыра албагандыгына жетиштүү далил.

Ислам мыйзамчылыгына келсек, маселе таптакыр башкача. Бул адилеттүүлүк үчүн зарыл болгон бардык негиздерди жүзөгө ашырат. Ислам мыйзамчылыгынын улуулугу ушул жерде.

Көңүл каалоолорунан аруу таза болуу

Адилеттүүлүккө жетүүнүн эң негизги тиреги – мыйзам чыгаруучунун көңүл каалоодон жана ыктоодон (майил) аруу

болуусу. Ислам шариятында мыйзам чыгаруучу б.а. мыйзам чыгаруунун бирден-бир булагы Аллах Таала. Аллах Тааланын теңдеши жок жана шериги жок экендигине басым жасап келген аяттар өтө көп келген. Анын уулу да, атасы да жок, ал эч кимге муктаж эмес. Көңүл каалоо жана ыктоо баладан, ата-энеден, өнөктөштөн, муктаждыктан, жеткилеңсиздиктен жана мүчүлүштүктөрдөн улам келип чыгат. Жаратуучу эң улуу, бийик жана теңдеши жок Зат. Ал төрөгөн да, төрөлгөн да эмес. Анын теңдеши жок. Аллах Таала айтат:

﴿لَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤٠﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَيْرًا مَا فَحْرًا جَزَاءُ رَبِّكَ خَيْرٌ ﴿٢٤١﴾ هُوَ خَيْرٌ الرَّازِقِينَ﴾

«Эгер Чындык - Куран алардын көңүлдөрү каалаган нерселерине ээрчигенде (анда: «Алланын шериктери бар», деген сөз келгенде) албетте асмандар, жер жана алардагы нерселер бузулуп - жок болуп кеткен болоор эле. Жок, Биз алар үчүн эскертме алып келдик, алар болсо өздөрүнө (келген) эскертмеден баш тартуучулар. (Эй Мухаммад) же сен алардан каржы (атап айтканда Куран аяттарын алып келгениңдин акысын) сурап жатасыңбы?! (Жок, сен эч качан алардан каржы сурабайсың, себеби) Раббиңдин каржысы — бере турган сообу-азыры жакшыраак. Ал эң жакшы ырыскы берүүчү» [23:71-72]

Адамдардын шарт-абалдарын камтып туруучу илим

Исламда мыйзам чыгаруучу Жалгыз жана Кудуреттүү Кудай. Ал адамдардын шарт-абалдарын, азыркысын, өтмүшүн жана келечегин толук билет. Аллах Таала айтат:

﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ﴿٢٤٢﴾ مَا خَلْفَهُمْ ﴿٢٤٣﴾ لَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾

«Анын алдында эч ким (бирөөнү) Анын уруксатысыз колдой албайт! Ал алардын (бардык адамдардын) алдыларындагы жана артындагы бардык нерселерди билет. Адамдар болсо Ал Заттын каалоосунан башка эч нерсе билишпейт»

[2:255]

Ал Аллах кайыпты билүүчү. Асман жана жердеги кыпындай болгон нерсени да билбей калуусу мүмкүн эмес.

﴿عَلِمَ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ ﴿٢٤٤﴾ لَا فِي الْأَرْضِ ﴿٢٤٥﴾ لَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ ﴿٢٤٦﴾ لَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾

«Асмандар жана жердеги бир зарра (кыпын) мисалындай, андан да кичине (же болбосо) чоң бир да нерсе (Алла)дан

жашыруун болбойт. Албетте ачык Китепте (Алланын негизги жазмышы - Лавхул - Махфузда ал) **бар болот»** [34:3]

Аллах Таала табиятында адашуу кемчилиги жок мыйзам чыгаруучу болгондуктан, Ал табигый алсыздыктан, билимсиздиктен же сабатсыздыктан улам адашып мыйзамдарында кемчиликтерге жол бериши мүмкүн эмес. Кудуреттүү Аллахтын абсолюттук илими адамдын табиятын, ага эмне жакшы жана эмне жаман экендигин билип турат. Аллах айтат:

﴿نَفْسٌ مَّا سَوَّلَهَا ﴿۱﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا ﴿۲﴾ تَقْوَاهَا ﴿۳﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ﴿۴﴾ ﴿۵﴾ قَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا﴾

«Жанга жана аны тиктеп - жаратып, анан аны бузукулук - итаатсыздыгына да, такыбалыгына да шыктандырган Затка ант болсун. Чындыгында аны (тактап айтканда өз напсисин - жанын ыйман жана такыбаа менен) тазалаган киши нажат тапты - кутулду» [91:7-10]

Мыйзамдын нафсиге болгон өкүмдарлыгы

Адилеттүүлүктү орнотуучу мыйзамдардын эң маанилүү түркүктөрүнүн бири – бул адамдын нафсисине карата табигый түрдө өкүмдарлык кыла алышы. Мыйзам нафсини мыйзамдарды табигый түрдө кабыл алып, аны жүзөгө ашырууга мажбурлай турган нерсе.

Мыйзамды жүзөгө ашыруу үчүн бийлик күчүнө муктаждык туулбайт. Эгер, кээ бир адамдар табигый түрдө мыйзамды кабыл албай, ага баш ийбей жатса гана аларды бийликтин күчү аркылуу мыйзамдарды аткарууга мажбурлайт. Исламда мыйзамчылыктын булагы бул Кудуреттүү Аллах. Ал мыйзамдуулуктун булагы. Ал асмандар менен жердин Роббиси. Ал дүйнө-акырет иштеринин ээси жана тартипке салуучусу. Ал тирилтет, өлтүрөт жана эсепсиз ырыскы берет. Аллах Таала айтат:

﴿لَا يَلْفُ فُرَيْشٍ ﴿۱﴾ أَلْفِهِمْ ﴿۲﴾ رَّةَ الشِّتَاءِ ﴿۳﴾ الصَّيْفِ ﴿۴﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿۵﴾ الَّذِي أَطَعَهُمْ مِّنْ وَرَعٍ ﴿۶﴾ أَمَنَّهُمْ مِّنْ خَوْفٍ﴾

«Курайшка оңой кылып коюлган нерсе үчүн - аларга киши жана жай сапары оңой кылып коюлганы үчүн; Алар мына ушул Үйдүн (Каабатулланын) Раббисине ибадат кылышсын! Ал Зат аларды ачкалыктан (куткарып) тамактандырды жана кооп - коркунучтан тынч кылды» [106:1-4]

﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ نُورِي الْمَلِكِ مَن تَشَاءُ ﴿۱﴾ تَنْزِعُ الْمَلِكِ مِمَّنْ تَشَاءُ ﴿۲﴾ نُعْرُ مَن تَشَاءُ ﴿۳﴾ قُلِ اللَّهُمَّ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۴﴾ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ ﴿۵﴾ تُولِجُ

النَّهَارَ فِي الْآيَاتِ □ تَخْرُجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَمِيتِ □ تَخْرُجُ الْمَمِيتِ مِنَ الْحَيِّ □ تَرَزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ □ سَابِ □

«Айткын: «Эй мүлк жана дөөлөт ээси болгон Теңирим, Сен каалаган адамыңа мүлк бересиң да, каалаган адамыңдан ал мүлктү тартып аласың, каалаган адамыңды азиз, урматтуу кыласың да каалаган адамыңды кор кыласың. Бардык Жакшылык жалгыз Сенин колуңда. Албетте, Сен бардык нерсеге кудуреттүүсүң. Түндү күнгө киргизесиң жана күндү түнгө киргизесиң, өлүктөн тируүнү чыгарасың жана тируүдөн өлүктү чыгарасың, ошондой эле каалаган кишиңе эсепсиз ырыскы бересиң» [3:26-27]

﴿فَلَا رَبَّكَ لَا يُؤْمِنُونَ □ تَىٰ يُحْكُمُونَكَ فِيمَا □ جَزَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ □ رَأَىٰ □ مِمَّا قَضَيْتَ □ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا □﴾

«Жок (эй Мухаммад), Раббиңе ант болсун, тээ алар өз ортолорунда чыккан келишпөөчүлүктөрдө сени өкүмдар кылышмайынча жана кийин сен чыгарган өкүмдөн дилдеринде эч кандай мүчүлүштүк таппай, толук моюн сунушмайынча эч качан момун боло алышпайт» [4:65]

Мыйзамчылыктагы маселелер

Келгиле, Ислам мыйзамчылыгындагы анын улуулугун көрсөткөн айрым мисалдарды карап көрөлү. Эмесе, аялдарга жана алардын укуктарына байланыштуу эң талаштуу маселелерден баштайлы:

Ислам шариятындагы аялдар

Исламдагы мыйзам чыгаруучу (Аллах) аялга эркек сыяктуу эле адамзаттын бир бөлүгү деп карайт. Ал аны бала төрөп, эки жылга чейин эмчек эмизген эне жана бир үй-бүлөнүн кожейкеси деп эсептейт.

Ал эми, аялдын адам жынысынын бир бөлүгү экендиги тууралуу айта турган болсок, Аллах Таала адамдын Роббисине болгон мамилеси тууралуу бардык иштерде, алардын жынысын ажыратып, тактап айтып жатканына күбө болобуз. Мыйзам чыгаруучу эркектин нафсисине өкүмдарлык кылгандай эле, аялдын нафсисине да өкүмдарлык кылат. Аллах айтат:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ □ أَنْتَى □ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّه □ يَوْهَ طَيِّبَةً □ لَنَجْزِيَنَّهُم □ رَهُم □ بَأْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ □﴾

«Эркекпи же аялбы - кимде-ким момун болуп туруп бирээр жакшы иш кылса, анда, Биз ага пакиза жашоо беребиз жана

аларды өздөрү кылып өткөн эң көркөм - иштерине ажр-сооптор беребиз» [16:97]

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ □ الْمُسْلِمَاتِ □ الْمُؤْمِنِينَ □ الْمُؤْمِنَاتِ □ الْفَائِزِينَ □ الْفَائِزَاتِ □ الصَّادِقِينَ □ الصَّادِقَاتِ □ الصَّابِرِينَ □ الصَّابِرَاتِ □ الْخَاشِعِينَ □ الْخَاشِعَاتِ □ الْمُتَصَدِّقِينَ □ الْمُتَصَدِّقَاتِ □ الصَّامِينَ □ الصَّامَاتِ □ الْحَافِظِينَ □ الْحَافِظَاتِ □ الْذَّكِرِينَ □ الْذَّكِرَاتِ □ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً □ رَآ عَظِيمًا﴾

«Албетте мусулман эркек жана мусулман аялдар, момун эркек жана момун аялдар, моюн сунуучу эркектер жана моюн сунуучу аялдар, чынчыл эркектер жана чынчыл аялдар, сабыр - канаат кылуучу эркектер жана сабыр - канаат кылуучу аялдар, баш ийүүчү эркектер жана баш ийүүчү аялдар, кайыр - садага кылуучу эркектер жана кайыр-садага кылуучу аялдар, орозо кармоочу эркектер жана орозо кармоочу аялдар, абийирдүү жерлерин (арамдан) сактоочу эркектер жана абийирдүү жерлерин (арам-зынаадан) сактоочу аялдар, Алланы көп зикр кылуучу - эстөөчү эркектер жана Алланы көп эстөөчү аялдар - алар(дын бардыгы) үчүн Алла кечирим жана улуу сыйлык (бейши) даярдап койгон». [33:35]

Мыйзам чыгаруучу бул эки жынысты бири-бири менен нике аркылуу байланыштырды. Ушул алаканы мыйзамдаштыруудагы негизги максат эркек менен аялдын адамзат тукумун улантуусуна багытталган. Ал никени эркек-аял алакасынын негизи кылды. Нике аркылуу адамзат тукумунун уланышына жолтоо боло турган баардык алакаларга тыюу салат. Зынааны жана ага алып баруучу нерселердин бардыгына тыюу салат. Ал аял менен эркектин зарылчылыктан тышкары аралашууларына тыюу салат. Нике алакасы аркылуу адамзат тукуму уланышына тоскоолдук жаратпашы үчүн, аялдын сулуулугун жашырууну фарз кылат. Андыктан, шарияттагы аялдарга жана алардын эркектер менен болгон мамилелерине тийиштүү бардык мыйзамдар сөзсүз түрдө, эркектин да, аялдын да табиятындагы гарыйза (инстинкт) болгон тукум улоонун уланышын кепилдеп берет. Ушундан улам, ал гомосексуализмге каттуу тыюу салган.

Ислам мыйзамчылыгындагы – көпчүлүк күмөндөнгөн – аялдардын мурас алуу маселесине келсек. Ислам аялдарды мурас алуу укугуна ээ кылган. Кыз, аял, эне, кээде карындаш болбосун айырмасы жок, баары мурас алуу укугуна ээ. Ислам аялдар үчүн белгилүү бир мурасты мыйзамдаштырган. Ошол

эле учурда, дүйнөдөгү белгилүү мыйзамдардын бардыгы аялдар үчүн мурас укугун бербегендигин көрөбүз. Бул мыйзамдарда аялдын мурас алуусу мурас калтыруучунун эркине калтырылган. Кааласа берет. Каалабаса бербей койот. Ал эми, Исламда мыйзам ээси (Аллах) мурас мыйзамдарын белгилөөдө, бир эле учурда эки маселени караган:

Биринчи маселе: Аял үй-бүлөнүн мүчөсү жана коомдук алакаларда адамзат жынысынын бир бөлүгү. Ошондуктан, мыйзам чыгаруучу ага укукту жана мурас үлүшүн белгилеп берди.

Экинчи маселе: Бул байлыкты бөлүштүрүү, экономикалык мамилелерди талкуулоо жана экономикалык көйгөйдү чечүү. Мурас жана мурас ахкамдары коомдо табигый жол менен байлыкты бөлүштүрүү каражаттарынын бири болуп саналат. Бул жагынан алганда, аялдын кызмат кылуу жана нафака маселелеринде, эркектерге караганда жоопкерчилиги аз. Демек, Ислам мыйзамдарында, белгиленген тартипте байлыкты бөлүштүрүүдө аялдар коомдун бир бөлүгү катары эсепке алынган. Ошондуктан, аларга байлыктын бир бөлүгү бөлүнүшүн милдет кылган. Ислам мыйзамчылыгы аялды экономикалык системанын бир бөлүгү катары сыпаттап, кызмат кылуу жана нафакага жооптуу болгон эркекке караганда анын үлүшүн азыраак кылып койду... Бул маселеде, Ислам мыйзамчылыгынын улуулугу көрүнүп турат.

Экономикага байланыштуу мыйзамдар

Исламдагы мыйзамдардын улуулугун көрсөткөн эң маанилүү көрүнүштөрдүн бири бул экономика жана байлык менен байланышкан мыйзамдар. Бардык мыйзамдар адамдын өзүнө, анын муктаждыктарына, гарыйзаларына жана аны иштөөгө түртүүчү мотивдерге байланыштуу негизги маселелерди караган. Ислам мыйзамдары инсандын жүрүм-турумун жөнгө салуу менен гана чектелбестен, коомдогу ар бир адам тамак-аш, кийим-кече жана турак-жай сыяктуу өзүнүн негизги муктаждыктарын кандырууга кудуреттүү болуусу үчүн, жакырчылык көйгөйүн чечүүгө көңүл бурган. Пайгамбар ﷺ айтты:

«وَأَيُّمَا أَهْلٍ عَرَصَةٍ أَصْبَحَ فِيهِمْ أَمْرٌ جَائِعٌ فَقَدْ بَرَأَتْ مِنْهُمْ ذِمَّةُ اللَّهِ تَعَالَى»

«Кайсы бир элде, бир адам ачкалык менен таң аттырса, алардан Аллахтын коргоосу алынат».

Пайгамбар ﷺ айтты:

«مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِي سِرْبِهِ مُعَافَىٰ فِي جَسَدِهِ عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمَهُ فَكَأَنَّمَا حَبِرَتْ لَهُ

الدُّنْيَا»

«Өз үйүндө аманчылыкта, сак-саламат жана бир күндүк тамак-ашы жетиштүү абалында таң аттырган киши бүтүн дүйнөнү колго кириткенге барабар».

Бул Ислам жана анын ахкамдары ар бир адамдын коопсуздугун, тамак-ашын, кийим-кечесин жана ден-соолугун камсыз кылууга багытталгандыгын көрсөтөт. Демек, Ислам ахкамдары экономикалык тармакта, шарият белгилеген негизги экономикалык көйгөйдү чечүүгө багытталган. Төмөндө, экономикалык ахкамдардын кээбир демократиялык-жарандык мамлекеттердегидей жүрүм-турумду жөнгө салууга эмес, балким, негизги экономикалык көйгөйдү чечүүгө багытталгандыгына мисалдарды келтиребиз.

Умумий мүлк жана мамлекеттик мүлк

Аллах Бадр согушунда мусулмандарга нусрат бергенден кийин, мусулмандар көптөгөн байлыктарды олжолошту. Жаңыдан түптөлүп келе жаткан Ислам мамлекетинде Анфал маселеси пайда болду. Мусулмандар олжо бөлүштүрүү жөнүндө Аллахтын Элчисинен ﷺ сурап келишкенде, Аллах Таала бул аятты түшүрдү:

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَأَتَقُوا اللَّهَ أَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

«(Эй Мухаммад), сенден олжолор жөнүндө сурашат. Айткын: «Олжолор Аллага жана пайгамбарга таандык. Демек, Алладан корккула жана өз ара мамилеңерди оңдогула! Эгер момун болсоңор, Алла жана Анын пайгамбарына моюн сунгула!»

[8:1]

Бул аятта олжого ээлик кылуунун вакийын мамлекеттин менчиги катары көрсөттү. Анткени, Расул ﷺ мамлекеттин башкаруучусу жана башчысы эсептелген. Олжолорду бөлүштүрүүнүн жол-жобосун мамлекеттин өзүнө таандык кылды.

Аллахтын Элчиси ﷺ Расул жана мамлекет жетекчиси эле. Андан кийин, Хашр сүрөсүндө жер сыяктуу кыймылсыз олжого байланыштуу дагы бир мыйзам келип түштү жана аларды – убакыттын өтүшү менен – мусулмандар үчүн умумий мүлккө

айландырды. Бул хукмдун себепин байлык бир ууч байлардын колунда топтолуп калбаштыгы менен баяндады. Бул мыйзамчылык байлыкты чектөөгө эмес, аны бөлүштүрүүнүн жана жүгүртүүнүн үстүндө иштөө көйгөйлөрүнө багытталган. Аллах айтат:

﴿ مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّسُوِّ لِيذِي الْقَرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ ۚ أَيْنَ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ لَكُمْ مِنْهُ بَرَكَةٌ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَضَلُّونَ ۚ مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ ۚ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَأَنْتَهُوا ۚ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ بِيذِ الْعِقَابِ ﴾

«Алла кыштак-шаарлардын (каапыр болгон) элинен Өз пайгамбарына олжо кылып берген нерселер тээ силердин араңардагы бай-дөөлөттүү кишилер ортосунда гана айланып жүрө бере турган нерсе болуп калбасын үчүн - Алланыкы, пайгамбардыкы жана (ал заттын) тууган-уруктары, жетимдер, бен-бечара, кедей-кембагалдар жана жолоочу-мусаапырлардыкы. Пайгамбар өзү силерге тартуу эткен нерсени алгыла, ал зат силерди кайтарган нерседен кайткыла, жана Алладан корккула! Албетте Алланын жазасы катуу»[59:7]

Андан кийин, согуш аркылуу дар ул-Исламга кошулган жерлердин баары Ислам үмөтүнө таандык экендигин көрсөттү. Ошондой эле, өкүмдардын ал жерлердин ээси эмес, мусулмандардын коргоочусу жана алардын иштери үчүн жооптуу экендигин белгиледи. Аллах айтат:

﴿ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرُوا مِنْ دِيَارِهِمْ ۖ أَمْوَالُهُمْ يُبْتَغَىٰ فَرَضًا مِنَ اللَّهِ ۖ رِضْوَانًا يَنْصَرُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ رَسُولَهُ ۚ لَأَنَّكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٩٠﴾ الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَلَكَ أَرِ الْيَوْمَ ۚ لَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ ۚ شَيْئًا مِمَّا أَتَوْا ۚ يُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ ۚ لَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ مَنْ يُوقِ ۚ نَفْسَهُ فَأَنَّ لَكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾ الَّذِينَ ۚ آءُ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ۚ لِأَخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ ۚ لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا ۚ رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴾

«(Ал олжолор дагы) өз мекендеринен жана мал-мүлктөрүнөн айдап чыгарылган заттар - кембагал мухажирлердики, алар Алладан берешен-жоомарттык, жана ыраазылык тилешет, жана дагы Аллага жана Анын пайгамбарына жардам беришет. Мына ошолор (ыймандарында) ишеничтүү заттар. 9. Алардан (мухажирлерден) илгери (Мадина) жергесинде орношкон жана ыйман-ишенимди (бекем кармаган) заттар (ансарлар) болсо өздөрү(нүн жандары)на хижрат кылып келген кишилерди жакшы көрүшөт жана жүрөктөрүндө аларга (мухажирлерге) берилген нерсе-олжолор себептүү, кандайдыр көрө албастыкты туюшпайт, дагы ал турсун өздөрүндө муктаждык болсо-да,

өздөрүн коё туруп (өзгөлөрдү) ыктыяр кылышат. Ким өз напсинин бакылдыгынан сактана алса, дал, мына ошолор нажат табуучу заттар. Алардан кийин (дүйнөгө) келген заттар айтышат: «Оо Раббибиз, Өзүң бизди жана бизден илгери ыйман менен өткөн заттарды кечиргин, жана жүрөктөрүбүздө ыйман келтирген заттар үчүн, бирер жек көрүүчүлүктү кылбагын. Оо Раббибиз, албетте Сен Мээримдүү жана Ырайымдуусуң» [59:9-10]

Бул аяттардын маанисин момундардын амири Умар رضي الله عنه тафсирлеп, аларды согуш аркылуу ээлик кылынган жерлердин баардыгы мусулмандарга таандык болоорун билдирген деп түшүнгөн. Ошондуктан, ал бул жерлерди жеке мусулмандарга бөлүштүрүүдөн баш тарткан.

Бул маселелер Ислам мыйзамчылыгы белгилүү бир жүрүм-турумга багытталбагандыгын – жүрүм-турум мыйзамдардын бир бөлүгү болгону менен – ал адам баласынын негизги көйгөйүнө, мисалы, тамак-ашка, кийим-кечеге, турак-жайга жана дары-дармектерге болгон муктаждыктарын чечүүгө багытталгандыгын көргөзүп турат. Ошондуктан, Ислам шарияты умумий мүлктөн коомдун ар бир мүчөсү пайдалана алышын чечип берүү аркылуу коом муктаждыгын чечүүгө жана – адамдардын иштерин камкордук менен чечип бере турган – мамлекеттин муктаждыгын чечүүгө каратылган.

Туткундар

Олжо жана умумий мүлк ахкамдары сыяктуу, туткундар хукму да согуш натыйжасынан келип чыккан. Ислам мыйзамчылыгы согуш туткундарына байланыштуу хукмду төмөндөгү аяттын өкүм менен байланыштырган. Аллах айтат:

﴿فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ □ تَتَى إِذَا أَتَخْتَنُمُوهُمْ فَشُدُّوا □ الْوَتَا□ قَ □ فَمَا مَثًّا □ بَعْدُ □ إِمَّا فِدَاءً □ تَتَى تَضَعُ □ الْحَرْبَ □ زَارَهَا □ ذَلِكَ □ لَوْ يَشَاءُ □ اللَّهُ □ لَأَنْتَصِرَ □ مِنْهُمْ □ لَكِنْ □ لِيَبْلُوَ □ بَعْضَكُمْ □ بِبَعْضٍ □﴾

«Ошондуктан, (эй момундар), качан силер (согуш майданында) каапыр болгон кимселер менен беттешкениңерде моюндарына ургула-өлтүргүлө! Ал эми качан алардын (көптөрүн) кырып (жеңгениңерден кийин аларды туткун кылып) аркан менен байлагыла! Андан соң же (аларды эркин кылып жиберүү менен) жакшылык көрсөткүлө же (аларды бошотуп жиберүү үчүн) фидя-таван (акы) алгыла. Тээ согуш жүктөрүн таштагыча (тактап айтканда согуш токтогончо силерге

буйрулган иш) мына ушул. Эгер Алла кааласа алардын үстүнөн (согушсузда) гаалыб болоор эле, бирок Ал Зат силердин кээ бириңерди кээ бириңер менен сыноо үчүн (силерди согушка буюрду)» [47:4]

Шарият согуштун максаты душманды кырып, жок кылуу эмес экендигин, тескерисинче, анын максаты жеңишке жана үстөмдүккө жетишүү экендигин билдирди. Согушта душман алсырагандан кийин, алардан туткундар алынышы зарыл. Бул учурда, туткундар кенемтесиз койо берилиши мүмкүн же алардан кенемте алуу аркылы койо берилиши да мүмкүн. Туткундарды алуунун негизги себеби согуштун максатына багытталган. Согуштун максаты болсо адамдарды жок кылуу, өрттөө жана аларды кыргынга салууга эмес. Бул жөнүндө көптөгөн хадистер келген.

Пайгамбар ﷺ эгер аскерге же сарияга (кичине отряд) амир дайындаса аны такыба болууга, аны менен бирге чыккан мусулмандарга жакшы мамиле кылууга осуят кылып айтар эле:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ، أَوْ سَرِيَّةٍ، أَوْ صَاهٍ فِي خَاصَّتِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا، ثُمَّ قَالَ: اغْزُوا بِاسْمِ اللَّهِ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، اغْزُوا وَلَا تَعْلُوا، وَلَا تَغْدِرُوا، وَلَا تَمْتَلُوا، وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا»

«Аллахтын аты менен Аллах жолунда казат кылгыла! Аллахка куфрлук кылгандар менен согушка. Казат кылгыла, олжого кыянатык кылбагыла. Убада шертти бузуп, харам мүртөздүк кылбагыла. Өлүктөрдү кескилеп, ырайын кетирбегиле жана наристелерди өлтүрбөгүлө».

Риба жана казына

Ислам ахкамдарында эскертилгендердин эң улуусу – бул риба (сүткорлук) жана казына. Риблага тыюу салуу анын акчасынан пайыздык акча жасоого тыюу салууга багытталган. Акча өндүрүшсүз көбөйбөйт. Риба акча менен акчаны көбөйтүү каражаттарынын бири. Аллах айтат:

﴿مَّا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالٍ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللَّهِ﴾ مَّا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ أَنَّ اللَّهَ فَأَنَّ لَكُمْ هُمْ الْمَضْعُونُونَ ﴿﴾

«Силер адамдардын малдары ичинде, артыкча болуп (кайтуусу) үчүн берген сүткордук - пайдкордуктан турган акча - малдарыңар (белек -бечкегиңер) Алланын алдында артыкча (сооп) алышыңарга себеп болбойт. Алланын жүзүн - ыраазылыгын эңсеп берген зекеттен турган нерселериңер,

демек дал ошол (зекет берүүчү кишилер соопторун) бир нече эсе кылып алуучулар» [30:39]

Мындай мыйзамдар экономиканын эки негизги маселесин жөнгө салат. **Биринчиси:** Акча себепсиз көтөрүлүп (инфляция болуп) кетпеши үчүн, накталай акчанын туруктуулугун жөнгө салуу. **Экинчиси:** Жандуу өндүрүштүн туруктуулугун камсыз кылуу. Анткени, акчанын өсүшүнүн бирден-бир жолу бул өндүрүш. Ошол эле учурда, акчаны казына кылып топтоого тыюу салынат. Башкача айтканда, коомдо өндүрүштү үзгүлтүккө учуратуучу каражаттардын бири бул акчаны казына кылып топтоо жана аны өндүрүш циклинен чыгарып кетүү болуп саналат.

Мамлекеттик башкарууга байланыштуу мыйзамдар

Ислам мыйзамчылыгынын улуулугу башкарууга байланыштуу мыйзамдарда да көрүнөт. Башкарууга байланыштуу мыйзамчылык эки негизги маселеге багытталган. **Биринчиси:** Кожоюндук. **Экинчиси:** Кам көрүү. Кожоюндук кылуу эч бир адамга таандык эмес. Кожоюндук укугуна ээ Затка карата эч кандай мыйзамдар иштебейт. Ага абсолюттук түрдө итаат кылынат. Ал – Кудуреттүү Аллах. Демек, Ислам ахкамдары мамлекет күрсүсүндөгү ар кандай адамдан – анын статусуна карабастан – кол тийбестикти жана коргоонун бардык түрлөрүн алып салган. Мыйзамдан тышкары эч ким жок. Халифа, үммөт межлиси жана башкалардын баардыгы мыйзамга баш ийишет. Аллах айтат:

﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَفْضُلُ الْحَقُّ ۚ هُوَ خَيْرُ الْفَصْلِينَ﴾

«Акыйкатта өкүм Алланын өзүнө гана таандык. Ал жалаң акыйкатты гана сүйлөйт. Ал (чындык менен жалганды) ажыратып билгендердин эң көсөмү» [6:57]

﴿مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ ۚ ءَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۗ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِلَهًا ذَٰلِكَ الَّذِي الْفَقِيَ ۚ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

«Силер болсо, Ал Заттан башкага, өзүңөр жана ата-бабаңар атап алган наамдар-буттарга гана ибадат кыласыңар. Акыры Алла аларга (ибадат кылуу жөнүндө) бир да далил түшүргөн эмес го?! Өкүм- Өкүмдардык Аллага гана таандык Ал Зат силерди жалаң Өзүнө гана сыйынууга буюрган. Эң туура дин мына ушул. Бирок адамдардын көбү муну билишпейт» [12:40]

Өкүмдарга келсек, ал иштерди башкаруучу жана ал кандай башкарганынан жооп берет. Аллахтын Элчиси ﷺ айтты:

﴿الْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ﴾

«Имам башкаруучу. Ал өзү башкарып жаткандардын үстүнөн жоопкер».

Маъкал ибн Ясар, Аллах андан ыраазы болсун, мындай деди:

Мен Аллахтын Элчисинин ﷺ мындай дегенин уктум:

«مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٍ لِرَعِيَّتِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ»

«Аллах кайсы бир пендеге башкарууну берсе, жана ал өзү башкарып жаткандарына кыянаттык кылган абалында көз жумса, Аллах ага бейти харам кылат».

Өкүмдар Аллахтын мыйзамы менен гана башкарат. Ал кол астындагыларга жакшылык менен кеңеш берип, камкордук кылат жана алардын мал жанын коргойт. Абу Хурайра Аллахтын

Элчисинен ﷺ риваят кылып айтты:

«إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيَتَّقَى بِهِ، فَإِنِ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَعَدْلٍ، فَإِنَّ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرًا، وَإِنِ آتَى بِغَيْرِهِ فَعَلَيْهِ إِثْمُهُ»

«Имам калкан анын артында туруп согуш кылынат жана аны менен коргонулат. Эгер ал Аллахка таква болууга буйруса жана адилеттүүлүк кылса, ал үчүн ага ажр сыйлык бар. Эгер ал мындан башкасын кылса, анда ага күнөө бар».

Валий ул-амрга (шарый жетекчиге) итаат кылуу Аллахка итаат кылуу менен шартталган. Ага абсолюттук түрдө итаат кылынбайт. Өкүмдар менен элдин ортосунда карама-каршылык болушу мүмкүн жана аны чечүүнүн жолу көрсөтүлгөн. Исламда дүйнөдөгү демократиялык өлкөлөрдөгүдөй болуп, акимдин мөөнөтү аяктаганга чейин карама-каршылык кийинкиге калтырылбайт. Тескерисинче, ал тез арада чечилет. Аллах Таала айтат:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ لِيَأْمُرَ بِكُمْ فَاِن تَنَزَعْتُمْ فِي
أَيِّ شَيْءٍ فَزُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ ۚ الرَّسُولَ ۚ اِن كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۚ الْيَوْمَ ۚ الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ ۚ اِن سُنُّ
تَنَابُلًا﴾

«Эй момундар! Аллага моюн сунгула жана пайгамбарга, ошондой эле, өзүңөрдөн болгон (мусулман) акимдерге моюн сунгула. Эгер кандайдыр бир нерсе жөнүндө талашып калсаңар, эгер чынында эле Аллага жана Акырет Күнүнөишенсеңер ал нерсени Аллага жана пайгамбарына кайтаргыла. Мына ушул жакшыраак жана көркөмүрөөк чечим» [4:59]

Бул аяттар мыйзамдардын келип чыгышы жана булагы Аллах Таала экендигин тастыктап келген. Өкүмдар бул иште орун басар болуп, Аллах Тааланын алдында жооп берет жана эл аны бул иште мухасаба кылат (тергеп тескейт). Башкача айтканда, өкүмдар Аллахтын мыйзамдарынын татбик кылынышынан жооптуу болот жана Аллах алдында анын үстүнөн жооп берет. Элдери бул иште аны мухасаба кылып турушат. Жетекчи менен адамдардын ортосундагы мамилелерге байланыштуу ахкамдардын бардыгы Кудуреттүү Аллахтын абсолюттук кожоюндугу жана жарандарга толук камкордук кылуу принциптерине негизделген. Бул жаатта Ислам шариятынын улуулугун айгинелеп туруучу дагы бир факт: Ислам кожоюндук укугун жана камкордук кылуу укугун баяндап берүү менен гана чектелбестен, башкаруунун бул идеалдуу формасын сактап калуу механизмдин дагы көрсөтүп берди. Бул бийликтен акыйкатты жана адилеттүүлүктү талап кылып, аларды мухасаба кылып туруучу саясий хизмдерди түзүү. Аллах айтат:

﴿لَتَكُنَّ مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

«Силерден жакшылыкка (Исламга) чакыра турган, ибадаттаатка буйура турган жана күнөө-жаман иштерден кайтара турган бир жамаат болсун. Дал ошолор ийгилик табуучулар - (тозоктон) кутулуучулар» [3:104]

Аллахтын Элчиси ﷺ айтты:

«كَلَّا، وَاللَّهِ لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَلَتَأْخُذَنَّ عَلَىٰ يَدِ الظَّالِمِ، وَلَتَأْطِرُنَّهُ عَلَىٰ الْحَقِّ أَطْرًا، وَلَتَقْصُرُنَّهُ عَلَىٰ الْحَقِّ قِصْرًا، أَوْ لَيَضْرِبَنَّ اللَّهُ بِقُلُوبِ بَعْضِكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ، ثُمَّ لَيَلْعَنُكُمْ كَمَا لَعَنَهُمْ»

«Аллахка ант болсун! Силер жакшылыкка буйруп, жамандыктан кайтарасыңар. Заалимдин колуна алып, аны акыйкатка (адилеттүүлүккө) кайтарасыңар жана андан акыйкат (менен башкарууну) талап кыласыңар. Эгер мындай кылбасаңар, Аллах силердин жүрөгүңөргө бири-биринерге болгон жек көрүүнү салат жана жөөттөрдү наалаттаганы сыяктуу силерди да наалаттайт». Абу Дауд жана Тирмизий риваяты. Абу Бакр ﷺ айтты: Мен Расуллаллахтын ﷺ мындай дегенин уктым:

«إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَىٰ يَدِيهِ أَوْ شَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ»

«Эгер адамдар заалимди көрүп-билип туруп, аны колунан тартып кайтарышпаса (акыйкатка бурушпаса), Аллах анын азабын баарына жеткирет» (Абу Дауд, Тирмизий жана ан-Насаани риваяты. Иснады сахих).

Ушул ахкамдар өкүмдардын кол алдындагыларына камкордук кылууга жана аларга карата Аллахтын мыйзамдарын татбик кылууга жооптуу орун басар гана экендигин тастыктап турат. Өкүмдар миллиардаган байлыктарды топтобойт. Ал өзүнүн башкаруусунун улануусун жана өзүнөн кийин бийликти балдарына калтыруусун кепилдөөчү мыйзамдарды чыгарбайт. Анткени, мамлекет ал үчүн, анын уулдары жана анын тарапташтары үчүн чарба эмес. Тескерисинче, мамлекет бул адамдардын каалоолоруна негизделбеген, алар менен талашпаган, туугандык, жакындык байланышы жок, жалгыз мыйзам чыгаруу укугуна ээ Зат тарабынан чыгарылган мыйзамдарга ылайык, бардык адамдардын иштерин камкордук менен көзөмөлдөөчү мекеме.

Жазалар

Ислам ахкамдарынын эң чоң өзгөчөлүктөрүнүн бири бул жазачара түзүмү. Жазалар түзүмү адамдарды мыйзамды бузуудан кайтаруу үчүн жана мыйзам бузуулардын кесепеттерин түзөтүү үчүн коюлган. Ошол эле учурда, Ислам шарияты мыйзам чыгарууну Кудурети Күчтүү Аллахка жана анын рубубиясына (кудай экендигине) ишенүү менен тыгыз байланыштырат. Мындай мыйзамчылык табигый түрдө мыйзамдардын нафсиге үстөмдүк кылуусуна жана эреже-мыйзамдарга болгон табигый берилгендикке алып келет. Ошол эле учурда, Ислам шарияты – убактынчалык болсо да – табигый түрдө мыйзам нафсисине үстөмдүк кылбай, мыйзамдарды буза тургандар да чыгышын тастыктайт. Ислам ахкамдары аларды бул мыйзам бузуулардан жана күнөөлөрдөн кайтаруучу жана алардын мыйзам бузууларынан келип чыккан материалдык зыяндын ордун толтуруучу жаза мыйзамдардын орноткон, же акыретте жазаланышын белгилеген.

Аллах Таала нав (тукум улоо) гарыйзасынын сакталышына алып келүүчү нике, авратты жабуу, аралашуу, обочолонуу, тууганчылык байланыштар, нафака ж.б.у.с. ахкамдарды түшүрдү. Ислам адамзат тукумунун уланышын катый ахкамдар менен сактап турат. Ошол эле учурда, ушул катый ахкамдарды бузуучуларды тыйып коюучу жазаларды орноткон. Ошондуктан, ал зына жана бачабаздык үчүн катаал жазаларды белгилеген. Бул катаал жазалар адамды мыйзам

бузуудан кайтарат, жана ошол эле учурда, күнөө тобо кылуу менен коштолсо, ал күнөөнү кайталоодон тосот.

Шарият ээси мүлктүн бардык түрлөрүн жеке мүлктү, мамлекеттик мүлктү жана умумий мүлкү сактоо боюнча да ахкамдарды орноткон. Бул мыйзамдар бардык мүлк ээлерине мүлккө ээ болуу мүмкүнчүлүктөрүн жаратып берет. Андан кийин, Шарият бул мүлктөрдү кол салуу, уурдоо же коррупция менен тартып алуучулар үчүн катуу мыйзамдарды белгиледи. Уурулук үчүн жаза биринчи кезекте андан кайтаруу үчүн болот. Андан кийин, күнөөкөр тобо кылса, аны күнөөдөн да арылтат. Күнөөкөрдү өкүнүүгө жана башкалардын укугун кайрадан бузбоого түрткү берет. Учурда, ууру уурулугуна кайтып, ал эми, адам өлтүрүүчү кайрадан өлтүрүп жатканына көрүп жатабыз. Мисалы, коопсуздук кызматтары кылмыш фактысына туш болгондо эле, алгач мурда кылмыш иши барларды тергөөгө чакырышат. Ислам шариятында болсо, кылмышка шектүүлөрдүн катарында эң акырында гана мурда кылмыш иши барларга назар салат. Анткени, Исламдагы жаза күнөө кылуудан токтотуп, кайтаруучу жана түзөтүүчү болгондуктан, кылмышкер кылмыштан баш тартса, анын күнөөсү түзөтүлөрүн билет.

Демек, Исламдагы жаза-чаралар жеке жана коомдук иштерди көзөмөлдөөгө байланыштуу мыйзамдарды толуктап турат. Алар башка мыйзамдарга тескери же карама-каршы келбейт. Жеке адамдын бако (жашоо үчүн күрөш) гарыйзасы Исламий ахкамдар негизинде, толук түрдө сакталып калат. Байлыкты умумий мүлк, мурас, нафака, эмгек жана башка ахкамдар менен бөлүштүрүп турат. Андан тышкары, Ислам бузукулукту жайылтуучу адамдарга катуу жазаларды колдонуу менен адамдардын жашоосун сактап калат. Адамдын өмүрүнө же мүлкүнө кол салуу болобу, айырмасы жок, ага катуу жаза белгилеп, адамдын коопсуздугун кепилдейт. Ошондой эле, нав (тукум улоо) жана таддайюн (сыйынуу) гарыйзасын да ушундай каттуу жазаларды белгилөө менен сакталышын жана корголушун кепилдейт. Ошентип, Ислам адамдын муктаждыктары жана гарыйзалары менен байланышкан негизги көйгөйлөрдү чечүүчү жана анын укуктарынын бузулушуна тыюу салуучу ахкамдарды орнотту.

Жыйынтык

Тарыхта, Ислам шариятынын туш тарапка чачыраган адилеттүүлүк нурунан улам, Ислам мамлекети жайылгандан

жайылып, кеңейгенден кеңейип, дүйнө элдери Исламга топ-тобу менен агылып киришкен. Ислам бул куру сөздөргө негизделген теория же чогулуштарда айтылуучу хутба эмес. Ислам бул – турмушта орду бар болгон, сезиле турган адилеттүү мабда. Мына ошондуктан, Кисра элчиси Умарга ﷺ келип: «Башкардың, адилеттүүлүк кылдың, бейпилдикти орноттуң жана (бейпил) уктадың», - деп суктанды. Мусулмандардын бири Умарга ﷺ кайрылып, анын үстүндөгү Ямандын бурууд кийими жөнүндө «Эмне үчүн Умар башкалардыкынан узун кийинет?» деп сураганда, Умар ﷺ ага жооп берип, кошумча кийимдин кайдан келгенин түшүндүрүп берди. Жоопту уккан киши дароо «Уктум жана моюн сундум» деди.

Мусулмандар бөлөк жерлерди фатх кылышканда, ал жердин элдери Ислам аскерлеринен качышпайт эле. Тескерисинче, аларга кучак жайышып, кубануу менен тосуп алышат эле. Анткени, Исламдын адилеттүүлүгү тууралуу кабарлар жердин чар тарабына тарап бүткөн эле. Ислам шариятынын адилеттүүлүгү үлгү ала турган турмуш чындыгына айланды. Демек, Ислам мамлекети болгон исламий Халифалыктын Ислам акыйкатын канчалык ишке ашырып жатканына баа берерде, адамдардын Исламдын адилеттүүлүгүн жана Шарияттын улуулугун канчалык сезип жатышканына каралат. Адамдар китептерде эмне жазылганына же Умар, Абу Бакр, ал-Мутасим жана ал-Мамундардын тарыхы кандай болгонуна кызыгышпайт. Аларды кызыктырган нерсе коопсуздуктун камсыздалышы, муктаждыктардын кандырылышы жана башкаруудагы адилеттүүлүк. Ислам шариятынын жана Аллах Тааланын ахкамдарынын татбик кылынышы коомчулукка карата ишке ашырылуучу террор эмес. Ошондой эле, ал мамлекеттик аскерлерден коркуп качууга, ырайымсыз жазалардан азап чегүүгө жана миңдеген тургундардын качкынга айлануусуна алып келбейт! Тескерисинче, Ислам мамлекети пайда болгон алгачкы күндөн тартып, анын көзгө урунар эң алгачкы белгиси ырайымдуулук, адилеттүүлүк жана акыйкат орнойт!

Батыш жана алардын жолдоочулары Исламды бузууга же ага үрөй учура турган террордун жана адилетсиздиктин кейпин кийгизүүгө канчалык аракет кылышпасын, Ислам баарынан жогору жана улук. Ислам дагы деле менменсинген кафир жана алардын

малайлары тарабынан кылынган ар бир зулумга туруштук берип, жеңип чыгууга кудуреттүү. Аллаһ айтат:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ بِالْقِسْطِ ۖ هَدَاةَ لِلّٰهِ ۖ لَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ ۖ ٱلْوَالِدِينَ ٱلْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًا ۖ فَقِيرًا فَٱللّٰهُ ٱلْأَىٰ بِهَمَّا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا ٱلْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا ۖ إِن تَلُوا ۖ ٱلْعُرْضُونَ فَإِنَّ ٱللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾

«Эй момундар, адилет менен туруп, ошондой эле өзүңөргө каршы, же ата-эне жана тууган-уруктарыңарга каршы болсо да, Алла үчүн тууракүбөлүк берүүчү болгула! Ал (күбөлүк берилүүчү) бай болобу, кембагал болобу, экөөнө тең Алланын Өзү (силерден көрө) жакыныраак. Демек, адилет кылуудан четтеп напсинин каалоосуна ээрчип кетпегиле. Эгер тилиңерди буруп (туура эмес күбөлүк берсеңер) же (күбөлүк берүүдөн) баш тартсаңар, албетте Алла кылып жаткан ишиңерден кабардар Зат» [4:135] □

РАМАЗАН АЙЫ – ОЛУТТУУЛУККА ҮНДӨӨЧҮ АЙ

Юсуф Абу Ислам

Берекелүү Фалестин жергеси

Аллах үчүн жыл айларынын арасынан эң улуусу бул Рамазан айы. Рамазан орозонун, намаздын жана жакшы амалдарды көбөйтүүнүн айы. Бул Куран түшүрүлгөн ай. Аллаха Таала айтат:

﴿هُزْ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ لِيُبَيِّنَ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْقُرْآنِ﴾

«Рамазан айы, бул айда адамдарга Туура Жол болуп, хидаят менен фуркандын (акыйкат менен жалганды айырмалоочунун) ачык-айкын аяттары болуп Куран түшүрүлдү» [2:185]

Бул айдын кириши менен мусулмандар шаттанышып, Аллахка ибадат кылууга шашылышат. Алар күндүзү кармаган орозолору, түнкүсүн окуган намаздары, жалбарып кылган дуалары, окуган Курандары жана зикирлери менен Аллахка жакындоого ашыгышат. Рамазан айында мусулман адам ыйманын жаңылоо жана Роббиси менен болгон алакасын бекемдөө аркылуу бүтүндөй башка адамга айланат. Ал жер бетинде түбөлүк калууга эмес, эртерээк периштелердин (хурлардын) нурлуу жамалын көрүүгө ынтызар болот.

Орозо – бул Исламдын беш түркүгүнүн бири. Ансыз пенденин Исламы толук болбойт. Муну, Пайгамбарыбыздын ﷺ төмөнкү хадиси тастыктап турат:

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَىٰ خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامِ

الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ»

«Ислам беш негиздин үстүнө курулган. Алар: Аллахтан башка илах жок экендигине жана Мухаммад анын кулу жана элчиси экендигине күбөлүк берүү. Намазды тургузуу, Зекет берүү, Ажылык жана Рамазанда орозо кармоо».

Салаф салихиндер (Аллах алардан ыраазы болсун) Рамазан айын нафсини тарбиялоо үчүн ыйманий курска жана өзгөчө билимканага айландырышар эле. Алар күндүзү орозо, даъват жана зикир менен алек болушса, түнкүсүн намаз, Куран жана фикир менен алектенишер эле. Алардын көрүүлөрү жана ой толгоолору ибрат, эскертме жана илхам болсо, сөздөрү менен кулк-мүнөздөрү

Куран болгон. Аиша энебизден ﷺ Расуллуктын ﷺ кулк-мүнөзү тууралуу сурашканда, ал: «Анын кулк-мүнөзү Куран болчу», - деп жооп берген.

Орозонун эң маанилүү жемиштеринин бири бул такыбаалык. Аллах Таала айтат:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

«Эй момундар, силерден мурдагыларга парз кылынганы сыяктуу, силерге да такыбаа болушуңар үчүн орозо кармоо парз кылынды»[2:183]

Аллах Таала ибаадаттын баарын такыбаалыкка жетүү үчүн буйруган. Аллах Таала айтты:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ۖ مِنَ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

«Эй, адамдар! Такыбаа болушуңар үчүн силерди да, силерге чейинкилерди да жараткан Эгеңерге сыйынгыла» [2:21]

Жада калса, касастын (өч алуунун) фарз болуусунун максаты да такыбаалыкка жетүү болгон:

﴿لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ ۖ يُؤْتِي لِي آلَآلِبِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

«Силер үчүн өч алууда – жашоо бар, эй акыл ээлери. Мына ушинтип (кылмыштардан) такыбаа кылсаңар гана» [2:179]

Такыбаалык – бул Аллахтын буйруктарына моюн сунуп, Ал кайтарган иштерген кайтуу. **Такыбаадарлар** – Аллахтын буйругун так аткарып, анын кайтарган иштерине барбаган кишилер. **Такыбаадарлар** – акыйкатты билип, аны кабыл алуучулар жана аны ишке ашыруучулар. Ошондой эле, баатылды четке кагып, андан оолак болуучулар. Алар Улуу жана баарын Билүүчү Роббилеринен коркуучулар. **Такыбаадарлар** – Аллахтын китебине амал кылуучулар. Аллах харам кылган ишти харам дешип, Ал халал кылган иштерди халал деп айтуучулар. Алар аманатка кыянат кылышпайт. Кордук жана төмөндүккө ыраазы болушпайт. Ата-энелери жана туугандары менен мамилелерин үзүшпөйт. Кошуналарына зыян жеткиришпейт. Тескерисинче, башкалар алар менен мамилелерди үзүшсө, алар кайрадан бекемдешет, тартып алгандарга кайтарып беришет жана зулум кылгандарды кечиришет. Адамдар алардан ар дайым жакшылыкты үмүт кылышат жана жамандык көрүшпөйт. Алар гыйбат кылышпайт, жалган айтышпайт, мунафыктык, чагымчылдык, көрө албастык жана рия кылышпайт. Алар рибадан жешпейт жана тухмат (куру доомат) ташын ыргытышпайт. Такыбаадарлар мункарга буйрушпайт жана маъруфтан кайтарышпайт, тескерисинче, маъруфка буйруп, мункардан кайтарышат. Мына ошолор, Роббилеринен корко турган жана кыяматты эстегенде коркуудан денелери калтырай турган чыныгы такыбаадарлар.

Салаф салихиндерден риваят кылынган кабарларда айтылат: «Такыбаалыктын белгилери төмөнкү нерселерден көрүнөт: Динде бекем болуу, кичи пейил болуу, бекем ыйман, илимге умтулуу, илимге негизделген берешендик, максаттуу байлык, ибадаттагы хушуу (берилгендик), жокчулукка канаат, кыйынчылыкка сабыр, халалды издөө, хидаятта олуттуу болуу жана беттырмоочулук кылуудан уялуу».

Такыбаалыктын даражалары:

Такыбаалыктын эң жогорку даражасы – бул фарз жана мустахаб амалдарга бекем болуп, мубак амалдардын баарына баш оту менен берилип кетпөө. Харам, макрух жана күмөндүү иштерден оолак болуп, акырет азабына дуушар кылуучу нерселерден качуу. Такыбаалыктын эң төмөнкү даражасы – бул важиб амалдарды кылып, харам амалдарды таштоо. Ошондой эле, мустахаб амалдарга кайдыгерлик кылып, макрух амалдарды жасоо. Мубак болгон амалдарга баш отуу менен берилип кетип, акырет азабынан азыраак коркуу.

Такыбаалыктын белгилери:

Капилетте калбоо, сөз жана амалда мункарга кайдыгерлик кылбоо, мункар иш жүз берсе сар-санаага батуу жана Аллахтан коркуу менен ал мункар иштен кутулууга умтулуу... Такыбаадарлардын кээбир сыфаттары мына ушулар. Такыбаадар киши күнөө иш жасап алса, андан ырахаттанышы мүмкүн эмес. Дароо өкүнгөн абалда Аллахтан кечирим жана магфират сурап жалбарат. Аллах Азза ва Жалла айтат:

﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾

«Такыбаа заттарды шайтан тарабынан бирээр азгырык кармаса (Алланы) эстешет, анан (Туура жолду) көрө башташат» [7:201]

Такыбаадарлар мындай абалдан кутулмайынча көңүлдөрү тынчыбайт. Ар качан Аллахтан магфират сурап, тавба кылышат.

Такыбаалыктын белгилери:

Аллахка же пендеге кайрылып сүйлөп жатканда же амал кылып жатканда тууралыкты таңдоо. Аллах Таала айтат:

﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِالصِّدْقِ أَصَدَقُوا بِئِنَّ لَكُمْ هُمْ الْمُنْفِقُونَ﴾

«Чын-Куранды келтирген зат (Мухаммад алайхис-салам) жана аны тастыктаган (момундар) мына ошолор такыбаа заттар» [39:33]

Такыбаадар пенденин тууралыгы анын адамдар менен болгон мамилелеринде, соода-сатык сыяктуу иштеринде көрүнөт.

Ошондой эле, кыйынчылык учурунда акыйкат үстүндө бекем туруу жана жалгыз калган учурда харам иштерден тыйылуу сыяктуу Аллах менен болгон мамилесинде да көрүнөт.

Такыбаалыктын белгилери:

Аллахтын мыйзамдарын сыйлоо. Аллах Таала айтат:

﴿ذَلِكَ مَن يُعْظِمُ □ عَزَرَ اللَّهُ فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾

«(Иш) Ушул. Ким Алланын мыйзамдарын урмат кылса, анда, атбетте (бул урмат) дилдердин такыбалыгынан болот» [22:32]

Аллахтын мыйзамдары – намазды тургузуу, зекет берүү, ажылык кылуу, мусулмандардын өкүмдарлыгы жана вужуду болгон мамлекетте Аллах түшүргөн ахкамдар менен башкаруу сыяктуу диндеги ачык-айкын болгон ахкамдар. Анда, Аллахтан мыйзамдарын сыйлоо кандай болот? Аллахтын мыйзамдарын сыйлоо ушул мыйзамдардын татбик кылынышына кош көңүл карабоо жана кайдыгерлик кылып жаткандарга каршы туруу. Анткени, Ислам менен башкаруу Аллахтын мыйзамдарынын арасынан эң улуусу. Ислам менен өкүм жүргүзүү мамлекеттин жана анын жетекчиси Халифанын болушун талап кылат. Исламды татбик кыла турган жана анын ахкамдарын үстөм кылып, улуулай турган Исламий мамлекетти тикелөө үчүн жан үрөп аракет кылуу менен гана Аллахтын мыйзамдарын сыйлоо ишке ашат.

Демек, орозо такыбаалыкты жүзөгө чыгаргандай эле, Аллахтын мыйзамдарын, айрыкча, Ислам менен өкүм жүргүзүү мыйзамын сыйлоо дагы такыбаалыкты жүзөгө чыгаруучу амал. Андыктан, мусулман адам орозо кармап, таравих намазын окугандай эле, Халифалыкты тикелөө үчүн да чын дилден олуттуу аракет кылышы зарыл. Ошондуктан, бул Рамазанда мусулмандар орозодон көздөлгөн Аллахтын максатын т.а. такыбаалыкты жүзөгө чыгаруулары керек. Алар орозо кармоо менен такыбаалыкты жүзөгө чыгарышса, бул такыбаалык аларды Аллахтын бардык мыйзамдарын сыйлоого үндөшү зарыл. Аллахтын мыйзамдарынын эң негизгиси, фарздардын таажысы бул исламий Халифалыкты тикелөө.

Такыбаалыктын белгилери:

Харам иштерден жана харамга жакын болгон күмөндүү нерселерден алыстоо. Расулуллах ﷺ айтты:

«دَعَا مَا يُرِيكُ إِلَى مَا لَا يُرِيكُ»

«Сага күмөндүү болгон нерсени таштап, күмөндүү болбогон нерсени ал»

Дагы башка хадисинде мындай деген:

«لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ، حَدَرًا مِمَّا بِهِ بَأْسٌ»

«Пенде күмөндүү нерседен сактануу үчүн күмөндүү болбогон нерселерди да таштамайынча такыбаадарлардан боло албайт» (Тирмизий риваят кылып, хасан деген).

Такыбаалык туура болушу зарыл. Мисалы, кээбир адамдар чоң күнөөлөрдү кыла беришет да, жеңил күнөөлөрдөн тыйылып коюшат. Кээбирлери зуха, таравих жана тахажжуд сыяктуу нафил намаздарга кайдыгерлик кылуудан коркушат дагы, фарздардын таажысы болгон Халифалыкты тикелөөгө аракет кылууга кайдыгерлик кыла беришет.

Бул маселени ачыктоо үчүн, төмөнкү эки риваятты келтиребиз:

Биринчиси: Күндөрдүн биринде, имам Ахмад рохимахуллохго бир кишинин боолонгон чөптү сатып алып жатканда, боону дагы соодага кошууну шарт кылып жатканын жана анын соодага кошулбай калуусунан коркуп жатканын айтышты. Муну уккан имам Ахмад «бул кимдин маселеси?» деп сурады. Ага «Ибрахим инб Абу Наим» деп жооп беришкенде, имам Ахмад «кандай гана суктанарлык иш. Бул киши өзүнө ылайык ишти кылыптыр, чынында, ал абдан такыбаадар киши болчу», деп айтты.

Экинчиси: Имам Ахмад рохимахуллохдон «бир кишинин апасы аялына талак берүүнү буйруптур, эмне кылсын?» деп сурап калышты. Ошондо, имам Ахмад: «Эгер, ал киши ар дайым энесине итаат кылып, жакшылык кылып келип, анан, ушул талак берүү маселеси гана калган болсо, аны да аткарсын. Бирок, ал апасына ушул талак маселесинде гана итаат кылып, кийин артынан кайра энесине кол көтөрчү болсо, талак бербесин», - деп жооп берди.

Андыктан, Аллах Азза ва Жалладан коркуп, такыбаа кылалы! Бул улуу айды канимет билип, анда Аллахтын динин азиз кылуу үчүн жигердүү мээнет кылалы! Рамазан айы Аллахтын жолунда жарышуучулар үчүн жарыш майданы. Бул жарыштагы утуучулар Умар ибн Абдулазиз رضي الله عنه сыпаттаган утуучулардан болушат. Ал رضي الله عنه ажылык учурунда, Арафаттан шашылып түшүп бара жаткан адамдарга кайрылып: «**Бүгүн минген унаасы озуп кеткендер жеңүүчүлөр эмес. Чыныгы жеңүүчүлөр – Аллахтын магфиратына жеткендер**», - деп айткан.

Келгиле, Аллахка кулчулук кылууда жарышалы. Аллах түшүргөн ахкамдарды турмушка татбик кылуу жолунда тер төгүп жарышалы. Рамазан ажр сыйлыктар эселеп бериле турган, Рахмандын сооп эшиктери кенен ачыла турган ай. Ал соопторго жетишкен пенделер кандай гана бактылуу пенделер!

Табараний Анас ибн Маликтен رضي الله عنه хасан иснад менен риваят кылып айтат: «Расуллалах صلى الله عليه وسلم айтты:

«افْعَلُوا الْخَيْرَ دَهْرَكُمْ، وَتَعَرَّضُوا لِنَفَحَاتِ رَحْمَةِ اللَّهِ، فَإِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ نَفَحَاتٍ مِنْ رَحْمَتِهِ يُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ، وَسَلُّوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَسْتَرْ عَوْرَاتِكُمْ وَأَنْ يُؤْمِنَ رَوْعَاتِكُمْ»

«Өмүр өткүчө жакшылык кылып, Аллахтын рахматы менен берилүүчү жакшылыктарга жетишип калгыла. Анткени, Аллах Азза ва Жалла кулдарынын арасынан өзү каалаган адамдарга гана жакшылыктарын берет. Аллах Азза ва Жалладан айыптарыңарды жашыруусун жана коркуу-такыбаалык менен камсыз кылуусун сурагыла»

Эй мусулмандар!

Бул кирип келген Рамазан айы силерге Бадр жана Айн Жалут сыяктуу Рахмандын жакшылыктарын алып келди. Бул жакшылыктар силердин кайратыңарды күчтөндүрүп, анын жардамында, шайтанды дос туткан заалим жана тагут өкүмдарларга каршы тургула. Алар силердин диниңерди жокко чыгарышып, мусулмандардын биримдигин бузушту жана силерди өздөрү ойлоп тапкан жасалма душмандар менен болгон пайдасыз согуштарга батырып коюшту. Кафир Батыш малай акимдерин бийликке алып келип, алардын жардамында мусулмандарды «суннийлер жана шийъалар», «муътадилдер жана экстремисттер», «террористтер жана тынчтык тарапкерлери» кылып түрдүү топторго бөлдү жана ортоңорго душмандык үрөөнүн себип койду. Бул иштер аркылуу Батыш мусулмандарды алсыз жана чачыранды абалга алып келип, аларды акыл иштетүүдөн, чыныгы душманды таанып билүүдөн жана чыныгы көйгөйлөрдү түшүнө билүүдөн алаксытып койду!

Эй мусулмандар!

Силерге пайгамбарлык минхажындагы Халифалык убада кылынган. Андыктан, мусулмандардын учурдагы алсыздыгы жана Батыштын колундагы курал-жарактары силерди эч качан

экилентирип койбосун. Анткени, Ислам жалпы адамзатты капитализм караңгылыгынан, куфрдан жана адашуудан Ислам нуруна, адилеттүүлүгүнө жана бейпилдигине алып чыгуу жолунда баратат. Аллах Таала Авс жана Хазраж урууларынын жүрөктөрүн бириктиргендей, өзүнүн рахматы жана жакшылыгы менен жалпы мусулмандардын жүрөктөрүн бириктирет. Бул дин түн менен күн жетип барган жердин баарына жетип барат. Имам Ахмад өз муснадында Тамим ад-Дарийден риваят кылып айтат: «Мен

Расуллаллахтын ﷺ ушундай деп айтканын уктым:

«لَيْلُغَنَ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتْرُكُ اللَّهُ بَيْتَ مَدْرٍ وَلَا وَبَرَ إِلَّا أَذْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ بَعِزٍّ عَزِيزٍ أَوْ بَدَلٌ دَلِيلٍ، عِزًّا يُعِزُّ اللَّهُ دِينَ الْإِسْلَامِ، وَذُلًّا يُذِلُّ بِهِ الْكُفْرَ»

«Бул иш (дин) түн жана күн жетип барган жерге чейин жетип барат. Аллах бул динди азиздин азиздиги менен, кордун кордугу менен болсо да, ар бир отурукташкан жана көчмөн кишинин үйүнө киргизет. Аллах азиздик менен динди азиз кылат жана кордук менен куфрду кор кылат»

Эй мусулмандар!

Кудурет жана күч ээси болгон Аллахка ишенгиле. Аны менен болгон байланышка ишенгиле. Бул Рамазанда Аллахтан нусратты беришин, мусулмандардын жүрөктөрүн Исламга кызмат кылууга, шариятты орнотууга жана жалгыз Халифага байъат берүүгө ачып коюусун сурап, ихлас менен дуа кылгыла. Анткени, бир гана Халифа Исламды Расуллаллахтын ﷺ доорундагыдай татбик кыла алат. Аллах Таала айтты:

﴿يَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا﴾

«Алар «Ал (күн) качан болот?» деп (сурашат). Балким жакында болоор», деп айткын!» [17:51]

Аллахым, бизге жана жалпы мусулмандарга ушул Рамазан орозосун кармоодо жеңилдик бер жана анын жакшылыктарына толугу менен жетишип калууну насип кыл. Бизге Сенин диниңдин мыйзамдарын сыйлоодо жардам бер. Бул айды Сени ыраазы кыла турган бардык жакшы амалдарга үндөөчү ай кыл, йаа Робб ал-ааламин! □

**Сиси өлкө триллион долларга муктаж экендигин айтып, элге
экиден көп балалуу болуудан сактанууну эскертти**

Исмаилия провинциясындагы медициналык комплекстин ачылыш аземинде Египеттин президенти Абдул Фаттах ас-Сиси, өлкөдө калктын санынын өсүшү менен өлкө триллион долларга муктаж экендигин айтып, үй-бүлөлөргө экиден көп балалуу болуудан сактанууну эскертти. Ал сөзүндө, чыгым өтө чоң болорун айтып, Египеттин калкы жүз миллион адамдан ашканын маалымдады. Ал дагы кошумчалап: «Калктын санынын өсүү темпи мамлекетке болгон ресурстарга пропорционалдуу болушу керек. Калктын олуттуу өсүшү бардык тармактарга терс таасирин тийгизет. Мындан улам жашоо шарты начарлап баратат», - деп айтты. Ал эми оппозиция тууралуу «Адамдар өз пикирин билдирүүгө жана каршы чыгууга укуктуу. Ошол эле учурда, каршылык көрсөтүү туура ишке ашырылышы керек» деди. Ал туура жана кабыл алынуучу оппозиция түшүнүгүн өзүнүн көз карашы менен түшүндүрүп: «Оппозиция турмуштук көйгөйлөр жана өкмөттүн аны менен иштешпей жаткандыгы жөнүндө сүйлөйт. Бирок бир шарт менен, аны айтып жаткан адам өзү ал маселени түшүнүшү керек».

Ал-Ваъй: Расуллалах ﷺ мусулмандарды балалуу болууга үндөп мындай деген:

«تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ، فَإِنِّي مُكَاتِّرٌ بِكُمْ»

«Көп төрөгөндөргө үйлөнгүлө, мен үмөтүмдүн көптүгү менен сыймыктанам». Байхакийдин риваятында болсо

«وَلَا تَكُونُوا كَرَهْبَانِيَةِ النَّصَارَى»

«Христиан рахибдери сыяктуу болбогула» деп айткан. Биз Сисиге маселе көп же аз балалуу болууда эмес, тескерисинче, туура болгон Ислам түзүмү татбик кылынбай жатканында деп айтабыз. Эгер ал Кудуреттүү Аллахтын бул сөзүнө амал кылганда эле:

﴿لَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ ۖ الْإِنجِيلَ ۖ مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِمْ مِنَ رَبِّهِمْ لَأَكْلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ ۖ مِنْ تَحْتِ أَرْبَابِهِمْ ۖ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ ۖ كَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَحْمِلُونَ﴾

«Эгер алар Тооротко, Инжилге жана Жараткан тарабынан түшүрүлгөн бардык нерселерди туура аткарышканда

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>	<p>﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ \$! " # «Албетте момундар ага-инилер».</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>
<p>үстүлөрүнөн (асмандан) да, астыларынан (жерден) да ырыскыланган болушаар эле. Алардын араларында адилет ээлери болгон кишилер да бар. А бирок алардын көптөрү канчалык жаман иштерди кылышат» [5:66]</p>		
<p>Биз эми Сиси тууралуу, Аллахтын динин тургузбаган, кыяматтагы абалынан коркпогон акимдерден деп айтуудан башка эмне дей алабыз.</p>		
<p>Карбалладагы каабанын модели жана кеңири айыптоолор</p>		
<p>Ирактын түштүгүндөгү Карбала шаарындагы шииттердин эң ыйык жеринде Каабанын модели бир канча күнгө коюлду. Ал арада кээбир зыяратчылар ал жасалма Каабаны таваф кылууга да жетишишти. Каабанын бул жасалма моделин орнотуунун себептери жөнүндө көптөгөн суроолор жаралды. Хижаздагы Макка ал-Мукаррама шаарында жайгашкан Ыйык Кааба жалпы мусулмандардын (суннийлердин жана шийъалардын) намаздагы кыбласы деп эсептелет. Ажылык жана Умра ибадаттарын аткарууда аны айланып таваф кылышат. Бул модель Хусайния храмынан алынып салынганы менен, бул иш-чараны айыптоочулар нааразылыктарын билдирип жатышты. Шийъа булактары бул иш чараны айыпташып, мунун артында бийлик турат деген билдирүүлөрдү жасашты. Алардын ичинен, Ирактын шийъа диниятчысы Хасан ал-Мусави өзүнүн твиттеринде жарыялаган билдирүүсүндө «Каабанын бул жасалма модели дүйнөдөгү мусулмандардын сезимдерин козгоочу ачык саясий мүнөзгө ээ» деп айтты. Ал болуп өткөн окуялар «Адашкан булактарга» жана «Вали ал-Факихтин фатваларына» негизделген абалда, келечектеги жаңы туруктуу Каабаны курууга багытталган деп эсептейт. О.э. Ирактык шийъалардын булагы болгон, Мухаммад Махди ал-Халиси «Бул модел куфр бавах (ачык каапырлык), иртидад (динден чыгуу), Кудайга жалаа жабуу жана Куранды ачык тануу» деп эсептеген. Моделдин алынып таштоосуна түрткү болгон анын айланасындагы талаш-тартыштарга карабастан, Хусайния храмы болгон окуя тууралуу расмий баяндама берген эмес. Нооп агенттигинин башкы редактору Тайсир ал-Асади мунун себебин мындайча түшүндүрдү: «Храмдын алынып салынган Модел үчүн жооп берүүсү маанилүү эмес. Ирак көптөгөн көйгөйлөрдү башынан кечирип жаткан учурда, көйгөйлөрдү дагы ыргатууга аракет кылгандар бар». Ал-Асади бул</p>		

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>	<p>» ﷺ «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>
<p>чабуулдарга таң калып, аны негизсиз деп атап, болгон окуяны Ашура күнүн Тофф согушун чагылдырган театр түрүндө эскерүү сыяктуу иш чара болгонун жана Каабанын алдында Имам Алинин туулганын театралдаштырууну каалаганын айтып өттү.</p> <p>Ал-Ваъй: Батыш мазхабчылык (сунний, шийъа) фитнасынын баасын белгилейт. Батыш бул ишти жалданма аалымдары аркылуу ишке ашырат жана Аллахтан коркпогон малайлары жардамында көзөмөлдөп турат. Мындай фитналар Рошид Халифалык мамлекети турганга чейин токтобойт. Бул нерсеге болгон жакшы реакциялар үмөттүн бир экендигине жана ал бир үмөт бойдон калаарына далалат кылат. Ал эми фитначыл кимселер болсо, бул дүйнөдө ийгиликсиздикке дуушар болушат жана акыретте катуу жазага тартылышат.</p>		
<p>«Израиль» Дамаскка коронавируска каршы вакцинаны жеткирип жатканы жана «жашыруун пункт» аттуу маалыматтарга карата Сириянын алгачкы расмий жообу</p>		
<p>Россия алдыда Сирия режимин яхудий вужуду менен ачык тынчтык жараянына киргизүүгө аракеттенүүдө. Алардын ортосунда туткундарды алмашуу жөнүндө келишим жарыяланып, ага ылайык «израил» тарабынан кармалган үч сириялык бошотулду. Расмий Сирия Кабар агенттиги (SANA) билдиргендей, Дамаск Сирияны менен «израилди» бөлүп турган «альфа сызыгын» кесип өткөн израилдик аялды бошотту. Премьер-министр Биньямин Нетаньяху келишимди аягына чыгарууга кошкон салымы үчүн Россиянын президенти Владимир Путинге ыраазычылык билдирди. Араб жана «израил» ЖМКлары келишим «жашыруун пункт» өз ичине камтыйт деп билдиришүүдө. Ал «жашыруун пункт» Сириянын «израилден» коронавируска каршы Россиянын «спутник В» вакцинациясын алуусуна өбөлгө түзөт. Өз кезегинде, Сириядагы «Оппозиция жана каршылык көрсөтүү» режими бул кабарды четке кагып, төмөнкүдөй билдирүү таратты: «Туткундарды алмашуу жараянындагы пункт оккупант «израил» бийлигинен коронавируска каршы вакцина алууга байланыштуу деген маалыматтар жалган. Бул маалыматтарды чыгаруунун максаты Сирия туткундарын оккупант түрмөлөрүнөн бошотуу жараянын жана Сирияны улуттук жана гуманитардык тараптан жаман</p>		

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>	<p>﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ \$!" # «Албетте момундар ага-инилер».</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>
<p>көрсөтүү. Ошондой эле, «израил» оккупациясынын сүрөтүн жылмалап, ага адамгерчилик мүнөзүн берүү».</p>		
<p>Ал-Ваъй: Бүткүл дүйнө Сирия режими жасаган кыргын-бараатты гана эстейт! Айрыкча, бул ишинде яхуд вужуду менен тил бириктирип, чогуу ишке ашырышканын эч ким унута элек! Жогорку маалыматтарда айтылгандар, мамилелерди жашыруун нормалдаштыруудан ачык нормалдаштыруу абалына өткөргөн мурдагы малай акимдер жүргөн эреженин дал өзү. Булардын бет каптарынын чечилүү убакыты келди. Сирия режими бул ата-бала режиминен башка эч нерсе эмес. Үммөт аларды үммөттүн душманы экендигин ар дайым билип келген. Сирия режими Голан бийиктиктеринин сатуучусу, «израилдин» коргоочусу. Бул нерсе жаңылык деле эмес.</p>		
<p>Рафсанжанинин кызы: Биздин Сирияга кийлигишүүбүз жарым миллион адамдын өмүрүн алып кетти, менин атам Сулайманийге ал жака кийлигишпөөнү насыйкат кылган</p>		
<p>Фаиза Рафсанжани Ирандын маркум президенти Акбар Хашами Рафсанжанинин кызы. Ал Иранда консерваторлорго каршы чыккан белгилүү реформачыл ишмерлердин бири. Мурунку парламенттин депутаты, 5 жылга саясий ишмердүүлүгүнө тыюу салынган жана 2011-жылы шарттуу түрдө 6 айга эркинен ажыратылган. Фаиза өз сөзүндө: «Ирандын Сирияга кийлигишүүсүнүн айынан жарым миллион адам набыт болду», - деп билдирди. Ал реформачыл кыймыл менен байланышкан "Инсаф Ньюс" сайтына берген маегинде, анын атасы Акбар Хашами Кудс күчтөрүнүн мурдагы командири генерал Касим Сулайманийге Сирияга кийлигишүүнүн эч кандай мааниси жок экендигин айтып, ал жакка кийгилишпөө кеңешин бергенин айткан. Бирок, Сулайманий Революциялык күчтөрдүн колдоосуна таянып өз пикиринде бекем туруп алган. Фаиза сөзүн улап: «Сулайманийдин өлүмүнүн бир жылдыгында, анын кылган иши жөнүндө эч кимдин сөзүн уккан жокпуз. Сирияга кийлигишүү биздин өлкөнүн көйгөйлөрүн чечтиби? Бул өнүгүүгө эшик ачтыбы? Мындай каршылык көрсөткөнүбүзгө сыймыктансак болобу? Ошого карабастан биз Башар Асадга жардам бердик, ошондо биз кантип адамгерчиликке, демократияга жана адам укуктарына ишенебиз? Кантип жалпы мусулмандарга кам коробуз</p>		

<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>	<p>» ﷺ «Мусулман мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт, аны таштап койбойт жана кемсинтпейт»</p>	<p>ААЛАМ МУСУЛМАНДАРЫНЫН КАБАРЛАРЫ</p>
<p>жана Израилге душман боло алабыз? Андан тышкары, биз эми ар дайым түрдүү көйгөйлөрдү жаратууга салым кошуп турабызбы?»</p> <p>Ал-Ваъй: Анын атасы Акбар Хашами Рафсанжани парламенттин, республиканын президенттиги жана Максаттар кеңешинин төрагалыгы кызматтарын ээлеген. Анын жалпы мусулмандарга карата позициясы боюнча тарыхы жакшы эмес. Анткени, ал Америкага «Иран болбогондо, АКШ Афганистанды басып ала алмак эмес» деп эскерткен чиновниктердин бири. Иранда жок болуп турган эң чоң нерсе бул Ислам. Ал Американын мусулмандарга каршы кылган кылмыштарынын бардыгын коргоп берген эң чоң малайы. Афганистанда жана Иракта бийликти АКШ колуна тапшырып берген. Сирияда Башар Асаддын бийлигин коргогон. Ливанда жана Йеменде да ушундай жоруктарга барган. Ирандын шарапты менен Америка алдында бул мамлекеттер дайыма ачык. Ислам үмөтү мындай жетекчилер менен эч качан туура жолго жүрө албайт! Исламий үмөттү Роббисинин мустакийм (туура) жолуна бир гана исламий Халифалык мамлекети алып барат!</p>		
<p>Санадагы мечитте беш убак намазга болгон төлөмдөр жана намаз окуучуларды тартуу үчүн арзандатуулар</p>		
<p>Йемендеги экономикалык кризис хувсийлерди кризисти чечүүнүн эң таң калыштуу жолун ойлоп табууга түрттү. Ал мечитте диний ырым-жырымдарды аткаруу үчүн акы алуу. Активисттер Санадагы мечиттин кире беришине орнотулган сүрөттү социалдык тармактарда бөлүшүшкөн. Анда, мечитке кирүү үчүн беш маал намаз убактысына төлөнүүчү акы көрсөтүлгөн. Баракча мечитке келгендерди мечиттин электр энергиясына болгон төлөмдөрүнө салым кошууга чакырат. Таң калыштуусу, мечитке жооптуу адамдар кайрымдуулук жардам суроону эмес, тескерисинче, мечитке кирүү бааларын ойлоп табышканы көпчүлүктүн кыжырын келтирди. Мындан тышкары, баракчада намаздын баасынан тышкары, сыйынуучуларды тартуу үчүн арзандатуулар тууралуу стимулдар бар. Анда «Суммага бардык кызматтар кошулган. Ар бир атага бирден уулун бекер алып келүүгө уруксат берилген. Эгер каза болгон адам жума жана майрам күндөрү суу акысы жана даараткананы пайдалануу акылары кошулуп, ай сайын 4 миң риалга жазылган абоненттик үй-бүлөсүнөн болсо, анда ага жаназа</p>		

намазы бекер окулат», - деп айтылат. Йемендин президенти Абду Раббих Хади Мансурдун өкмөтүндөгү маалымат министри Муаммар ал-Эряни аталган маалыматты өз твиттеринде бөлүшүп «тарыхтын эч бир доорунда мындай болгон эмес» деп жазган. Йемендеги Адам укуктарынын мурдагы министри Хомиа Машхур окуяга токтолуп: «Тарыхта биринчи жолу мечиттерге кирүү акысы жөнүндө угуп жатам. Мечит Аллахтын үйү го, оо Жараткан. Ал театр, музей же кинотеатр эмеско», - деп жазган.

Ал-Ваъй: Андан башка илах жок болгон Аллахка ант болсун! Хувсийлер өлтүргөн бир мусулмандын өлүмү Аллах үчүн Каабаны талкаланышынан да чоңураак. Ошондой эле, Хувсийлер менен күрөшүп жаткан каршылаш тарап дагы Аллахтын алдында кудум ушундай жоопкерчиликке тартылат! Аллахтан үммөттү мындай чоң күнөөгө алып келиши мүмкүн болгон бузукулуктун бардык түрлөрүнөн коргошун сурайбыз! □

КУРЪАНИ КАРИМ САБАГЫНДА

﴿يٰۤاٰدُۢمُۙ اِنَّا عٰلَمٰتِكَ خَلِيۡفَةً فِى الْاَرْضِ فَلَمَّۤ اٰمُرُ النَّاسَ بِاَلْحَقِّۙ لَا تَتَّبِعِ الْهَوٰىۙ﴾

«Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык. Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын жана (көңүл) каалоосуна ээрчип кетпегин! Болбосо ал сени Алланын жолунан аздырат. Албетте Алла жолунан аза тургандар үчүн эсеп китеп Күнүн (Кыяматты) унутуп калгандары себептүү катуу азап бар»

[38:26]

Курандын сүрөлөрүнүн жүздөгөн аяттары толук жана ачык-айкын түрдө Халифалыкка жана Аллахтын хукму менен башкарууга ишарат кылып келген. Куран аяттарында тогуттардан хукм сурабоо, Аллахтын буйругу менен хукм кылуу, динди үстөм кылуу, нусрат кылуу, фатх кылуу, жер жүзүндө Халифа кылуу, валий ул-амрга моюн сунуу, баят берүү, жердеги эзилген, зулум чеккен момундарга нусраттын келиши, алардын арасынан Имам чыгуусу, Аллах Тааланын өкүм жүргүзүүдө динге күч-кубат бериши жана такыба момундарды Халифа кылышы да айтылды. Ошондой эле, жихад кылуу, жизя алуу, туткун алуу жана динди толук кылып берүү да айтылды. Куран аяттарында пайгамбарлар жана алардын куфр менен күрөшүүсү жөнүндө баяндалды. Ал согуштар жана андагы жеңиштер жөнүндө, ошондой эле, элдин кожоюндары, башчылары болгон адамдар жөнүндө да айтылды. Фиръаун жана Хаман сыяктуу куфр башкаруучулары жөнүндө да айтылды...

Ооба, бул тууралуу жүздөгөн аяттарда айтылганына карабастан, мусулмандар аны тоготушпайт жана көңүл сыртында калтырышат. Айрыкча аалымдар. Алар өздөрүнүн диний түшүнүктөрүнө бул түшүнүктөрдү такыр аралаштырышпайт. Алар бул аяттарга мансук болгон сыяктуу карашат. Албетте, андай эмес. Бул Шариат институттары студенттерге билим берүү жана бүтүрүүчүлөрдү чыгаруу үчүн милдеттүү болгон билим берүү программаларына байланыштуу. Бул ушул билим берүү программаларын таңуулаган Батышка байланыштуу. Батыш динди түшүнүү өзү каалаган жолунда калуусу үчүн, аны оңдоону жана жаңыртууну талап кылган сайын ага кийлигишип келет. Батыштын

жолу динди турмуштан ажыраттуга негизделген. Тактап айтканда, динди мамлекеттен ажыратууга негизделген. Рисалат Расулуллахтын ﷺ пайгамбарлыгы жана Халифалыгы менен мөөрлөнүп токтоду. Расулуллах ﷺ көз жумгандан кийин, пайгамбарлык бүтүп халифалык уланды.

Биз бул атайын чыгарылыштын ушул (Ыйык Куран менен бирге) бөлүмүндө, башкарууга байланыштуу аяттарды эскерип, алардын тафсирын муътамад, кадыр-барктуу тафсир китептеринен кароо менен ушул темага киришебиз. Аллах айтат:

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيْفَةً فِي الْاَرْضِ فَۤاَلَمْ يَبَيِّنْ لِّلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۗ لَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْۤا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾

«Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык. Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын жана (көңүл) каалоосуна ээрчип кетпегин! Болбосо ал сени Алланын жолунан аздырат. Албетте Алла жолунан аза тургандар үчүн эсеп китеп Күнүн (Кыяматты) унутуп калгандары себептүү катуу азап бар» [38:26]

Ибн Касир бул аят тууралуу өз тафсириде мындай дейт: «Бул – Аллахтын өзү тарабынан берилген хукм менен адамдардын арасында өкүм жүргүзүүлөрү үчүн жетекчилерге карата Аллахтын осуяты. Андан четтеп кетпөөгө буйруду жана эгер четтеше турган болсо адашууга туш болорун эскерти. Аллах Таала анын жолунан адашып сурак күндү унуткандарга каттуу азапты убада кылды. Ибн Аби Хатим айтты: «Атам бизге Хишам бин Халидден, ал болсо Валидден, ал Марван бин Жинаахтан, ал болсо Ибрахим Абу Заръадан риваят кылып айтты: «Мен китеп окуп отурганымда, Валид бин Абдулмалик менден: «Халифа (өзүнүн башкаруусунан акыретте) жоопко тартылабы? Сен Куранды жана андан мурунку китепти да окугансыңо, кандай түшүндүң эле?» - деп сурап калды. Ошондо мен: «Оо момундардын амири, айта берейинби?» десем, «Коркпой эле айта бер» деп жооп берди. Кийин мен: «Оо момундардын амири, Аллах алдында сиз урматтуурааксызбы же Давудбу? Акыйкатта, Аллах ага пайгамбарлыкты жана халифалыкты чогуу берген жана артынан акырет азабын эскертип мындай деген:

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيْفَةً فِي الْاَرْضِ فَۤاَلَمْ يَبَيِّنْ لِّلنَّاسِ بِالْحَقِّ ۗ لَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْدٌۢ بِمَا نَسُوْۤا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾

«Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык. Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын жана (көңүл) каалоосуна ээрчип кетпегин! Болбосо ал сени Алланын жолунан аздырат. Албетте Алла жолунан аза тургандар үчүн эсеп китеп Күнүн (Кыяматты) унутуп калгандары себептүү катуу азап бар» [38:26]».

Ал-Куртуби өз тафсиринде мындай дейт: «Бул аяттын мааниси «Биз сени жер жүзүндө халифа кылдык, башкача айтканда, биз сени жакшылыкка буюруп, жамандыктан кайтара турган падыша кылдык. Сенден мурдагы өткөн пайгамбарлардын жана солих имамдардын орун басары кылдык». Аллахтын:

فَأَكْمُ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

«Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын» деген аяты важибке болгон буйрук... Бул аят өкүмдарга өзүнүн илими менен башкарууга тыюу салат. Себеби, эгер акимдер өз илиминин негизинде башкарууга мүмкүнчүлүк алышса, анда алар өз илими көрсөткөн досторду коргоп, өз илими көрсөткөн душманга каршы согушуп калышмак. Бул жөнүндө Абу Бакр رضي الله عنه баш болгон бир топ сахабалардан риваят кылынган. Абу Бакр رضي الله عنه : «Эгер мен Аллахтын чегин (хаддын) бузуп жаткан бир адамды көрсөм, аны тастыктай турган күбөнү тапканга чейин аны жазалабайм» - деп айткан. Умарга رضي الله عنه бир аял келип: «Мага баланчага карата өкүм чыгарып бер, менин анда эмнем бар экенин билесиң», - деп айтканда, Умар رضي الله عنه ага: «Эгер мен сага күбөөлүккө өтүп беришимди кааласаң макулмун. Бирок, өкүм чыгарып бере албайм», - деп жооп берген. Сахих Муслимде Ибн Аббастан Аллахтын Элчиси صلى الله عليه وسلم анттын же күбөнүн болушу менен гана хукм чыгарганы риваят кылынган: «Пайгамбарыбыз صلى الله عليه وسلم бээ сатып алганда, сатуучу (ага бээ сатканын) четке кагып туруп алды. Ал ага өз билими менен эле өкүм чыгарган жок. Аллахтын элчиси صلى الله عليه وسلم : «Мага ким күбө болот?» деп сурады. Ошондо, Хузайма ордунан туруп күбөлүккө өтү жана өкүм чыгарды». (Абу Дауд жана башкалар риваят кылышкан)

Ат-Табари өз тафсиринде мындай дейт: «Аллах Таала: «Оо Дауд, биз сени жер жүзүндө сенден мурунку элчилерибизден кийин

Халифа кылдык» деп айтууда. Мухаммад Ахмаддан, ал болсо Асбаттан жана ал Садийден риваят кылып айтат:

إِنَّا □ عَمَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ

«*Акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык*», т.а. Биз сени жер жүзүндө падыша кылдык.

فَلَا كُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

«*Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын*». т.а. Адамдар арасында адилеттүүлүк жана ынсаптуулук менен башкаргын.

□ لَا تَتَّبِعِ الْهَوَى

«*Жана (көңүл) каалоосуна ээрчип кетпегин!*» т.а. өкүм чыгарууңа көңүл каалооң таасир этпесин. Ал сени акыйкаттан (адилеттүүлүктөн) адаштыр.

فَيُضِلُّكَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ

«*Болбосо, ал сени Алланын жолунан аздырат*» т.а. Өкүм чыгарууда көңүл каалоого ээрчүүң – Аллах ыймандуулар үчүн жол кылып берген – акыйкатка амал кылуудан жана адилеттүүлүк менен өкүм чыгаруудан сени адаштырат. Аллахтын жолунан адашканың үчүн кыйроого учурайсың.

Тафсир Ас-Саъдийде мындай делет:

يُذَرُّ إِنَّا □ عَمَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ

«*Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык*» т.а. Сен ал жерде дин жана дүйнө иштерин башкарасың.

فَلَا كُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

«*Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын*». Бул ваажибди, милдетти, жана акыйды билүү менен, ошондой эле, акыйкатты ишке ашырууга кудуреттүү болуу менен гана мүмкүн болот.

□ لَا تَتَّبِعِ الْهَوَى

«*Жана (көңүл) каалоосуна ээрчип кетпегин!*» т.а. Сен тууганчылыкка, достукка, жакындыгыңа же башкаларды жек көрүүгө байланыштуу акыйкаттан ооп кетесиң.

فَيُضِلُّكَ

«*Болбосо ал сени аздырат*» т.а. Көңүл каалоо сени адаштырат.

عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ

«*Алланын жолунан*» т.а. Сени туура жолдон чыгарат.

إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ

«Албетте Алла жолунан аза тургандар». Айрыкча, атайылап ойлонуп жасагандар.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ

«(Алар) үчүн эсеп китеп Күнүн (Кыяматты) унутуп калгандары себептүү катуу азап бар» т.а. Эгер алар аны эскеришсе, жүрөктөрүнө коркуу сезими түшмөк жана азгыруучу көңүл каалоого жакын болушмак эмес.

Тафсир Ал-Багавийде мындай делет:

يُذَادُ إِنَّا عَمَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ

«Эй Давуд, акыйкатта Биз сени жерде халифа кылдык» т.а. Биздин буйрук боюнча пенделерибиздин иштерин башкар.

فَأَكْم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

«Эми сен адамдар ортосунда адилеттүүлүк менен өкүм кылгын». □

**БЕЙИШ
БАКТАРЫ**

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِیَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا»
Расулудлла ﷺ айтты: «Эгер бейиш бактарынан
өтсөңөр, (анын мол-көл мөмөлөрүнөн)

**БЕЙИШ
БАКТАРЫ**

**ТАЖДИЙД (ДИНДИ ЖАҢЫРТУУ) АЛЛАХТЫН УБАДАСЫ,
АЛ КЕЧИКПЕЙТ. ТАЖДИЙДДИ АЛЛАХТЫН ДИНИН
ТИРИЛТҮҮЧҮЛӨР ЖАНА АНЫ МУСУЛМАНДАРДЫН
ТУРМУШУНА ОРНОТУУЧУЛАР ИШКЕ АШЫРЫШАТ**

– Абу Хурайрадан رضي الله عنه риваят кылынган хадисте Аллахтын
Элчиси ﷺ айтты:

«إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةٍ سَنَةٍ مِنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا»

«Аллах Таала бул үмөткө ар жүз жылдын башында
динди жаңылоочуну (мужаддидди) жиберет» (Абу Дауд
риваяты жана аны Сахавий «Ал-Макасид Ал-Хасанада» жана
Ал-Албани «Ас-Силсила ас-Сахихада» тастыктаган)

Таждийдин (жаңыртуунун) тилдик мааниси: Бир нерсени
жаңылоо. Нерсе жаңыланды дегени, ал нерсенин эскисинен
айырмаланып жаңы болуп калганын түшүндүрөт. Демек,
таждийд бул эскирип калган нерсени өзгөртүү же
алмаштыруу эмес, балким, аны баштапкы жаңылыгына
кайтаруу. Ал эми, таждийдин шарияттагы мааниси болсо,
бул динди Пайгамбарыбыз ﷺдын мезгилиндеги абалына жана
алгачкы үч кылымдагы туруктуулугуна кайтаруу. Таждийд бул
диндеги аткарылбай калган ахкамдарды жандандыруу жана
динди тирилтүү. Динди бидъаттардан, жаңыча алымча-
кошумчалардан арылтуу жана жашоого кайтаруу. Исламга
асылып жаткан куфрдун жийиркеничтүү кошулмаларынан
динди тазалоо. Биринчи муун доорундагыдай шаръий
истинбат жолу менен шаръий ахкамдарды чыгаруу. Ошондой
эле, ал ахкамдарды турмуш вакыйына жана окуяларга карата
ишке ашыруу. Турмуш көйгөйлөрүн жалаң гана вахийге
негизделген ахкамдар менен гана дабалоо.

– Пайгамбарыбыз ﷺ айтты:

«يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلْفٍ عُدُولُهُ، يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْعَالِينَ وَأَنْتِحَالِ»

«الْمُبْطِلِينَ»

«Бул илимди (динди) кийинкилердин арасынан адилеттүүлөрү (чынчылдары) гана кабыл алышат. Алар бул динди бузукулардын бурмалоосунан, жалганчылардын жамандыгынан жана жахилдердин (сабатсыздардын) жоромолдорунан коргошот». (Бул хадисти Ибн Абдулбарр сахих деген. Ахмад мунун сахихтигин бир эмес, бир нече адамдан уккандыгын айткан. Аалым Ибн ал-Кайим «Мифтах Дар ас-Саъадада» эскерген)

Имам ан-Навави өзүнүн шархында айтат: «Бул Пайгамбар ﷺдын илимдин (диндин) сакталышы жана аны алып жүрүүчүлөрдүн адилеттүүлүгү жөнүндө берген кабары. Кудай Таала ага ар бир доордо динди сактай турган жана адамдардын динди бурмалоосун четке кагып, динди кийинкилерге жоготпой, таза өткөрүп бере турган бир муунду пайда кылып турат. Бул ар бир доордогу динди көтөрүп чыгуучулардын адилеттүү болоору туураалуу билдирүү».

– Абдуллах бин Амр мындай деди: «Биз Аллахтын Элчиси ﷺ менен сапарда болчук. Бир жерден токтогонубузда, кээ бирибиз тери чатырчаларын орното башташты. Башкалар болсо найза ыргытып, көнүгүү жасап жатышты. Кээ бирлери минген унааларын кайтарып кетишти. Бир кезде Расулуллах ﷺдын жарчысынын үнү угулду. Биз Анын ﷺ алдына чогулганыбызда, Пайгамбар ﷺ айтты:

«إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيَّ قَبْلِي إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَدُلَّ أُمَّتَهُ عَلَى خَيْرٍ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ، وَيُنذِرَهُمْ شَرًّا مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ، وَإِنْ أُمَّتُكُمْ هَذِهِ جَعَلَ عَاقِبَتَهَا فِي أَوْلِيَّهَا، وَسَيُصِيبُ آخِرَهَا بَلَاءٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا، وَتَجِيءُ فِتْنَةٌ يُرَقِّقُ بَعْضُهَا بَعْضًا، وَتَجِيءُ الْفِتْنَةُ فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ: هَذِهِ مُهْلِكَتِي، ثُمَّ تَنْكَشِفُ، وَتَجِيءُ الْفِتْنَةُ فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ: هَذِهِ هَذِهِ. فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُزْحَرَ عَنِ النَّارِ، وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ، فَلْتَأْتِهِ مَبِيتُهُ وَهُوَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَلِيَأْتِيَ إِلَى النَّاسِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُؤْتَى إِلَيْهِ، وَمَنْ بَايَعَ إِمَامًا فَأَعْطَاهُ صَفْقَةً يَدِهِ، وَكَمْرَةَ قَلْبِهِ، فَلْيَطْعُهُ إِنْ اسْتَطَاعَ، فَإِنْ جَاءَ آخَرٌ يُنَازِعُهُ فَاصْرُبُوا عُنُقَ الْآخَرِ»

«Менден мурунку пайгамбарлардын баардыгы үмөттүн өзү билген жакшылыкка үндөгөн жана өзү

билген жамандыктан кайтарган. Ал эми, бул үмөттүн (фитналардан) таза жагы башындагылар. Акыр жагындагылар силер четке каккан балээ (фитна) иштерге туш болушат. Аларга фитналар биринин үстүнө бири келет. Фитнага туш болгон момун бул мени жок кылуучу дейт. Кийин ал фитна кетип, андан башка фитнага туш болуп мына, мына ушул мени жок кылуучу деп калат. Ким тозоктон сактанып бейишке киргиси келсе, анын өлүмү ал Аллахка жана аркырет күнүнө ыйман келтирген абалында келсин. Өзүнө жакшы көргөн нерсени башкаларга да ыраа көрсүн. Ким имамга баят берип, жүрөгүнүнөн кол берсе, күчү жетишинче ага моюн сунсун. Имамдан кимдир бирөө имамчылыкты (башчылыкты) талашса анын башын чаап салгыла.

– Башка бир хадисте, Аллахтын элчиси ﷺ:

«بَدَأَ الْإِسْلَامَ غَرِيْبًا، وَسَيَعُوْدُ كَمَا بَدَأَ غَرِيْبًا، فَطُوْبَى لِلْغُرَبَاءِ» قيل: من هم يا

رسول الله؟ قال: «الَّذِينَ يُصْلِحُونَ إِذَا فَسَدَ النَّاسُ»

«Ислам – гарибдик менен башталды жана ал кайрадан баштапкы гарибдигине кайтат. Гарибдерге Туба болсун», - деп айтты. Сахабалар: «Оо Аллахтын элчиси ﷺ, гарибдер кимдер?» - деп сурашты. Ошондо, ал ﷺ: «Адамдар бузулганда оңдой тургандар», - деп жооп берди. (Абу Амр Ал-Дани өз «Сунанында» риваят кылган жана ал-Албани сахих деген).

Ал эми, Имам Тирмизийдин риваятында:

«فَطُوْبَى لِلْغُرَبَاءِ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ بَعْدِي مِنْ سُنَّتِي»

«Гарибдерге Туба болсун. Алар менден кийин, адамдар менин сүннөтүмдү бузуп жиберешкенде, аны оңдой тургандар», - деп жооп берген. (Тирмизий хасан сахих деген)

Имам ан-Нававий бул хадис туураалу «Сахих Муслимдин» шархында, имам ал-Кодий Ыйаддан риваят кылып, мындай деген: «Ислам саналуу адамдардан гана турган азчылыктын арасында жайылып баштаган. Андан кийин Ислам кеңейип, үстөмдүккө ээ болду. Бирок келечекте, ал алсыроого жана

бошошууга дуушар болуп, башталган кезиндегидей азчылык адамдардын арасында гана калат». «Туруктуу Комитет Фатваларында» мындай делет: «Хадистин мааниси төмөндөгүчө: Аллахтын Элчиси ﷺ адамдарды өзүнө чакырганда, Ислам азчылык менен башталып, Пайгамбардын ﷺ чакыруусуна бир-бирден гана жооп берилген. Ошол учурда, Исламды кабыл алгандар азчылык болушкандыктан, алар коомго чоочун болушуп, аларга каршы чыккан тарап көпчүлүктү түзүшкөндүктөн мусулмандарга карата зулумдарды жасашкан. Мусулмандардын кээ бирлери бул кыйынчылыктан, куугунтуктоодон, адилетсиздиктен жана зулумдуктан өз динин сактап калуу үчүн Хабашстанга көчүштү. А түгүл, мусулмандарга карата зулум күчөгөндө, Аллахтын Элчиси ﷺ аны жана анын дааватын колдой турган ансарлар чыгаары менен, Аллахтын уруксаты себептүү Мадинага хижрат кылды. Аллах Пайгамбардын ﷺ үмүтүн орундатып, нусратын берди жана анын армиясын күчтөндүрүп Ислам мамлекети курулду. Ал мамлекет Аллахтын ырайымы менен жер жүзүнө жайылды. Куфр сөзү эң төмөндөтүлүп, Улуу Өкүмдар Аллахтын сөзүн жогору кылынды! Азиздик Аллахка, Анын Элчисине ﷺ жана момундарга гана таандык. Жүздөгөн жылдар бою абал ушул бойдон калды. Андан кийин, Ислам майдаланып, алсырай баштады. Мусулмандар арасында алсыздык жана ийгиликсиздик акырындап жайыла берди. Ислам баштапкы гарибдигине кайтты. Бирок, бул алардын санынын аздыгы себептүү эмес. Мусулмандар азыр саны жагынан өтө эле көп. Бирок, алар өз динин бекем кармашпады жана Роббилеринин китебине жабышышпады. Алардын аз гана бөлүгүнөн башкалары Аллахтын Элчисинин ﷺ хидаятына баш ийишпеди. Көпчүлүгү көр дүйнө артынан түшүшүп өздөрүнөн мурункулардын кейпин кийишти. Дүйнө талашып өз ара күрөшүштү. Ислам душмандары аларга кирип келе турган

жолду табышты. Алар мусулмандардын өлкөлөрүн колониялаштырып, элин маскаралап, азапка салуу менен ууландырышты. Мына ушул абал Исламдын баштапкы гарибдигине кайткандыгы». Шейх Мухаммад Рашид Рида баш болгон бир топ аалымдар «Аталган хадисте Исламдын гарибдигинен кийин экинчи жолу нусрат берилиши тууралуу куш кабар айтылган» деген пикирди карманышат. Алар Расуллаллах ﷺдын «Ал (Ислам) кайрадан баштапкы гарибдигине кайтат» деген сөздөрүндөгү окшоштукту далил кылышат. Анткени, Исламдын биринчи гарибдигинен кийин, мусулмандар азиздикке жетишип, Ислам ааламга жайылгандай эле, экинчи гарибдиктен кийин да мусулмандарага нусрат берилип, Ислам кайрадан жайылат.

– Имам Бухарий жана Муслимдин Мугийра ибн Шуъбадан риваят кылган хадисинде, Пайгамбар ﷺ айтты:

«لَا يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ»

«Менин үмөттүдө ар дайым акыйкат үстүндө жүргөн бир тайпа болот. Алар Аллахтын амири (жардамы) келгенге чейин акыйкат үстүндө бекем турушат». Имам Муслимдин риваятында болсо, Пайгамбар ﷺ минтип айтты:

«لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَدَلَهُمْ أَوْ خَالَفَهُمْ حَتَّى

يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ عَلَى النَّاسِ»

«Менин үмөттүдө ар дайым – Аллахтын амири менен – акыйкат үстүндө жүргөн бир тайпа болот. Аларды жардамсыз таштап койгондор же аларга каршы чыккандар аларга зыян бере алышпайт. Аллахтын жардамы келгенге чейин, алар акыйкат менен адамдарга үстөм болуп турушат». Шайх ул-Ислам рохимахуллох айтты:

«Бул хадис имамдар тарабынан кеңири далилденген мутаватир хадис. Эки сахихтен бөлөк да көптөгөн жолдор менен риваят кылынган. Бул хадис үмөт диндин усулу жаатында талаштарга жана пикир келишпестиктерге бара тургандыгына ишарат кылат. Ошондуктан, Пайгамбарыбыз ﷺ бул тайпаны Кыяматка чейин акыйкат үстүндө нусрат берилип, ийгилик таба турган топ катары сыпаттаган. Алар

Аллахтын жана Анын Элчиси ﷺдын хидаятынын үстүндө болушат. Жер жүзү биз заматка да акыйкат үстүндө турган тайпасыз калбайт. Бул нерсе Аллахтын исламий үммөткө көрсөткөн мээрим. Бул тайпа жалпы түрдө же анын айрым мүчөлөрү динди жандандыруу жүгүн өз мойнуна алган. Динде амал кылынбай калган амалдарды жандандырып, Аллах динди кандай түшүргөн болсо, ошондой динге амал кылууга адамдарды чакырат.

Бул темада дагы башка хадистер көп. Бирок, бул хадистердин маанилүүлүгүн түшүнүү үчүн баса белгилеп кете турган жагдайлар бар, алар:

Таждийд тууралуу айтылган хадистерде Аллахтан үммөткө динде мезгил-мезгили менен өзгөртүүлөр боло тургандыгы тууралуу кабар берилген. Бул өзгөртүүлөр динде калып калбашы үчүн Аллах Таала аны динден алыстатууну каалады. Демек, Аллах динде жок болгон нерселердин бардыгын тазалап, аны баштапкы калыбына келтирүүчү адамдарды чыгарышы менен мусулмандарга артыкчылык берди. Ал жаңыртуучулар динди бурмалоолордон, өзгөртүүлөрдөн тунукташтырып, баштапкы абалына т.а. баштапкылар түшүнгөндөй абалга кайтарышат. Динди бидъаттардан, шек-күмөндөрдөн тазалашат. Аллах бул динди өзү сактай тургандыгын Ууран нусусунда айтты:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ □ إِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ﴾

«Албетте, бул эскертмени (Куранды) Биз Өзүбүз түшүрдүк жана кадиксиз, Өзүбүз аны сактоочубуз» [15:9]

Ошондой эле, Аллах дин кыяматка чейин толук түрдө сакталып калышы үчүн, өзүнүн ырайымы менен динди Расулунуллах ﷺдын жана сахаба رضي الله عنهمлардын убагындагыдай таза жана толук түшүнүүнү жеңил кылды.

Мындай хадистер мурунку үммөттөрдө жер бетинде бузукулукту тыйып турган аалымдардын калдыгы ар дайым болуп турушу тууралуу айткан Куран аяттарына үндөшүп турат. Аллах айтат:

﴿قُلْ لَا كَانَ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِكُمْ لَوْ أَتَيْنَاهُ بِبَيِّنَاتٍ لَنَبْهَتَهُنَّ عَنْ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ اتَّبَعِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ ۚ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾

«Анан силерден мурдагы кылымдарда өткөндөр арасында да Жерде бузукулуктан кайтара турган түбөлүк (дин) ээлери болушса кана! Алардын ичтеринде жалаң Биз куткарган кемден-кем адамдар гана (ошондой заттар эле). Заалым адамдар болсо өз жыргалчылыктарына берилип кетишти жана кылмышкер болуп калышты» [11:116]

Аллах Таала Ислам үмөттүндө да бузукулуктан тосо турган соолик адамдардын калдыктарын чыгарды. Чындык алар үчүн жоголгон жок. Тескерисинче, Аллах алар аркылуу динин тирилтип, мусулмандарды жандандырат. Бул мааниде Имам Ахмаддын сонун сөздөрү бар. Ошондой эле, Умар ал-Хаттаб رضي الله عنه мындай дейт: «Ар дайым пайгамбарлардын доорунан калган аалымдардын калдыгын чыгарган, Жараткан Аллахка мактоолор болсун. Алар адашкандарды хидаятка чакырышат. Зыянга сабыр кылышат. Аллахтын китебин тирилтишип, жол таппагандарга Аллахтын нурун көргөзүшөт. Канчалаган наалаты шайтанды ээрчигендерди сактап калышат. Канчалаган тентиреп жолдон тайгандарды жолго салышат. Алардын адамдарга тийгизген таасири канчалык жакшы. Адамдардын аларга тийгизген зыяндары таасири канчалык жаман! Алар динди бузукулардын бурмалоосунан, жалганчылардын өзгөртүүсүнөн жана жахилдердин Куранга каршы келген жоромолдорунан коргошот. Адашкандардын фитнасынан Аллахтан коргонуу сурайбыз».

Аллах Таала Пайгамбарыбыз ﷺды пайгамбарлардын акыркысы, Исламды болсо диндердин акыркысы кылды. Ошол эле учурда, Аллах халифаларга пайгамбарлардын миссиясын улантууну, Аллах түшүргөн дин менен өкүм жүргүзүүнү жана үмөттүн иштерин камкордук менен башкарууну милдет кылды. Ислам кыяматка чейин туура жолдогу халифалар аркылуу адамдарды хидаятка жетелейт. Бүгүн биз пайгамбарлардын милдети болгон мураскорлуктун (Халифалыктын) маанилүүлүгүн көрүп-сезип турабыз. Пайгамбарлардан кийин халифаларга мураска кала турган

өкүмдарлык милдети бош калып, жокко чыгарылды. Анын жокко чыгарылышы менен Ислам ахкамдарынын көпчүлүгү аткарылуудан токтоп турат. Андыктан, учурда шариятыбыздын эң маанилүү талабы рошид Халифалыкты тикелөө менен бүтүндөй динди турмушка орнотуу болуп саналат. Муну менен Ислам башында кандайча ишке ашырылып, турмушка колдонулган болсо, дал ошондой жол менен жашоого кайтат. Башкача айтканда, Ислам Пайгамбар ﷺдын жана рошид халифалардын убагындагыдай жашоого кайтарылышы керек. Ошондуктан, бүгүнкү күндөгү таждийд Пайгамбарлык минхажындагы экинчи рошид Халифалыкты тикелөө менен гана ишке ашат деп толук жана бекем ишеним менен айтууга болот.

Аллах мурунку үмөттөрдүн жок болуусун убадалап белгилүү мөөнөттү белгилеп койгон.

Мурунку үмөттөргө рисаалаттарды жиберүүнү убакыт менен байланыштыргандай эле, хадистерде айтылгандай Исламда да ар бир жүз жылда диндин жаңыланып баштапкы абалына кайтуусу убакыт менен байланыштырылган! □

САЛМАН АЛ-ФАРИСИЙДИН ИСЛАМГА КИРҮҮ ТАРИХЫ

Исламда көптөгөн сахабалардын үлгүлүү окуялары эскерилет. Таза жүрөктөр менен, Ислам келгенге чейин акыйкат жолду издеп жүрүшкөн. Мисалы Салман ал-Фарисий о.э. эч кандай экиленбестен акыйкатка ыйман келтирген Абу Бакр Сыддык сыяктуулар. Ал сахаба ﷺ Пайгамбар ﷺ даъват кылаар замат эч экиленбестен ага түздөн-түз жооп берген.

Пайгамбар ﷺ айтты:

«مَا دَعَوْتُ أَحَدًا إِلَى الْإِسْلَامِ إِلَّا كَانَتْ عِنْدَهُ كِبْوَةٌ، وَتَرَدَّدُ، وَتَنْظَرُ، إِلَّا أَبَا بَكْرٍ، مَا عَكَمَ حِينَ دَعَوْتُهُ، وَلَا تَرَدَّدَ فِيهِ»

«Мен Исламга Абу Бакрдан башкасын тоскоолдуксуз, экиленбестен жана ойлонбостон даъват кылган жокмун. Мен ага даъват кылганда, аны эч нерсе кармаган жок жана ал экиленген да жок».

Алар Пайгамбар ﷺдын пайгамбарлык миссиясынан мурун айкелдерге (буттарга) сыйынуудан баш тартышып, динден акыйкат издеп баштагандар болушкан. Ибн Хишам алардын төртөөсүн риваят кылган. Алар: Варака ибн Навфал, Убайд бин Жахш, Осман бин ал-Хувейрис жана Зайд бин Амр бин Нафи. Алар майрамдарда айкелдердин бирине чогулуп, бири-бирине: «Билесиңерби, Аллахка ант болсун, силердин коомуңардын кылганы туура эмес, алар атасы Ибрахимдин динине каршы күнөө кылышты. Алар укпаган, көрбөгөн, зыян же пайда беребеген нерсеге сыйынышты. Эй адамдар, өзүңөргө дин издегиле. Аллахка ант, силер эч нерсе эмессиңер, ошондуктан, Ибрахимдин динин издегендер өлкөлөргө тарап кетишти» дешкен. Булар пайгамбарлыкка чейинки болгон окуялар. Расул ﷺдын миссиясы учурунда Салман ал-Фарисий дагы алар сыяктуу болгон. Ошондуктан, бул макала ал тууралуу болмокчу. Демек, бардык мусулмандар жана жалпы адамзат Аллахтын ар бир адамга жаратылышындагы алсыздыктан келип чыгып, теңдешсиз Жаратканга жана Кудуреттүү Затка болгон ишенимди издөөгө түрткү берген гарыйзаны салып койгонун билүүлөрү керек.

Салман ал-Фарисий Абу Абдулла деген лакап менен аталган. Ал Ислам келгенге чейин мажусий, христиан жана иудаизм динин туткан. Аллах ага туура жол көрсөткөнгө чейин, ал хак динди издеп жүргөн. Кийин Пайгамбар ﷺ Мадинага келгенде Исламды

кабыл кылган. Бадр жана Ухуд согуштарына күбө болушуна кулчулук тоскоолдук болгон. Анын Пайгамбар ﷺ менен болгон алгачкы согушу Хандак согушу болгон. Бул белгилүү согуштагы Хандак окопун казуу идеясынын ээси Салман эле. «Ас-сийар» китебинде ал тууралуу Аз-Захабий мындай дейт: «Ал акылдуу адамдардын арасынан эң ибадаткөй жана эң асыл адамы болгон». Ибн Асакир айтат: «Ал Салман Ибн ал-Ислам Абу Абдулла ал-Фарисий, перстерден Исламга келгендердин алгачкысы. Пайгамбар ﷺ дын сахабасы болгон жана ага кызмат кылган».

Ал эми Исламды кабыл кылуусу тууралуу Ахмаддын муснадында хасан иснад менен рываят кылынат. Абдуллах бин Аббас айтат: «Салман ал-Фарисий өзүнүн башынан өткөн окуясын мага айтып берди: «Мен Исбахан элинен чыккан персиялык жаш бала элем. Айылдын калкы аны Жай деп аташчу. Атам отко сыйынуучулардын башчысы болгон. Мен Аллахтын жараткандарын аябай жакшы көрчүмүн. Атам мени көчөгө чыгарбай, үйдө жаап кармачу. Атамдын улуу бакчасы болгон. Бир жолу ал мага: «Балам, бакчага бар, бирок, ал жерде калба. Себеби сен кечигип калсаң, мен бардыгын унутуп коем», - деди. Мен дароо жолго чыктым. Бир аздан кийин жолдун боюнан христиан чиркөөлөрүнүн бирин көрдүм. Өтүп бара жатып, ал жерде сыйынып жаткан адамдардын үнүн уктум. Бул менин көңүлүмдү бурду. Сыйынып жаткандарын байкап туруп «Аллахка ант болсун, бул биздин динге караганда жакшыраак» дедим. Мен күн батканга чейин чиркөөдө болуп, атамдын бакчасына жеткен жокмун. Кечигип калгам, атам менин артымдан чакыртып жатыптыр. Мага христиандардын дини абдан жакты жана мен ал адамдардан «Бул диндин тамыры кайда?» деп сурадым. «Алар Шамда» деп жооп беришти. Мен атама: «Атаке, мага христиандардын дини жакты. Бул биздин динге караганда жакшыраак» дедим. Атам: «Сенин жана ата-бабаларыңдын дини алда канча жакшыраак!» - деди. Мен атама каршы болдум. Атам менин сөздөрүмдөн чочуп, бутума кишен салып, үйгө камап салды. Христиандарга «Эгерде силерге Шамдан Христиан соодагерлери келип калса ал жөнүндө мага кабарлап койгула. Алар муктаждыктарын канааттандырып, өз өлкөсүнө кайтууну каалашканда, мага уруксат алып беришин жана алар качан өз өлкөсүнө кайтаарын да мага кабарлап коюшун сурандым. Кийин, бутумдагы кишенди ыргыттым дагы алар менен бирге Шамга чыктым. Жолго чыккан учурда алардан «Бул диндегилердин эң

жакшысы ким?» деп сурадым. Алар «Чиркөө епископу» деп жооп беришти. Мен ага дароо барып: «Мен ушул динди кааладым. Сени менен чогуу болуп, сенин чиркөөңдө кызмат кылам. Сенден илим алам, сени менен бирге сыйынам», - дедим. Ал мени кабыл алып, мен аны менен жашап калдым. Бирок, көп өтпөй епископтун жаман адам экени белгилүү болду. Ал өзүнүн чиркөөсүнө кайрымдуулук кылууну буйруп, ал акчаны өзүнө ыйгарып алчу экен. Ошентип, ал жети чоң кумура алтын жана күмүш чогултканга үлгүргөн. Мен анын бул кылганын көрүп өтө жек көрүп калдым. Ал көп өтпөй көз жумду. Христиандар аны көмүү үчүн чогулушту. Мен христиандарга анын эмне кылып жүргөнүн айттым. Алар мага ачуулана башташканда аларга епископ акчаны жашырган жерди көрсөттүм. Ошондо, алар аны көмүшкөн жок. Анын өлүгүн мамыга айкаш жыгачка кадап, ага таш ыргытышты. Көп өтпөй, башка бир адам епископ болуп шайланды. Ал дүйнөдөн бөлүнгөн, ыймандуу, акыретти сүйгөн жана абдан адил адам болгон. Мен аны аябай жакшы көрүп, ага жакын болуп кеттим. Ага кызмат кылып, көзү өткөнчө жанында болдум. Кийин ал өлүм астында жатканда кайрылдым: «Эй баланча! Мен сенин жанында болдум. Сени мурун эч кимди жакшы көрбөгөндөй жакшы көрдүм жана сен Кудайдын буйругу менен гана жүрдүң. Мага кимди осуят кыласың, мага эмнени буйруйсүң?» - дедим. Ал мага «Оо балам, Аллахка ант болсун, мен буга чейин болгон адамдардын бирисин дагы билбейм. Адамдар кыйрап кетишти, алмашып кеттишти жана өздөрүндө болгон нерсени таштап салышты. Мосулда гана бир адам калды. Анын иши менен биздин иш бирдей. Акыйкат ошол адамда деди. Ал каза болгондо, мен Мосулдагы ошол кишиге барып ага: «Оо баланча, сени мага баланча өлөр алдында акыйкат сенде, ага бар деп осуят кылды», - дедим. Ал мага бул жакта кал деди, мен аны менен жашап калдым. Ал дагы жакшы адам болгон. Кийин, өлөр алдында мен андан керээз кылууну сурандым. «Оо баланча, баланча мени, сени менен болушумду осуят кылды эле. Сен мага кимди осуят кыласың? Эмнени буйруйсүң?» - дедим. Ал мага «Мен биздей бир гана адамды билем. Ал Нусайбинде» деди. Кийин мен ага барып, болгон окуяны айтып бердим. Ал мени кабыл алды. Аны менен бирге калдым. Ал эң жакшы адам эле. Кийин, өлөр алдында мен андан кимди осуят кыларын сурадым. Ал мага «Мен биздей бир гана адамды билем. Ал Аммурийде жашайт. Ошого бар» деди. Мен ага барып, болгон окуяны айтып бердим. Ал мени кабыл алды.

Андан бир аз акча иштеп таптым. Ал акчага бир нече уй жана кой сатып алдым. Бир аз убакыт өткөндөн кийин, өлүм жаңы кожоюнумду да басып өттү. Өлөрүнүн алдында ага кайрылып, кимге барышым керектигин сурадым. Ал мага мындай деп жооп берди: «Мен азыр жер жүзүндө сени кимге жибере аларымды билбейм. Бирок, диндин жарчысы Ибрахимдин (ага Алланын салам-дубалары болсун) динин жеткирүүчү Пайгамбардын чыгуучу мезгили келди. Жакында ал өз мекенинен кетип, пальма өскөн жерге көчүп кетет. Ал пайгамбар ﷺдин өзгөчөлүктөрү бар. Далысында, ийиндеринин ортосунда пайгамбарлык мөөрү болот. Ал өзүнө берилген белекти гана жейт. Эч качан садака жебейт. Мүмкүн болсо, ага бар», - деди. Ушул сөздөрдөн кийин ал каза болду. Күндөрдүн биринде Килаб уруусунан чыккан бир топ араб соодагерлери өтүп кетип жатышкан экен. Мен аларга: «Эгерде, силер мени өзүңөр менен кошо мекениңерге алып барсаңар, мен силерге уйларымды жана койлорумду берем», - дедим. Алар мени өздөрү менен кошо алып кетүүгө макул болушту. Кура өрөөнүнө жеткенде (Ула менен Мадинанын ортосундагы Хижазда) соодагерлер мени жөөт кишинин кулу кылып сатып жиберешти. Бул жерден мен курма дарактарын көрүп, ал киши мага айткан аймак экендигин билдим. Бану Курайза уруусунан бир адам келгенге чейин, мен бир жөөттүн колунда болдум. Ал адам мени кожоюндан сатып алып, өзү менен кошо Мадинага алып барды. Мен Мадинаны сыпатталгандай тааныдым. Бул жерде мен курма бакчасында иштеп калдым. Көп өтпөй Пайгамбарыбыз ﷺ Мадинага көчүп барып, Амр бин ал-Аса уруусунда калды. Бир жолу мен бакта иштеп жүргөндө, бир адам келип: «Аллах Мадинанын араб урууларын кууратсын. Мен алардын жанынан өттүм. Алар Меккеден келген бир адамдын айланасына чогулушту. Ал киши пайгамбармын деп жатат» дегенин уктум. Аллахка ант болсун, ушул сөздөрдү угарым замат, мени катуу титирөө басып, курма дарагынан кулап кете жаздадым. Пальма дарагынан тез түшүп, аларга кайрылып, ошол адам жөнүндө сурадым. Алар мага: «Сага эмне? ишиңе көңүл бур!» деп жооп беришти. Кеч киргенде мен алган курмалардын бир бөлүгүн алып, Пайгамбар ﷺга Кубага жөнөдүм. Пайгамбар ﷺга кирип «Бул курмаларды мен иштеген ишим үчүн алдым. Аларды садака иретинде таркаткым келет. Сиздин таза, аруу, жакшы адам экениңизди жана муктаж болгон жолдошторуңуз бар экенин уктум. Ошондуктан, мен башкаларга

караганда буга сиз татыктуусуз деп эсептейм», - деп курмаларды сундум. Ал сахабаларына: «Жегиле», - деди. Бирок, Пайгамбарыбыз ﷺ өзү андан жеген жок. Мен ичимден: «Бул белгилердин бири» дедим. Андан кийин? мен кайра дагы бир жолу курмаларды чогултуп, кайрадан анын жанына келип: «Мен сизди урматтагым келет, ошондуктан, мен бул курмаларды сизге белек кылып берем, бул болсо садака эмес», - дедим. Анан, ал курмадан жеде жана аны сахабалар дагы жешти. Мен ичимден «Бул экинчи белги» дедим. Анан, мен кайтып кеттим. Кийин, мен ага үчүнчү жолу келгенде, ал ﷺ сахабалары менен Бакинин көрүстөнүнө (Мадинада) сахабаларынын биринин сөөгүн коюу үчүн жөнөп бара жатышкан экен. Саламдашкандан кийин, пайгамбарлык мөөрүн көрүү үчүн, анын артын кароого аракет кылдым. Пайгамбарыбыз ﷺ аны түшүнүп, көйнөгүн көтөргөндө мен анын артында пайгамбарлык мөөрүн көрдүм. Мен аны өөп, ыйлап жибердим. Пайгамбар ﷺ мага «Алдыма өт» деди. Анан мен алдына отуруп, башымдан өткөн окуяны эй ибн Аббас, сага айтып бергенимдей Расул ﷺга айтып бердим. Пайгамбар ﷺ жана анын сахабалары уккандарына таң калышты. Ошнентип Расул ﷺ Бадр жана Ухуд согуштарын өткөргөнгө чейин кулчулукта жүрдүм. Бир күнү Пайгамбар ﷺ мага «Эй Салман, кулчулуктан бошон» деди. Мен кожоюума үч жүз пальма дарагын тирилтип жана кырк вакиъ берем, боштондука чыгар дедим. Пайгамбар ﷺ сахабаларына «бир тууганынарга жардамдашкыла» деди. Анан алар мага пальмалар менен жардам кылышты. Бири отуз пальма менен, бирөөсү жыйырма, башкасы он беш, бири он кылып, айрымдар колунан келишинче жардам кылышты. Ошентип, үч жүз кичине пальма бутактарын чогултуп беришти. Кийин Пайгамбар ﷺ «Аларды отургузуу үчүн жер казылып, даяр болгондо, мен аларды өз колум менен отургузам» деди. Аларды казууга мага сахабалар жардам беришти. Баардыгы казылып бүткөндөн кийин, Пайгамбар ﷺга кабар бердим. Ал мени менен бирге чыгып, өз колу менен отургузду. Жаным анын колунда болгон Затка ант болсун, ал пальмалардын бири дагы өлүп калган жок. Ошентип, ал пальмаларды кожоюума тапшырып бердим. Бирок акча (вакиъ) калган эле. Пайгамбар ﷺ олжодон алынган, тооктун жумурткасындай болгон алтынды алып мага берип «Ал-Фарисий кулчулуктан бошодубу?» деди. Ал мени чакырып: «Муну ал дагы, карызыңды кутул», -деп айтты. Мен «Оо Расулуллах ﷺ

муну кайдам табам?» десем, ал ﷺ мага «Муну Аллах сенден кутултат» деди. Аны алдым дагы таразага салдым. Салмандын жаны анын колунда болгон Затка ант болсун, ал кырк вакиъ болду. Ошентип, аны кожоюнума бердим дагы, андан бошонуп чыгып, Пайгамбар ﷺ менен бирге Хандак согушуна катыштым. Кийин мен андан ажыраган жокмун».

Бул окуя Аллахтын хак динине өткөндөрдүн эң сонун үлгүсү. Алар Аллах жолунда бардык кымбат баалуу нерселерин сарпташкан. Аллахтын Жаратуучу экенине далил болушту. Ким хакты издөөгө аттанып, Кудуреттүү Аллахка чын ыкластуу болсо, Аллах ага хидаятын берет. Бул эң улуу неъмат. Салман رضي الله عنه нун Исламга кирүүсү тарыхы Пайгамбар ﷺ дын чыныгы пайгамбар экендигин далилдеп турат. Анын сыпаттары жана касиеттери жөнүндө Салманга Аммуриядагы адам айтып берген. О.э. ал адам бул замандагы эң акыркы Пайгамбар деп сыпаттап мындай деген: «Бирок ал диндин жарчысы, Ибрахимдин (ага Алланын салам-дубалары болсун) динин жеткирүүчү Пайгамбардын чыгуучу мезгили келди. Жакында ал өз мекенинен кетип, пальма өскөн жерге көчүп кетет. Ал пайгамбар ﷺ дын өзгөчөлүктөрү бар. Далысында, ийиндеринин ортосунда пайгамбарлык мөөрү болот. Ал өзүнө берилген белекти гана жейт, эч качан садака жебейт. Мүмкүн болсо, ага бар». Качан Салман Пайгамбар ﷺ дан бул сыпаттарды көргөндө, ал чыныгы Расул экендигин балким ал Пайгамбарлардын (аларга Аллахтын салават саламдары болсун) эң акыркысы экендигин билген.

Салман туралуу Пайгамбар ﷺ дын айткандары бар. Анас رضي الله عنها дан рываят кылынган хадисте, Пайгамбар ﷺ айтты:

«السَّبَاقُ أَرْبَعَةٌ، أَنَا سَابِقُ الْعَرَبِ، وَصَهْبُ سَابِقِ الرُّومِ، وَسَلْمَانُ سَابِقُ فَارِسَ، وَبِلَالٌ

سَابِقُ الْحَبَشِ»

«Алдынкылар төртөө: Мен арабтардын алдынкысымын, Сухайб Римдиктердин алдынкысы, Салман Фарстардын алдынкысы, Билал Хабашийлердин алдынкысы».

Касир бин Абдуллах ал-Мазаний атасынан, ал чоң атасынан рываят кылат. Пайгамбар ﷺ Хандакты казууда бардык окопту кырк чыканак кылган. Мухажирлер жана Ансарлар Салмандын оюна каршы болушкан. Ал абдан күчтүү адам болгон. Анан мухажирлер Салман бизден дешти. Ансарлар жок Салман бизден дешти. Пайгамбар ﷺ «Салман ахл ал-байттан» деди. Пайгамбар ﷺ каза

болгондо ыйлап жатканда, андан «Сен эмнеге ыйлап жатасын?» деп сурашканда, ал: «Расулуллах ﷺдын бизге айткан осуятын эстеп ыйлап жатам. Ал: Силерге бул дүйнөдө мусаапырдын кийим-кечесиндей жана тамак-ашындай гана нерсенин болушу жетиштүү деп айткан эле», - деп жооп берди. Ал каза болгондо, анын үйүнөн жыйырма дирхамдын тегерегинде бааланган ээр, төшөк жана жүктөн башка эч нерсе табышкан эмес. Салман ал-Фариси узак жашагандардын катарында болгон, ал Усман رضي الله عنه нун халифалыгы учурунда ал-Мадаинде отуз экинчи жылы каза болгон деп айтылат. □

**ХИЗБ УТ-ТАХРИРДИН САБЫНА ЖАҢЫДАН КОШУЛГАН
ДАРИСТИН КАТЫ: «ИЗДЕНУҮЛӨРҮМ ЖАНА ХИЗБ УТ-ТАХРИР
МЕНЕН ТААНЫШУУМ»**

Бүгүнкү күндө, үммөтүбүздүн алсыз, кор жана калак абалда күн кечирип жатканы мусулмандарга да, кайры мусулмандарга белгилүү. Мусулмандардын бул абалы алардын санынын аздыгы, жакырлыгы же мүмкүнчүлүктөрүнүн аздыгы себептүү эмес. Анткени, ааламдагы алдынкы аскер күчтөрүнүн арасында мусулман өлкөлөрүнүн аскерлерин кезиктирүүгө болот. Ошондой эле, дүйнөдө калкынын саны көп болгон мамлекеттердин катарынан да мусулман өлкөлөрүн кезиктирүү мүмкүн. Бирок ошого карабастан, мусулмандар жер бетиндеги эң алсыз жана кордолгон үммөт бойдон калышууда.

Чынында, үммөттүн негизги көйгөйү анын башкаруусунда. Алардын бардык көйгөйлөрүнүн жападан жалгыз чечими бул үммөттү бириктире турган, коргой турган жана башкара турган бир бүтүн бийликтин жана бир бүтүн башкаруунун болушунда. Мына ошондо, Нигериядагы мусулмандын Саудиядагы мунайдан жана Катардагы газдан үлүшү болот. Мына ошондо гана, Пакистандын ядролук куралдары Бирмадагы мусулмандарды коргоп, душмандын жүзүн ары кылат. Йамандагы мусулмандын Түрция университеттеринде окууга укугу болот жана Австралиядагы мусулмандар терроризм дооматынан кутулган жана коопсуз абалда Исламга даъват кыла алышат.

Менин оюмча, бул көйгөйлөрдүн жападан жалгыз чечими бүтүн үммөт үчүн – Аллах буйругандай – Халифанын байрагы астында, жалгыз бийлик жана жалгыз башкарууну орнотуу болчу. Андан соң, ушул чечимге жетүүнүн жолдорун издене баштадым. Түрдүү исламий жамааттар жана хизбдер тууралуу окуй баштадым. Бирок, мен таанышкан жамааттардын дээрлик бардыгы «жеке адам оңолсо, коом оңолот» деген ишеним менен, жеке адамды оңдоого гана көңүл бурушат эле. А бирок, Аллах Куранда бизге бул иштин каталыгын баяндап берген го!? Алардын айтканы сыртынан кооз көрүнгөнү менен, өзгөртүү жолунда убакытты жана күч-кубатты текке кетирүүдөн башка нерсе эмес эле. Курани Карим бизге баш түздөлсө, калган дене дагы түз болорун баяндап берген. Мен бул нерсени Курандагы бир эле өлкө (Мисир) тууралуу айтылган эки башка окуяны окуганда түшүндүм. **Биринчиси:** Муса менен Харун нун доорундагы, Фиръаун башчылык кылган Мисир.

Аллах Таала Муса ﷺ га шаардын четинен келген бир кишинин тили менен:

﴿فَاخْرُجْ إِلَيَّ لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ﴾

«Сен (бул шаардан) чыгып кеткин. Албетте, мен сага калыс насихат кылуучумун» [28:20]

- деп айткан. Ал кезде, Мисирде набий жана расулдун болушуна карабай, ал жер зулумдук өлкөсү болуп турган. Анткени, анын башкаруучусу Фиръаун болгон. **Экинчиси:** Юсуфтун ﷺ жетекчиликти колгон алып, өкүмдар болгон доорундагы Мисир. Аллах Таала Куранда анын тили менен:

﴿ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ﴾

«Кудай кааласа, Мисирге тынч-аман киргиле», [12:99]
- деп айткан. Бир эле элде жана бир эле жерде жетекчиликтин алмашуусу менен бүтүндөй өлкө өзгөрүп кетти.

Мен жашоодо мусулман адамдан же мусулман өлкөлөрүндө өндүрүлгөн нерселерден гана сатып алчумун. Ошондой эле, жумушта да жалаң гана мусулмандар менен иштешүүгө аракет кылчумун. Мен бул иштерим менен өз байлыгымды мусулмандардын колунда калтырсам, аз болсо да алардын күчтөнүүсүнө жана өсүшүнө салып кошсом, күн келип ошол мусулман үммөт керегине жарап калат да деп ойлочумун. Бирок, бул иштеримдин баары жеке иштер болгондуктан, алар аркылуу өзүм каалаган натыйжага жетүү мүмкүн эмес эле. Ошондон улам, мен үммөттүн көйгөйүн чечүүдө мен түшүнгөн жол аркылуу аракет кылуучу жамаатты же хизбди издеп табууну чечтим.

Күндөрдүн биринде, жумуштагы Фалестиндик теңтуштарымдын бири менин алдымда Хизб ут-Тахрир тууралуу айтып калды. Ал өзү Хизбден болбосо керек эле. Болгону, Фалестиндеги каршылык кыймылдарын салыштырып жатып, Хизбди да кошуп кетти. Мен анын атын жаттап калдым. Ошондо, мен Хизб тууралуу алгачкы ирет, 2017-жылы уктум. Ошондон тартып, мен Хизбдин фикирлерин жана интернет сайттарынан алган кээбир китептерин окуй баштадым. Мен «Халифалык», «Дастур», «Хизб ут-Тахрирдин өзгөртүүдөгү манхажы» сыяктуу китептери менен таанышып чыктым. Ошол кезде, мен ИШИМ уюму менен Хизб ут-Тахрирдин ортосунда байланыш барбы же жокпу деп күмөндөнө баштадым. Кийин, ал күмөндөрүмдүн аныгына жетүү үчүн, Хизб ут-Тахрирдин ИШИМге болгон көз карашы тууралуу издене баштадым. Соңунда,

устаз Ахмад Касастын ушул маселе тууралуу видео-сабагын таап алдым. Аны көргөндөн кийин гана, Хизб ут-Тахридин ИШИМ уюму менен эч кандай байланышы жок экенин түшүндүм.

2019-жылы Хизб ут-Тахридин интернет барактарынын бирине кат жөнөтүүнү чечтим. Оюмда, бул кадамды коопту деп санап жаттым. Анткени, бул барактарды коопсуздук кызматтары күзөтүп турат деп же балким, булардын артында негизинен коопсуздук кызматы турат деген ой келип жатты. Бирок, бир топ ойлонуудан жана истихара намазын окуудан кийин, алар менен байланышууга башка жолду таба албагандыктан, кат жөнөттүм. Бир же эки күндөн кийин мага жооп келди. Анда, мени менен байланышуу үчүн телефон номеримди берүүмдү сурашыптыр. Аны окуганда кооптонуум ого бетер күчөп кетти. Бирок, байланышуунун башка жолу болбогондуктан, жумушка колдонгон кол телефонумдун номерин жибердим. Анткени, кокус бир көйгөй жаралса, кутулуу жеңилірээк болот деп ойлодум. Көп өтпөй, Хизб мүчөлөрүнүн бири мага байланышка чыкты жана мен иштеген жерден жолугууну сунуштады. Бул сунушту угуп, мен дагы да кооптоно баштадым. Анткени, мен мага ким келерин жана эмне тууралуу сүйлөшөрүн билбейт элем. Бирок, бул жолу тобокелге барышым керек же улуу максатымды биротоло унутушум керек дедим да, жолугууну чечтим. Мага келген жигит менен жолугушуп, көп нерселер тууралуу сүйлөштүк. Бул эстен кеткис маек мага ушунчалык жакты дейсиң. Мен андан ондогон жылдар бою издеп жүргөнүмдү тапкандай болдум. Андан кийин, мен халка ал баштадым жана ал киши менин Хизбдеги эң алгачкы мушрифим болуп калды.

Хизб ут-Тахрир менен таанышканга чейин, мен өзүмдү үмөттүн жүгүн жалгыз көтөрүп жүргөндөй жана мен гана туура чечимди билгендей сезчүмүн. Бирок, Хизб менен таанышкандан кийин, анын сабында теңдешсиз күчтүү жигиттер бар экенин түшүндүм.

Мени пайгамбарлык минхажындагы Халифалыкты тикелөө үчүн анын сабында аракет кыла турган Хизбге жолуктурган Аллахка чексиз мактоолор болсун! Аллах Таала баарыбызды тез арада Өзүнүн өкүмдарлыгы астында бириктирсин! Ин шаа Аллах! □

ЭРДОГАН ИХВАНДАР МЕНЕН БОЛГОН ДОСТУГУНАН БАШ ТАРТСА ДА, АМЕРИКАГА БОЛГОН МАЛАЙЛЫГЫНАН БАШ ТАРТПАДЫ

Мирсде Ихвандар бийликке келишип, 2012-жылы Мурсий президент болду. 2013-жылы ал кайра бийликтен кулатылып, түрмөгө отургузулду. 2014-жылы Мурсий коргоо министри кылып дайындаган Сиси президент болуп шайланды. Бул иштер эл аралык тил бириктирүүнүн алкагында ишке ашырылды. Кийин, Мисир армиясы дагы бул тил бириктирүүлөргө катышып, көчө нааразылыктары бастырылды жана Мурсий камакка алынды. Кийин, анын ден соолугуна кайдыгерлик кылынып, ал түрмөдө көз жумду. Ихван лидерлери куугунтукталып, түрмөлөр алар менен толтурулду. Алардын айрымдары Мурсий сыяктуу каза болушту. Ихван тарапкерлери мамлекет ичинде түрдүү айыптар менен камактарга алынып, кыйноонун үрөй учурган түрлөрүнө кабылышты. Ал эми, анын лидерлери чет жактарга качууга мажбур болушту. Ошентип, алар Катарга качышты. Ал аймакта кутумдар уюгуна туш болушуп, аларга Мисирдин, Перс булуңунун жана Американын катуу кысымдарынан улам ал жактан да куугунтукталышты. Катар алардан чыгып кетүүнү сурангандыктан, алар Түркияга баш калкалоого аргасыз болушту. Ошол кезде Эрдоган: «Эгерде, Ихван ул-Муслимдин жетекчилери Түркияга келишсе, аларды Түркия тосуп алат», - деп жарыялаган. Азыркы учурда, алар Катарда туш болгон абалга Түркияда дагы туш болушууда. Бирок, мындай абал Түркияга кысым көрсөтүлгөндүктөн эмес, тескерисинче, Түркия менен Мисир режимдеринин ортосундагы кызыкчылыктардын жакындашуусу себебинен болууда. О.э. бул эки мамлекеттин Америкага биргелешип кызмат кылуусунун себебинен деп айтсак дагы боло берет. Натыйжада, Түркияда эфирге чыккан Египеттин оппозициялык каналдарын толугу менен жабуу чечими кабыл алынды. Бирок, анда саясий программалар токтотулуп алардын ордуна эстрадалык көрсөтүүлөргө өтүү боюнча өзгөртүү киргизилген. Бүгүнкү күнгө келип, алар кайрадан куугунтуктоолорго кабылышууда. Биз бул окуялар тууралуу ихвандарга төмөнкүдөй кеңештерибизди жана эскертмелерибизди билдирип өтмөкчүбүз:

– Ихвандар Исламды түшүнүүдөгү тарыйкатында пайданы диндеги кыяс кылына турган иллет кылып алышкан. Ушул негизде халал менен харамды белгилешет. Алар муну менен шарый нусусту бузушту. Бул нерсе менен алар өздөрүнө тогут түзүмдөр жана башкалары менен мамиле кылууну мубах кылышты. О.э. Аллах түшүргөн ахкамдардан башка мыйзамдар менен өкүм жүргүзө турган өкмөттө катышууга ыраазы болушту. Зарылчылык учурда рибага да уруксат беришти. Акыбетте, эл аралык банктардан карыз алууну мубах кылышты. Пайдага мындай этибардан кароо шариятка тескери болгондуктан, алар бул көз караштан баш тартуулары зарыл. Ошондой эле, пайдадан келип чыккан иллетти эмес, балким, шарый иллеттерди жана нусустарды түшүнүүгө негизделген Исламды түшүнүү тарыйкатын бекем кармануулары зарыл. Биз **алар мындай түшүнүктөрү менен Исламды бийликке эч качан алып келе алышпайт**, деп баса белгилеп айта алабыз.

ЭРДОГАН ИХВАНДАР МЕНЕН БОЛГОН ДОСТУГУНАН БАШ ТАРТСА ДА, АМЕРИКАГА БОЛГОН МАЛАЙЛЫГЫНАН БАШ ТАРТПАДЫ

- Алар жардам сурап жаткан Эрдоган учурда, Ислам үчүн эң коркунучтуу башкаруучулардын бири болуп эсептелет. Анын тарыхына жана кылган иштерине бир аз карап чыгуу, анын чыныгы Исламды түшүнбөгөн адамдардан экендигин көрсөтөт. Ал Исламды бир гана сыйынууга негизделген, жеке адамдарга гана тиешелүү дин деп түшүнөт. Ал эми башкаруусуна келсек, ал «светтик түзүм менен башкарам жана риба менен иш алып барган эркин экономиканы колдоном» деп эч экиленбестен билдирген. Ошондой эле, ал жөөттөр менен тыгыз дипломатиялык, саясий, аскердик жана чалгындоо мамилелерин азыркыга чейин улантып келүүдө. Ал Америкага Инжирлик аба базасы аркылуу Иракты басып алууга, аны бомбалоого жана Афганистанга сокку урууга жеңилдик жаратып берген. Афганистандагы Америка баштаган көп улуттуу күчтөргө (ISAF) катышып, ал жердеги мусулмандарга каршы оккупация, өлтүрүү, кыйноо жана жок кылуу сыяктуу эң катаал кыргындарды жасаган. Ал Сириядагы өзүнө караштуу согушкерлерди Алеппо фронтунан алып чыгып, анын кулашына алып келген. Ошол учурда, кулоо алдында турган Башар Асаддын режимин сактап калган. Анын бул аракети ыңкылаптын кулашынын башталышындагы негизги оор бурулуш болду. Эрдоган Сирияда Америка белгилеген чечимге жетишүү үчүн эки кылмышкер мамлекет т.а. Россия жана Иран менен тил бириктирген. Ошондуктан, анын ихвандардын Мисирдеги же башка өлкөлөрдөгү мүчөлөрүнө карата жасаган иштери таң каларлык эмес. Эң эле таң каларлык нерсе ихвандардын дагы деле шариятты туура түшүнүүдөн алыс бойдон калып жатышканында.

Азыркыга чейин, ихвандар Түркиянын позициясына эч кандай реакция билдиришкен жок. Алар өз каталарынан сабак алышпады жана Исламды туура түшүнүүгө кайтып келишпеди. Ихван ул-Муслиминдин жетекчиси Ибрагим Мунир 2021-жылы 21-мартта Al-Jazeera каналына берген маегинде, Мисир өкмөтү менен болгон кризисте жөнгө салуу жана аны менен диалогго баруу үчүн Түркиянын ортомчулук кылуусун кабыл кылышы мүмкүн экендигин айтты. Эгер бул кабар чын болсо, бул Түрк жана Мисир режимдеринин ортосунда тил бириктирүү болгонун түшүндүрөт. Бул тил бириктирүүнүн максаты түрмөлөрдөгү ихвандардын абалын жакшыртуу шарты менен, аларды өз максаттарынан чегинүүгө мажбурлоо болот. Аллах өзү туура жолго баштасын. □

ЭМНЕ ҮЧҮН ФРАНЦИЯ АЛЖИРДЕГИ ЯДРОЛУК КАЛДЫКТАРДЫН КӨМҮЛГӨН ЖЕРИН АЧЫККА ЧЫГАРУУДАН БАШ ТАРТУУДА?

INDEPENDENT газетасы Саймон Спикман Кордалл даярдаган «Өтмүштөгү уулуу жардыруу» деген темадагы отчетту жазып чыкты. «Арабий 21» маалымат агенттиги которгон бул отчетто Франциянын Алжирде өктөргөн ядролук сыноолору тууралуу айтылат. Отчетто айтылышында, Франция 1960-1967-жылдар аралыгында 17 ядролук сыноолорду өткөргөн. 1962-жылы Алжир эгемендүүлүккө ээ болгондон кийин, көптөгөн ядролук калдыктар жерге көмүлгөн жана алар азырга чейин кум астында сакталып келүүдө. Көмүлгөн калдыктардын көлөмү 3 000 тоннаны түзөт. Кумга көмүлгөн уулуу заттар бүгүнкү күнгө чейин айлан-чөйрөнү булгап, адамдарды, өсүмдүктөрдү жана жан-жаныбарларды уулап келүүдө. Франция чөлдөгү калдыктар көмүлгөн жерлерди жана ал тууралуу маалыматтарды берүүдөн баш тартып келүүдө. Al-Jazeera каналынын Алжир жана Франция статистикасына таянып билдирген маалыматына ылайык, бүгүнкү күнгө чейин Франциянын ядролук сыноолорунан жабыр тартып келе жаткан адамдардын саны 27 000ден 60 000ге чейин жеткен. Кызыгы, ушул айда Францияга шамал учуруп барган кумдун курамында да радиоактивдик заттар бар экени аныкталды.

Ядролук сыноолор өктөрүлгөн жылдарда жашаган Алжирлик Абдулкарим, 1960-жылы өзү жашаган шаардан 180 км. алыстыкта ишке ашырылган 70 килотонналык (Нагасакиде жардырылган бомбадан үч эсе чоң) жардырууну эскерип, буларды айтты: «Мен анда 17 жашта болчум. Бизге эч кандай түтүн көрүнгөн жок. Болгону, жердин силкингенин сездик. Сыноону күзөтүү үчүн келген Франция аскерлери, өкмөт министрлери жана илимий изилдөөчүлөр мындай деңгээлде кыйроо болоорун күтүшкөн эмес болчу. Бул абдан коркунучтуу жардыруу болду. Көп өтпөй, бул аймактагы тургундар рак ооруулары, майып төрөлүү жана башка ушул сыяктуу түрдүү жаракаттарга жана оорууларга кабыла башташты. Жардыруунун кесепеттери адамдардын күнүмдүк турмушуна айланды. Биз азыктанган мөмөлөр жана жер жемиштер ууланган жерден өсүп чыккандыктан, ошондой эле, даары-дармектин жетишсиздигинен улам балдарыбыз майып төрөлүп жатты». Медицина кызматкери Хайрия Хазровий Al-Jazeera каналына берген маегинде: «Аталган аймакта майып төрөлүү, аборт жана боюнан түшүү учурлары көп кездешет», - деп айтты.

Франциянын Алжирди басып алганда жасаган жырткычтыктарынын таасири бүгүнкү күнгө чейин уланып жаткандыктан, ууланган өлкөнү анын таасиринен куткаруу дагы бир топ жылга созулат окшойт. Ядролук куралдарга тыюу салуу боюнча эл аралык кампания отчетунун авторлорунун Жин-Мари Колен Франциянын «ядролук куралдардын жайылуусуна чек коюу келишимине» кол коюуну каалабай жатканын жана бул келишим экологиялык жана Алжирдеги гуманитардык компенсациялар менен байланыштуу көйгөйлөргө кенен эшик ачышы мүмкүндүгүн эскертти.

Ал-Ваъй: Жырткыч жана канкор болгон, адамды жана табиятты кыйраткан, материяны адамдан жогору коюп, адамды ага кул кыла турган капиталисттик hazараттын чыныгы жүзү мына ушул. Ал өзгөлөр үстүнөн өкүмдарлык кылуу үчүн материалдык күч-кубатты жана өзүмчүлдүктү ыйык тутат. Ошондой эле, ак түстүүлөрдү башкалардан жогору санайт. Бул hazараттын эң жийиркеничтүү өкүлдөрүнүн бири жана тарыхы эң карасы Франция.

Ал ушундай болушуна карабай, адамдарга баскынчылык менен кыйроону эмес, бактылуулукту алып келүүчү ырайымдуулук дини болгон Исламга каршы согушун улантууда. Андыктан, мындай бузук жана бузуку болгон hazараттан бүтүндөй инсаниятты куткарышыбыз керек!. □